MÃI MÃI TRỞ VỀ TỔ QUỐC

Ở Béc-nơ Lê-nin đã viết một cuốn sách về chủ nghĩa đế quốc (1). Người viết rằng bọn tư sản không thể sống thiếu những cuộc chiến tranh ăn cướp. Bọn chúng chiếm các nước khác, biến các nước đó thành thuộc địa ; luôn luôn làm giàu dựa vào người khác. Bọn chúng đã đến lúc không thể dừng lại được ý muốn làm bá chủ toàn thế giới, xéo lấy miếng to hơn. Càng về sau này càng có nhiều cuộc chiến tranh xâm lược, nhân dân càng phải sống tồi tệ hơn dưới ách chủ nghĩa đế quốc. Nhưng sức mạnh và trí tuệ của giai cấp công nhân tăng lên. Thời đại cách mạng xã hội chủ nghĩa đang tới gần.

Cần phải hiểu toàn bộ cuộc sống, toàn bộ lịch sử để viết cuốn sách này. Vla-đi-mia I-lích cần phải đọc nhiều.

Người cùng với Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na tới thành phố Duy-rích. Hai ông bà định sống ở Duy-rích hai tuần lễ, nhưng đã phải lưu lại đây suốt một năm. Công việc đã giữ Vla-đi-mia I-lích lại. Thư viện ở đây rất phong phú. Và thành phố cũng hay hay, to lớn, náo nhiệt. Có nhiều nhà máy và công nhân.

Vợ chồng I-lích thuê một căn buồng nhỏ của một người thợ giày. Chiếc cửa sổ con trông ra ngoài sân. Ở đó có một xưởng làm lạp xường. Mùi mỡ gây gây khó ngửi tỏa khắp sân, suốt ngày phải đóng cửa sổ lại. Nhưng Vla-đi-mia I-lích thích sống ở nhà người thợ giày. Ông ta có tinh thần cách mạng và nói chung là một người tốt.

Vla-đi-mia I-lích suốt ngày làm việc ở thư viện. Người chỉ về nhà ăn trưa rồi lại đi ngay.

Vỉa hè hẹp dẫn tới thư viện có trồng những cây dẻ. Suốt một năm, ngày nào cũng bốn lần, Vla-đi-mia I-lích đi dưới hàng cây dẻ ngang qua tòa thị chính có ngọn tháp nhỏ, ngang qua nhà thờ cổ kính và những ngôi nhà cũ kỹ. Trên bức tường của các ngôi nhà có vẽ hình những nghề thủ công khác nhau : người thợ đồng hồ đang chữa chiếc đồng hồ to

---

(1) *Cuốn « Chủ nghĩa đế quốc, giai đoạn tột cùng của chủ nghĩa tư bản » — N.D.*

Được quét bằng CamScanner

bằng cái bánh xe ô-tô hoặc người thợ giày đang khâu đôi giày cỡ chân người khổng lồ.

Gần đó là hồ Duy-rích xinh đẹp. Khi sóng giận dữ nổi lên, nước xô vào bờ ầm ầm, thì lúc đó chớ có đến gần. Khi mặt hồ yên tĩnh, xanh biếc, sáng rực dưới ánh mặt trời thì không thể rời cặp mắt ra được, không thể không ngắm nhìn ! Vla-đi-mia I-lích yêu thích cảnh thiên nhiên của Thụy Sĩ. Nhưng Người rất buồn nhớ Tổ quốc. Lại càng buồn nhớ nước Nga da diết.

Một hôm sau bữa ăn trưa, Vla-đi-mia I-lích vừa mới sửa soạn đi thư viện như thường lệ thì có tiếng gõ cửa. Tiếng gõ khá to và mạnh. Một người sống lưu vong quen biết bước vào. Không phải bước vào, mà là chạy xộc vào, trên bộ mặt lộ vẻ hồi hộp và vui sướng :

— Đồng chí có nghe thấy gì không ? Không à ? Không nghe thấy gì ư ? Cuộc cách mạng ở nước Nga.

Vla-đi-mia I-lích cầm lấy mũ. Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na vừa đi vừa mặc áo bành tô. Họ chạy vội đến hồ. Mặt hồ vẫn lấp lánh như bạc và sáng rực lên dưới ánh mặt trời. Những con thiên nga trắng ngạo nghễ uốn cong cổ, bơi nhẹ nhàng trên hồ.

Được quét bằng CamScanner

Vla-đi-mia I-lích chạy đến chỗ mái che. Ở đây, trên bờ hồ, dưới mái che, luôn luôn có treo các báo mới.

Vla-đi-mia I-lích háo hức đọc những bức điện đăng trên các báo. Năm 1917. Tháng hai. Ở nước Nga đang có cuộc cách mạng.

— Đến rồi ! — Vla-đi-mia I-lích bỗng thốt lên.

Người gắn bó chặt chẽ với nước Nga, lãnh đạo cuộc đấu tranh cách mạng đang phát triển và biết rằng cuộc cách mạng đã tới gần. Tuy vậy tin tức từ Tổ quốc bay đến vẫn làm cho Người vô cùng xúc động.

Không còn nghi ngờ gì nữa, ở Tổ quốc đang xảy ra một sự kiện to lớn. Phải mau mau trở về. Không được ở lại đây lâu hơn nữa. Phải mau mau trở về nước Nga ! Vì tất cả cuộc đời của Người đã hiến dâng cho những gì hiện nay đang xảy ra ở đó. Tất cả cố gắng của Người ! « Liên minh đấu tranh giải phóng giai cấp công nhân », báo « Tia lửa », Đảng — Tất cả đều kêu gọi lật đổ chế độ Nga hoàng.

Nhưng trở về bằng cách nào. Chỉ có một con đường qua nước Đức. Chẳng lẽ các nhà đương cục Đức cho những người Nga đi qua, trong khi đang xảy ra cuộc chiến tranh giữa nước Nga với nước Đức ?

Vla-đi-mia I-lích hết sức sốt ruột. Mất ngủ, gầy đi. Cặp mắt trũng xuống và rực lên ánh ngoan cường.

Cuối cùng, sau những phút lo lắng, bận bịu kéo dài, Người đã tìm ra cách giải quyết. Các đồng chí Thụy Sĩ xoay xở mãi mới xin được giấy tờ cho những người cách mạng Nga sống lưu vong được trở về Tổ quốc.

Đoàn xe lửa còn hai giờ nữa sẽ khởi hành. Vla-đi-mia I-lích không muốn sống một phút thừa nào ở nước ngoài. Chuẩn bị trong hai giờ ư ? Liệu có kịp không ? Xếp đồ đạc, trả sách thư viện, thanh toán với các chủ ? Họ phải chạy rất nhanh mới kịp. Qua hai giờ họ đã rời khỏi Duy-rích đến Béc-nơ. Từ Béc-nơ đi thẳng về Tổ quốc. Ba mươi người Nga sống lưu vong cùng với Lê-nin trở về nước Nga.

« Cám ơn vì lòng tốt và sự giúp đỡ chu đáo ! » — Lê-nin đã gửi một bức thư từ biệt tới các đồng chí Thụy Sĩ.

Đoàn tàu tiếp tục chạy. Bánh xe nện sình sình trên đường ray. Những hồ làm lóa mắt và núi đồi hùng vĩ của Thụy Sĩ lướt qua trước mắt. Tiếp theo là những thành phố và cánh đồng chạy dài của nước Đức.

Được quét bằng CamScanner

Vượt qua nước Đức. Trước mắt mở ra cảnh biển Ban-tích sóng vỗ ào ào. Sau đó đi tới Thụy Điển bằng chiếc tàu thủy chở hàng qua biển Ban-tích có thả thủy lôi. Từ nơi đây đi tới ga Phần Lan. Một chặng đường dài thật là nguy hiểm. Nhưng kìa, sắp tới Pê-tơ-rô-grát.

Qua cửa sổ hiện ra khu rừng thông nhỏ. Tuyết chưa tan hết trông vẫn còn trắng xóa. Những bãi than bùn gồ ghề đầy rêu tràn ra thành những vũng nước đen ngòm. Trời đã khuya, đêm đã đến.

— Chúng ta sẽ tới Pê-tơ-rô-grát vào lúc ban đêm, chắc là mọi người đang ngủ, — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na nói.

Dưới ánh sáng mờ mờ của những chiếc đèn lồng hiện ra những tòa nhà khổng lồ bằng đá, những nhà kho, đề-pô (1). Đoàn tàu đi chậm lại khi tiến đến gần nhà ga Phần Lan. Một hồi còi dài lảnh lót phá vỡ sự im lặng ban đêm. Đoàn tàu tiến đến sân ga. Đầu tàu thở phì phì ... Nhưng cái gì thế kia ? Đội nhạc. Trên sân ga đội nhạc chơi bài « Mác-xây-e ».

— Bồng súng chào ! — có tiếng hô vang lên .

Sân ga chật ních người. Công nhân. Các đội Cận vệ đỏ. Các thủy thủ Crôn-xtát đứng sát vai nhau như những bức tượng đồng.

— Bồng súng chào !

Xung quanh đều im lặng. Các đội Cận vệ đỏ, các thủy thủ bồng súng chào.

Lê-nin bước ra cửa toa. Người rất xúc động trước cuộc đón tiếp này. .

— Các đồng chí !

— Lê-nin muôn năm ! Đả đảo chiến tranh ! Cách mạng muôn năm ! — vang lên những tiếng đáp lại.

Ở bên ngoài ga, trên quảng trường hàng ngàn giọng hô theo. Một biển người trên quảng trường. Những lá cờ đỏ rực như những ngọn lửa bùng cháy. Một người lao tới gặp Lê-nin. Đó là một học trò của trường Lông-guy-mô. Sau sáu năm họ mới lại gặp nhau ở Tổ quốc.

— Thưa Vla-đi-mia I-lích, xin thay mặt những người bôn-sê-vích của Pê-tơ-rô-grát chào mừng đồng chí.

---

(1) *Kho xe, đoạn đầu máy xe lửa — N.D.*

Được quét bằng CamScanner

Được quét bằng CamScanner

Một chiếc xe bọc sắt đỗ ở cạnh nhà ga. Cái tháp trên xe bất động, những khẩu súng máy câm lặng. Chiếc xe bọc sắt như cũng đón mừng vị lãnh tụ của Đảng và giai cấp công nhân. Công nhân và binh lính công kênh Lê-nin lên chiếc xe bọc sắt. Những cánh tay thân ái đưa về phía Người. Những cặp mắt mỉm cười. Những khuôn mặt mệt mỏi rạng rỡ hẳn lên.

Lê-nin muốn ôm hôn tất cả những người công nhân thân yêu đã bị cuộc chiến tranh và tình trạng rối loạn làm cho mệt mỏi.

— Các đồng chí ! — Lê-nin nói. — Các đồng chí đã làm cách mạng, đã lật đổ Nga hoàng. Nhưng bọn tư sản vẫn nắm chính quyền và muốn thống trị chúng ta. Chúng ta cần có chính quyền của nhân dân lao động. Chúng ta cần có ngày làm tám tiếng. Nông dân cần ruộng đất. Những người đói cần bánh mì. Nhân dân cần hòa bình. Chúng ta cần có cuộc cách mạng xã hội chủ nghĩa !

— U-ra ! Lê-nin muôn năm ! — cả quảng trường hô vang. Dường như không phải ban đêm, mà là một buổi sáng mùa xuân tươi vui.

Chiếc xe bọc sắt chuyển bánh một cách trang trọng. Lê-nin mãi mãi trở về Tổ quốc.

ĐƯỜNG PHỐ RA-XTAN-NAI-A

Vla-đi-mia I-lích khẽ nhấc đầu lên khỏi gối. Người mỉm cười nhìn quanh. Một gian phòng giản dị sạch sẽ có những bức tường sáng sủa dán giấy hoa. Một chiếc bàn giấy nho nhỏ. Trên bàn có để báo chí. Một chậu hoa đặt trên cửa sổ. Trong góc phòng một chiếc ghế bành bọc lụa thêu màu đỏ thẫm.

« Mình ở đâu nhỉ ? Có phải mình nằm mơ không ? »

Không, Vla-đi-mia I-lích không nằm mơ. Người đang ở nhà chị ruột An-na I-li-nhít-na và anh rể Mác-cơ Ti-mô-phê-ê-vích Ê-li-da-rôp ở Pê-tơ-rô-grát.

Trong trí nhớ bỗng hiện ra ngày hôm qua, một ngày đầy hạnh phúc và nhiều cuộc đón tiếp kỳ lạ. Từ nhà ga chiếc xe bọc sắt chở Vla-đi-mia

Được quét bằng CamScanner

I-lích tới lâu đài của Cơ-sê-xin-xcai-a, trước đây là nữ diễn viên vũ ba lê, người thân cận của Nga hoàng Đệ nhị. Bây giờ ở đó là trụ sở Ban chấp hành Trung ương Đảng và thành ủy Đảng bôn-sê-vích.

Chiếc xe bọc sắt từ từ chuyển động trên các đường phố thẳng tắp, cân đối của Pê-tơ-rô-grát.

Đêm đã khuya, nhưng trong nhiều cửa sổ đèn vẫn sáng. Trên các đường phố nhân dân đứng tụ tập rất đông.

— Lê-nin ! — mọi người reo lên.

Chiếc xe bọc sắt dừng lại. Vla-đi-mia I-lích nhìn thấy nhân dân chờ đợi những lời nói của Người như thế nào. Người cố gắng nói đơn giản và rõ ràng về cuộc cách mạng xã hội chủ nghĩa, cuộc cách mạng của chúng ta, của công nhân. Trái tim Người tràn đầy những lời nói nồng nhiệt.

Công nhân ùn ùn kéo đến.

Hàng trăm người vây quanh lâu đài của Cơ-sê-xin-xcai-a ở gần sông Nê-va và pháo đài Pê-tơ-rô-páp-lốp.

— Đề nghị Lê-nin ra ! Đề nghị Lê-nin phát biểu ! Lê-nin muôn năm !

Vla-đi-mia I-lích mấy lần bước ra ngoài ban-công. Nếu như không phải là ban đêm thì đứng từ trên ban-công này có thể nhìn thấy nóc nhà nhọn dát vàng của pháo đài Pê-tơ-rô-pát-lốp và những bức thành nặng nề bất khả xâm phạm. Nhiều người ưu tú, thông minh đã bị giết hại trong các nhà hầm ẩm thấp và lạnh buốt như những cái giếng ! Chúng ta không sợ mi nữa, cái pháo đài đáng nguyền rủa kia. Đừng có hòng dọa nạt nữa.

« Cái cũ sẽ không bao giờ trở lại, — Vla-đi-mia I-lích nói. — Tiến lên, các đồng chí ! Cuộc cách mạng xã hội chủ nghĩa muôn năm ! ».

Ở lâu đài tụ tập khá đông những người bôn-sê-vích Pê-tơ-rô-grát. Họ không giải tán. Không rời Lê-nin. Đêm ấy là một đêm phi thường !

Mãi đến năm giờ sáng Vla-đi-mia I-lích và Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na dáng mệt mỏi và sung sướng, mới trở về đến nhà. Cuối cùng họ đã được sống ở Tổ quốc. Đã phải kinh qua biết bao nhiêu thứ. Một bước ngoặt vĩ đại đã xảy ra trong cuộc sống của nước Nga.

Vì hồi hộp, xúc động, Vla-đi-mia I-lích hầu như không ngủ. Có

Được quét bằng CamScanner

lẽ đến một giờ gì đó, Người vừa mới thiu thiu ngủ lại mở choàng mắt ra. Trong căn nhà ở vẫn yên tĩnh, không một tiếng động.

Căn nhà giống như chiếc tàu biển đang bơi. Vla-đi-mia I-lích nghĩ như vậy khi lặng lẽ đi dọc hành lang. Hành lang dài và hẹp. Hai bên có những phòng tựa như các buồng trên tàu. Ở cuối có phòng ăn hình tam giác và một ban-công nhỏ cũng hình tam giác giống như mũi tàu. Trong phòng ăn có đặt chiếc đàn dương cầm. Dù sống ở đâu gia đình U-li-a-nốp cũng vẫn có chiếc đàn phong cầm, tiếng nhạc luôn luôn rung lên.

Vla-đi-mia I-lích cầm lấy tập nhạc. Tập nhạc của mẹ. Bà mẹ đã không sống đến giờ phút này. Bà mất cách đây bảy tháng. Và bà mẹ của Na-đi-a cũng không còn nữa.

Vla-đi-mia I-lích buồn rầu nhìn khắp gian phòng giống như mũi tàu ấy. Trong cái ghế xích-đu này bà mẹ đã ngồi đọc sách, vai trùm chiếc khăn san. Bà già yếu và tâm hồn luôn luôn đau đớn vì phải xa các con. Người thì bị đày. Người thì bị tù. Mẹ thân yêu ! Còn có nhà tù nào mẹ chẳng đưa quà tới ! Nhà tù Pê-téc-bua, Mát-xcơ-va, Ki-ép, Xa-ra-tốp ... Còn có thành phố nào số phận chẳng dẫn mẹ tới ! Mi-chi-a bị đày tới Pô-đôn-xcơ. Mẹ đã tới Pô-đôn-xcơ. Ma-nhi-a-sa bị đày tới Vô-lô-gơ-đa. Không một lời than vãn, không một lời quở trách, mẹ đã vội vàng sửa soạn va-ly, và đoàn tàu đã đưa mẹ tới thành phố Vô-lô-gơ-đa xa lạ. Và tiếp theo ngôi nhà của mẹ sẽ ở đâu ? Ở đâu các con cần đến.

Vla-đi-mia I-lích đặt tập nhạc lên mặt đàn dương cầm rồi khe khẽ quay về phòng mà người chị dành riêng cho Người và Na-đi-a. Hồi trước bà mẹ sống ở đây. Chỗ ở cuối cùng của bà mẹ. Chiếc ghế bành màu đỏ thẫm của bà mẹ. Chính tay bà thêu những bông hoa rải rác trên lụa ... Mẹ ơi ! Dù chỉ được thoáng trông thấy mẹ, được hôn bàn tay âu yếm, dẻo dai của mẹ, bàn tay người mẹ, thì sung sướng biết bao !

Một lát sau mọi người trong nhà đều thức dậy. Nhưng buổi sáng hôm nay không giống như hôm qua. Hôm qua mọi người đều vui mừng nhộn nhịp. Hôm nay tất cả đều thầm thì khe khẽ. A-nhi-u-ta (1) hỏi :

— Chúng ta sẽ đi ngay tới đó chứ ?

Suốt cả quãng đường đi, Vla-đi-mia I-lích im lặng.

---

(1) *Tức An-na, cách gọi thân mật — N.D.*

Được quét bằng CamScanner

Đường phố Ra-xtan-nai-a chạy suốt từ Li-gôp-ca tới nghĩa địa Vôn-cốp. Đường phố dau buồn. Con đường cuối cùng. Con đường vĩnh biệt.

Ở nghĩa địa vẫn còn tuyết phủ. Đó đây giữa những ngôi mộ có những bông tuyết trắng. Một cành thông nhỏ vờn bóng trên ngôi mộ bà mẹ. Bên cạnh là một gò đất nhỏ hơn, nấm mồ của Ô-li-a. Những cành cây hoàn diệp liễu trơ trụi rủ xuống buồn bã.

Lê-nin ngả mũ ra. Cúi đầu xuống. Đứng khá lâu cạnh ngôi mộ.

Những bức tranh của thời thơ ấu bỗng vụt qua trước mắt. Ngôi nhà ở Xim-biếc. Chiếc đèn rất tiện lợi được thắp sáng ở phòng ăn. Bọn trẻ ngồi vào bàn. Bà mẹ giở sách ra. Có điều gì thú vị, lạ thường làm bọn trẻ bất ngờ. Giọng bà mẹ rất hay, ngân vang nhẹ nhàng !

Hoặc đây là một cảnh khác hẳn. Ở cửa xà lim ổ khóa nhà tù kêu lách cách :

« Tù nhân U-li-a-nốp ra gặp mẹ ! »

Vla-đi-mia I-lích vội vã đi theo hành lang nhà tù, lo bỏ lỡ mất phút giây gặp gỡ. Gian phòng mờ tối có những vòm thấp lè tè. Một hàng rào kép bằng sắt. Khuôn mặt thân yêu của bà mẹ áp sát vào hàng rào. Vẻ âu yếm hiện lên trong cặp mắt. « Vô-lô-đi-a ! Con có khỏe không ? Mẹ đem sữa, đem quà đến cho con đây. Những cuốn sách con yêu cầu ... »

Mẹ ơi, mẹ thân yêu ơi ! Mẹ không sống đến ngày nay, không nhìn thấy cuộc sống mới của chúng ta. Thật là đắng cay, thật là đau đớn. Mẹ thân yêu ơi, con sẽ không bao giờ quên trí thông minh của mẹ, tấm lòng tốt của mẹ.

TOÀN BỘ CHÍNH QUYỀN VỀ TAY CÁC XÔ-VIẾT

Lê-nin mặc niệm trước ngôi mộ bà mẹ rồi rời nghĩa địa Vôn-cốp đi đọc báo cáo trước hội nghị những người bôn-sê-vích. Hôm đó là ngày 4 tháng tư năm 1917, vì vậy bản báo cáo của Lê-nin sau này có tên gọi là « Luận cương tháng tư ». Người viết bản luận cương đó trên toa tàu, dọc đường trở về Tổ quốc. Người phác thảo ngắn gọn kế hoạch hành

Được quét bằng CamScanner

động chính xác của những người bôn-sê-vích và nhân dân sau khi lật đổ Nga hoàng.

Chính phủ lâm thời đã nắm chính quyền. Thế nhưng ai tham gia Chính phủ lâm thời ? Bọn địa chủ và tư sản, rặt bọn giàu có. Liệu bọn giàu có này có muốn chăm sóc công nhân và nông dân không ? Hoàn toàn không muốn. Chúng chỉ quan tâm tới của cải của chúng. Thế thì cớ gì những người bôn-sê-vích lại đi ủng hộ Chính phủ lâm thời ? Chúng ta sẽ không ủng hộ. Chúng ta sẽ ủng hộ các Xô-viết. Các Xô-viết đại biểu công nhân và nông dân vào thời kỳ đó đã được thành lập, nhưng chưa phải là mạnh lắm. Nhiều tên men-sê-vích và những phần tử khác bất đồng với những người bôn-sê-vích đã cố thủ ở đó.

— Cần phải tăng cường các Xô-viết ! — Lê-nin nói.

Cái đó có nghĩa là thế nào ? Có nghĩa là biến các Xô-viết thành của bôn-sê-vích. Khi có sự giúp đỡ của các Xô-viết, cần phải tịch thu ruộng đất của địa chủ, nhà máy của tư sản. Ruộng đất và nhà máy sẽ trở thành của nhân dân. Và chúng ta sẽ kết thúc chiến tranh.

Đấy, Lê-nin đã kêu gọi những người bôn-sê-vích và công nhân làm việc đó.

Người rất kiên quyết. Nhiệm vụ to lớn đã đặt ra trước Người. Lê-nin trung thành với nhiệm vụ to lớn đó.

Công nhân hiểu rằng con đường đi của họ là kề vai sát cánh với những người bôn-sê-vích. Nhưng không phải tất cả đều hiểu được như vậy. Không phải tất cả nông dân đều hiểu rõ điều đó. Bọn men-sê-vích và bọn tư sản dùng mọi cách làm lạc hướng những người nông dân và công nhân. Trong những bài báo, chúng dựng lên những câu chuyện bịa đặt về những người bôn-sê-vích. Chúng tuyên truyền ủng hộ chiến tranh, ủng hộ chính quyền tư sản. Còn những người bôn-sê-vích có tờ báo riêng nhan đề « Sự thật ». Tờ báo đó đặt ở một ngôi nhà lớn trên bờ sông Môi-ca, chiếm ba phòng nhỏ, và đã thực sự vạch cho nhân dân thấy rõ sự thật.

Lê-nin lập tức tới tòa báo « Sự thật ». Người viết bài. Sang ngày hôm sau lại viết một bài nữa. Mỗi ngày Người viết một hoặc hai bài, thậm chí ba bài cho tờ « Sự thật ». Người đi khắp Pê-tơ-rô-grát phát biểu ở các nhà máy và công xưởng. Người giải thích cho nhân dân hiểu rõ

Được quét bằng CamScanner

cuộc đấu tranh của những người bôn-sê-vích cho hạnh phúc của những người lao động khiến ngày càng có đông đảo công nhân và nông dân nghiêng về phía Lê-nin.

Anh em binh lính từ mặt trận viết : « Đồng chí Lê-nin, người bạn thân thiết. Hãy nhớ rằng chúng tôi, những người lính ... mọi người như một, sẵn sàng đi theo Đồng chí ».

Chỉ mới được ba tháng, kể từ khi Lê-nin trở về nước Nga, mọi cái đều thay đổi. Lê-nin không chỉ có một mình. Người có các đồng chí. Họ đã cùng nhau cố gắng để đạt được cái mới. Binh lính không muốn chiến tranh. Công nhân không muốn làm việc cho tư sản. Nông dân đòi ruộng đất.

Vào một ngày hè, công nhân và binh lính Pê-tơ-rô-grát tự động đổ ra đường phố. Họ không thể chịu đựng được hơn nữa. Những người

Được quét bằng CamScanner

bôn-sê-vích không kêu gọi họ làm việc đó, nhưng đã lãnh đạo cuộc biểu tình và cố gắng để cuộc biểu tình đó mang tính chất hòa bình. Họ đi khắp thành phố với những khẩu hiệu : « Toàn bộ chính quyền về tay các Xô-viết ! », « Đả đảo các bộ trưởng tư sản ! », « Đòi bánh mì, hòa bình, tự do ! ».

Họ đi lòng đầy tự tin và rất nghiêm chỉnh. Trong cuộc tuần hành ấy nhân dân biểu lộ những sức mạnh hùng hậu của mình.

Và các bộ trưởng của Chính phủ lâm thời đã hoảng sợ. Làm gì bây giờ ? Làm thế nào để ngăn chặn cuộc biểu tình ? Mặc dù họ tự xưng là chính phủ cách mạng, nhưng lại hành động dễ tiện như Nga hoàng. Họ đã cho số súng vào đám biểu tình, ra lệnh cho quân đội bắn vào những người tay không có vũ khí.

Sự kiện đó xảy ra ngày 4 tháng bảy năm 1917.

Buổi sáng hôm sau, Vla-đi-mia I-lích đi tới tòa soạn báo « Sự Thật » trên bờ sông Môi-ca để kiểm tra việc ra báo và khuyên nhủ các đồng chí. Vla-đi-mia I-lích hiểu rằng đã bước sang thời kỳ nguy hiểm.

... Chiếc xe nhà binh hãm phanh ken két cạnh tòa báo « Sự thật ». Tiếng giày ủng giậm thình thình. Cánh cửa bỗng mở toang. Mấy tên học sinh sĩ quan tay cầm lưỡi lê lăm lăm xộc

Được quét bằng CamScanner

vào tòa soạn báo « Sự thật » :

— Lê-nin đâu ?

Rất may là Lê-nin không có đó. Vla-đi-mia I-lích đã từ tòa báo « Sự thật » trở về nhà bình yên. Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na và bà chị chờ Vla-đi-mia ở ngoài hành lang, lắng nghe bên cạnh cửa, cả hai đều im lặng và vẻ mặt nhợt nhạt. Mặc dù trời nóng, Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na vẫn quàng khăn trên vai cho đỡ run.

— Vô-lô-đi-a ! Chính phủ lâm thời đã tuyên bố đặt anh ra ngoài vòng pháp luật.

Ngay lúc đó một hồi chuông dài ngân vang. Tất cả đều rùng mình, nín thở.

— Chẳng lẽ họ đến tìm anh ư ? — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na, thầm hỏi.

Vla-đi-mia I-lích lặng lẽ bước tới phòng của mình. Xé các địa chỉ và các tài liệu. Thật nhanh chóng ! Không để lọt vào tay bọn mật thám.

— Mở cửa mau ! — phía ngoài cửa bỗng vang lên giọng nói khe khẽ.

— Xvéc-lốp ! — An-na I-li-nhít-na nhận ra. — Đúng là Xvéc-lốp.

Mọi người mừng rỡ thấy không phải là người ta tới bắt hoặc khám xét. Tất cả đều sẵn sàng ôm hôn đồng chí Xvéc-lốp.

— I-a-cốp Mi-khai-lô-vích (1) thân mến, vào đi ! — An-na I-li-nhít-na và Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na tranh nhau mời người đeo kính cặp mũi có dáng hơi gầy và cặp mắt màu thẫm.

Đồng chí trông rất trẻ. Ngay từ thời trẻ toàn bộ cuộc đời của đồng chí đã hiến dâng cho Đảng. Chính phủ Nga hoàng đã đày nhà cách mạng Xvéc-lốp tới miền Na-rưm-xki xa xăm. Bốn lần Xvéc-lốp định chạy trốn, nhưng đều thất bại. Và lại chạy trốn ...

Nhưng đồng chí ra khỏi nơi tù đày chưa được bao lâu thì lại bị bọn hiến binh bắt. Chúng đày đồng chí tới vùng hoang dã thuộc miền Tu-ru-khan-xki.

Chỉ có cách mạng mới giải phóng được Xvéc-lốp. Vốn thông minh và có tài, đồng chí là một người bôn-sê-vích hăng hái và người giúp việc đắc lực của Lê-nin.

---

(1) *Tức Xvéc-lốp — N.D.*

Được quét bằng CamScanner

Đấy, một người như thế vào buổi sáng hôm nay đã tới gia đình Ê-li-da-rốp. Không phải tới mà là chạy tới.

— Bọn học sinh sĩ quan đã phá tòa soạn báo « Sự thật ». Đập vỡ các cửa kính. Lấy lưỡi lê đâm xọc các thứ. Khắp thành phố đang xảy ra những vụ bắt bớ, lục soát. Bọn học sinh sĩ quan phá phách lung tung. Chúng có thể ập đến đây ngay. Cần phải đi ngay, Vla-đi-mia I-lích.

Vla-đi-mia I-lích im lặng suy nghĩ. Lại xảy ra việc săn bắt các nhà cách mạng. Lại có chuyện theo dõi, nhà tù, hiến binh. Lại phải ẩn nấp. Chẳng khác gì dưới thời Nga hoàng.

Vla-đi-mia I-lích do dự. Nhưng nguy cơ rất nghiêm trọng. Một người bị tuyên bố đặt ra ngoài vòng pháp luật có thể bị bất kỳ một kẻ nào giết không cần xét xử. Chính phủ lâm thời đã quyết định ám hại Lê-nin.

— Cần phải đi ngay, Vla-đi-mia I-lích ! — Xvéc-lốp nhắc lại với giọng kiên quyết.

Đồng chí cởi áo bành tô ra, khoác lên vai Vla-đi-mia I-lích.

— Đồng chí mặc vào. Mặc áo của người lạ, người khác khó mà nhận ra ngay. Kéo cổ áo lên.

Vla-đi-mia I-lích kéo cổ áo lên. Ôm hôn chị và vợ. Người đưa mắt nhìn từ biệt ngôi nhà đầy đủ tiện nghi giống như con tàu đang bơi của bà chị mà Người đã ở ba tháng.

Rồi Người đi đâu không rõ. Những nhà cách mạng gọi việc đó là : rút vào bí mật.

PHÒNG LÀM VIỆC TRONG RỪNG

Ở gần Pê-tơ-rô-grát, cách biên giới Phần Lan không xa, ở thị trấn nhỏ Xê-xtơ-rô-rết-xcơ có một nhà máy lớn chế tạo vũ khí. Người công nhân Ê-mê-li-a-nốp làm việc ở nhà máy đã ba chục năm. Ông sống ở ga Ra-đơ-líp, từ đó tới nhà máy đi bộ mất nửa giờ. Ga được gọi theo tên hồ Ra-đơ-líp. Hồ bắt đầu từ đây và kéo dài khoảng bảy cây số. Vào những hôm trời nắng mặt hồ xanh biếc như bầu trời. Dọc theo các bờ hồ có những cây trăn thân đen, bụi rậm và đầm lầy.

Được quét bằng CamScanner

Một hôm có một người đến nhà Ê-mê-li-a-nốp. Ê-mê-li-a-nốp biết người đó : đó là người đại diện của Trung ương Đảng. Người đại diện đến có việc quan trọng . Ban chấp hành Trung ương Đảng bôn-sê-vích đã quyết định : mau mau giấu vị lãnh tụ của Đảng là Lê-nin khỏi những cuộc truy nã của Chính phủ lâm thời phản cách mạng.

— Đồng chí Ê-mê-li-a-nốp, Đảng trao cho đồng chí nhiệm vụ đó, — người đại diện của Trung ương Đảng nói. — Liệu đồng chí có làm được không ?

— Chính vì tôi là người bôn-sê-vích nên tôi phải làm được, — Ê-mê-li-a-nốp đáp.

Thời gian đầu Ê-mê-li-a-nốp quyết định giấu Vla-đi-mia I-lích ở vựa chứa cỏ khô trong sân nhà mình.

Nhưng ít lâu sau ông hiểu : không, không thích hợp, nguy hiểm. Xung quanh có những người láng giềng. Bọn trẻ con hàng xóm thường hay tạt vào sân chơi. Ê-mê-li-a-nốp có bảy đứa con — bạn của mỗi đứa cộng lại đâu có phải ít ? Không, cần phải tìm nơi ẩn nấp kín hơn.

Sáng sớm Ê-mê-li-a-nốp đánh thức Vla-đi-mia I-lích. Mặt trời chưa mọc. Phía trên hồ phủ một lớp sương mù mỏng màu xanh thẫm. Hồ ở ngay sau nhà. Ê-mê-li-a-nốp cởi thuyền ra. Nước ở dưới mái chèo khẽ kêu xoàn xoạt. Những ngôi nhà đang ngủ nằm im lìm dọc bờ hồ. Ê-mê-li-a-nốp chở con thuyền ngang qua đó, men theo bờ đi ra hồ Ra-dơ-líp. Hồ trong sáng, rộng mông mênh và không có người. Bóng đêm vừa mới rút đi. Mọi người đang ngủ. Chim chóc đang ngủ. Ở phương đông, ánh bình minh mới hơi ửng hồng.

Ê-mê-li-a-nốp vội chở Lê-nin qua bờ hồ bên kia. Đi tới đó khoảng bốn dặm. Ông rất lo : nhỡ có ai trong số những người láng giềng nom thấy ông vào sáng sớm tinh mơ chở một người lạ đi đâu không rõ, để làm gì không rõ thì sao ? Trên tất cả các báo chí đều có đăng tin các nhà cầm quyền đang tìm kiếm Lê-nin. Có thể gặp phải lắm hạng người... Bởi thế Ê-mê-li-a-nốp mới vội vã.

Vla-đi-mia I-lích ngồi im lặng sau tay lái. Một làn gió nhẹ ban mai thổi tới, những lớp sương mù màu xám chuyển động trên hồ Ra-dơ-líp. Bờ càng hiện ra rõ hơn. Ánh bình minh màu hồng dần dần tỏa sáng.

Vào giờ phút tĩnh mịch ấy Vla-đi-mia I-lích chợt nhớ lại những năm tháng xa xăm, những người bạn thân thiết. Nhớ lại Ba-bu-skin, người công nhân thành Pê-béc-bua. Vla-đi-mia I-lích đã cùng với Ba-bu-

Được quét bằng CamScanner

skin viết tờ truyền đơn đầu tiên của « Liên minh đấu tranh ». Ba-bu-skin, người vô sản thành Pê-téc-bua, đã trở thành nhà cách mạng hăng hái, người bôn-sê-vích kiên cường. Các nhà đương cục đã xử tử ông không cần xét xử vào năm 1906.

Và thúy thủ Ma-chu-sen-cô của chiến hạm « Pô-chôm-kin », người đã tới gặp Vla-đi-mia I-lích ở Giơ-ne-vơ để kể về cuộc khởi nghĩa ! Sau đó anh trở về Tổ quốc và đã bị các nhà đương cục xử tử.

Vla-đi-mia I-lích nhớ lại một đồng chí nữa — một công nhân trẻ ở U-pha tên là I-van I-a-cu-tốp. Trong cuộc cách mạng năm 1905 I-van I-a-cu-tốp đã thành lập nước cộng hòa nhân dân ở U-pha. Cuộc cách mạng bị đàn áp, I-van I-a-cu-tốp đã bị xử tử ở sân nhà tù. Hàng ngàn các chiến sĩ công nhân đã hy sinh vì cách mạng ! Các đồng chí đáng được ghi nhớ đời đời.

Vla-đi-mia I-lích nghĩ rằng Ê-mê-li-a-nốp, người công nhân ở Xê-xtơ-rô-rết-xcơ, cũng rất mạo hiểm khi che giấu Người khỏi các nhà đương cục tư sản. Nếu chẳng may gặp tai họa thì chúng sẽ không tha. Và nên nhớ là sẽ còn lại bảy đứa con.

— Cám ơn, Ni-cô-lai A-lêch-xan-đrô-vích, — Vla-đi-mia I-lích nói.

Được quét bằng CamScanner

Ê-mê-li-a-nốp liếc nhìn Người :

— Có gì đâu, Vla-đi-mia I-lích ! Đó là vinh dự đối với tôi.

Rồi ông đưa con thuyền vào gần bờ. Vào đám có tranh. Đám có tranh kêu sột soạt, giạt ra dưới con thuyền.

Ngay cạnh bờ là rừng. Không phải rừng, mà là rừng nhỏ gồm những cây hoàn diệp liễu mảnh khảnh, cây trăn, những cây bạch dương mảnh dẻ. Rừng nhỏ, cây không cao, nhưng dày !

Hai người dỡ các thứ ở trên thuyền xuống, mang lương thực và chăn gối vào sâu trong rừng, khoảng nửa dặm. Vla-đi-mia I-lích còn cặp theo một chồng giấy và quyển vở màu xanh.

Gần một năm Vla-đi-mia I-lích làm việc ở Duy-rích, ở thư viện, ghi chép những tài liệu cần thiết. Bây giờ cuốn vở màu xanh ấy với những điều ghi chép là một kho quý đối với Vla-đi-mia I-lích.

Nhưng Ê-mê-li-a-nốp dẫn đi đâu thế ? Họ đi theo đường rừng, và trước mặt, mở ra một khoảng rừng thưa. Một khoảng rừng thưa rộng, xanh biếc. Trên chỗ rừng thưa có dựng một túp lều. Cạnh túp lều có những chiếc cọc chôn xuống đất, một chiếc nồi con treo giữa hai chiếc cọc. Hiếu ngầm đó là bếp.

Được quét bằng CamScanner

— Chà ! — Vla-đi-mia I-lích bỗng thốt lên. — Một chỗ ở trứ danh, Ni-cô-lai A-lếch-xan-drô-vích ạ ! Không thể tưởng tượng được lại tuyệt diệu đến thế.

— Đồng chí đã trông thấy cái này chưa ? — Ê-mê-li-a-nốp hỏi.

Rồi ông chỉ cái hái đặt sát chiếc lều và hòn đá để mài lưỡi hái.

— Vla-đi-mia I-lích, tôi thuê đồng chí cắt cỏ. Tôi đã lĩnh canh chỗ rừng thưa này, vì vậy cần phải cắt cỏ. Trong trường hợp nếu có người hái quả hoặc hái nấm chợt đến lều thì đồng chí không được nói nửa lời. Tôi đã tìm được một người thợ cắt cỏ người Phần Lan. Người Phần Lan không hiểu gì tiếng Nga cả. Không hiểu một tiếng.

— Thế nom tôi có giống người Phần Lan không ? — Vla-đi-mia I-lích hỏi.

Ê-mê-li-a-nốp chăm chú nhìn Vla-đi-mia I-lích từ đầu đến chân không biết bao nhiêu lần rồi. Vla-đi-mia I-lích đã cạo râu cằm, cắt mất bộ ria, mặc chiếc áo sơ-mi cổ đứng, chiếc áo vét đã sờn, trông đặc dân thợ.

— Giống hệt người thợ Phần Lan, — Ê-mê-li-a-nốp tỏ vẻ tán thành. Rồi nói tiếp : — Chúng tôi sẽ chở lương thực đến vào lúc rạng đông hoặc ban đêm.

— Cả báo chí nữa chứ ! Nhất định phải đem đến tất cả các loại báo ra trong ngày ! — Vla-đi-mia I-lích nói.

— Sẽ có đủ. Tôi động viên mấy đứa trẻ nhà tôi. Không thể để cho một đứa mua. Người ta sẽ để ý tại sao một người mua nhiều báo thế. Tôi sẽ phân công đứa nào mua loại báo gì. Rồi sẽ xếp vào thuyền đem đến chỗ đồng chí.

Mặt trời đã mọc. Sương long lanh trên ngọn cỏ. Có cảm giác như khắp cả khu rừng thưa rắc đầy những hạt ngọc.

— Còn cần một thứ nữa, — Vla-đi-mia I-lích hỏi. — Người thợ cắt cỏ của đồng chí cần phải viết nhiều. Vậy thì viết ở đâu cho tiện ?

— Đồng chí hãy nhìn kia, — Ê-mê-li-a-nốp vui vẻ đáp.

Ông vén bụi rậm ở cạnh lều ra, gạt những cành cây sang hai bên. Và Vla-đi-mia I-lích trông thấy một bãi nhỏ màu xanh biếc, rất tiện lợi, được phát quang giữa đám bụi rậm. Ở đó có hai khúc gỗ : một khúc thấp và một khúc cao, khúc thấp làm ghế, còn khúc cao làm bàn.

— Phòng làm việc trong rừng của đồng chí đấy, — Ê- mê-li-a-nốp nói. — Vừa khuất, vừa yên tĩnh, không sợ phân tán tư tưởng.

Được quét bằng CamScanner

Sau một hồi thu xếp ổn thỏa trong lều, Ê-mê-li-a-nốp ra về. Vla-đi-mia I-lích đi ra hồ tiễn. Người đứng cho đến khi chiếc thuyền khuất trong khoảng rộng mênh mông xanh biếc của hồ Ra-dơ-líp. Ở đâu đó xa xa vọng đến tiếng chim cu cu muộn màng : « cú-cu ». Rồi im bặt. Đang là giữa mùa hè, chim không hót vì bận nuôi con.

Vla-đi-mia I-lích vẫy chiếc thuyền đã khuất rồi nhanh nhẹn đi về « phòng làm việc » của mình. Người mở quyển vở màu xanh ra và viết một cuốn sách (1) nói về việc công nhân cần phải đấu tranh cho chuyên chính vô sản như thế nào, cần phải xây dựng nhà nước của mình ra sao.

NGƯỜI THỢ ĐỐT LÒ ĐẦU MÁY XE LỬA SỐ 293

May mà Ban chấp hành Trung ương Đảng đã quyết định giấu Lê-nin. Ngay hôm sau, khi Lê-nin đã rời khỏi nhà, bọn học sinh sĩ quan phi ngựa tới lục soát. Chúng lục bới tất cả đồ đạc, dùng lưỡi lê sục sạo dưới gầm giường ; tìm kiếm Lê-nin.

Nhưng Lê-nin đã sống ở túp lều bên cạnh hồ Ra-dơ-líp, nên không sao cả : chỉ có muỗi không để yên thôi. Hàng đàn muỗi đốt suốt ngày đêm. Vla-đi-mia I-lích bị muỗi đốt tịt cả người. Người nói :

— Thoát khỏi Chính phủ lâm thời, nhưng lại không thoát khỏi muỗi.

Hoặc mưa liên miên. Khi đó đành phải ngồi trong lều. Nếu đống lửa bị dập tắt, không nhóm lên được thì không có chỗ nào để đun nước pha trà và sưởi ấm. Đành phải chịu khó một chút. Nhưng Vla-đi-mia I-lích không nản lòng. Công việc của Vla-đi-mia I-lích rất bề bộn. Người viết các bài báo, suy nghĩ kỹ về cuốn sách, lãnh đạo Đại hội Đảng của những người bôn-sê-vích. Ở Pê-tơ-rô-grát đã triệu tập Đại hội lần thứ VI của Đảng bôn-sê-vích. Các đồng chí bí mật tới gặp Lê-nin. Qua những đồng chí đó, Vla-đi-mia I-lích đã gửi lời khuyên và chỉ thị của mình cho Đại hội .

Vla-đi-mia I-lích nói : cần phải chuẩn bị khởi nghĩa vũ trang và giành chính quyền bằng lực lượng của giai cấp vô sản liên minh với nông dân

---

(1) *Cuốn « Nhà nước và cách mạng » — N.D.*

Được quét bằng CamScanner

nghèo. Đây là nhiệm vụ to lớn mà Vla-đi-mia I-lích đã đặt ra trước Đại hội. Đại hội đã đồng ý với Lê-nin và thông qua quyết định chuẩn bị khởi nghĩa.

Trong lời kêu gọi của Đại hội có viết : « Trong trận chiến đấu này, Đảng ta hãy giương cao ngọn cờ anh dũng tiến lên... giờ chết của thế giới cũ đã điểm ».

Chính phủ lâm thời tư sản sợ hãi và căm thù Lê-nin, vì hiểu rằng lãnh tụ của Đảng là Lê-nin. Lê-nin đang dẫn dắt Đảng một cách mạnh dạn và kiên quyết. Để săn đuổi Lê-nin, Chính phủ lâm thời đã nuôi hàng trăm tên mật thám. Bọn cảnh sát có một con chó săn nổi tiếng tên là Tơ-rép và chúng đã cho con chó đó đi lùng Lê-nin theo dấu vết.

Vla-đi-mia I-lích sống ở lều rất mạo hiểm. Thời tiết đã chuyển sang thu. Đêm bắt đầu giá lạnh và dài. Mưa liên miên. Rừng ướt át thật khó chịu.

Ban chấp hành Trung ương Đảng quyết định chuyển Lê-nin rời khỏi lều tới một nơi khác xa hơn. Dù thế nào đi nữa cũng phải bảo vệ bằng được vị lãnh tụ của Đảng.

Một hôm mới tờ mờ sáng Ê-mê-li-a-nốp tới nhà máy sản xuất vũ khí, đến thẳng phòng giám đốc. Nhưng làm gì có giám đốc làm việc từ sớm tinh mơ như thế ? Tất nhiên, không thể có một ông giám đốc như thế được ! Ê-mê-li-a-nốp biết vậy. Người gác quen thuộc cho phép ông vào phòng làm việc. Đối với người gác, Ê-mê-li-a-nốp đã bịa ra lý do, còn thật ra ông cần kiếm một tờ giấy thông hành để qua biên giới Phần Lan. Một số công nhân của nhà máy khi đó sống ở những vùng thuộc Phần Lan, vì vậy tên giám đốc cấp cho họ những giấy thông hành để qua lại. Giấy thông hành để bừa bãi, ngổn ngang trên bàn của y. Ê-mê-li-a-nốp thó lấy vài tờ và nhét vào túi. Rồi ông đi tới lều gặp Lê-nin. Vla-đi-mia I-lích biến thành Côn-xtan-đin Pê-tơ-rô-vích I-va-nốp. Người cạo râu nhẵn nhụi, sửa lại lông mày, khoác bộ tóc giả. Từ bên dưới chiếc mũ cát-két xõa xuống trán một mớ tóc loăn xoăn. Hoàn toàn không giống với Lê-nin, — ngay cả Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na cũng không dễ nhận ra ngay.

Đến khuya, họ rời bỏ túp lều ở cạnh hồ Ra-đơ-líp và lên đường, đi qua rừng, tới đường sắt. Ê-mê-li-a-nốp và hai đồng chí người Phần Lan dẫn đường Vla-đi-mia I-lích. Lúc đầu họ đi rất thuận lợi, chỉ phải cái trời mùa thu rất tối. Họ đi thành hàng một theo đường mòn hẹp.

Được quét bằng CamScanner

Được quét bằng CamScanner

Cành cây quất vào mặt. Đột nhiên họ vấp phải những hòn đất gồ ghề. Con đường mòn đã biến mất. Cây cối đã thưa thớt. Nhưng bụi rậm vẫn cứ dày và khó đi. Và cái gì kia ? Cái gì kia ? Một đám khói bốc lên. Ở đâu đấy có đám cháy chăng ? Càng đi khói càng khét và dày đặc hơn. Bắt đầu thấy khó thở, cay mắt. Vla-đi-mia I-lích dừng lại, ôm lấy ngực. Ngực thấy tưng tức vì muốn ho. Không thể đi được nữa.

— Rẽ sang bên, — Ê-mê-li-a-nốp nói. — Than bùn ở đầm lầy bốc cháy.

Không có gì đáng sợ và nguy hiểm hơn là gặp đám cháy của than bùn. Lửa cháy âm ỉ ở dưới đất bị nung nóng, lan đi xa hơn. Rồi bỗng nhiên một cột sóng dâng lên cao, đốt cháy và thiêu hủy hết mọi thứ xung quanh.

« Làm thế nào bây giờ ! Mình đã dẫn Lê-nin vào đám cháy rồi. Không khéo thì nguy mất ? » — Ê-mê-li-a-nốp nghĩ bụng.

— Vla-đi-mia I-lích , theo tôi ! Các đồng chí...

Họ đều bị ngạt thở, lần mò trong đám khói trắng, chẳng khác gì người mù. Họ đi mò mẫm, vấp ngã, đứng dậy rồi lại lê bước. Có lâu không ? Chắc là lâu.

Nhưng kìa, khói đã bắt đầu thưa và yếu. Khói đã ở lại phía sau. Phía dưới chân, những hòn đất bùn gồ ghề không còn tròng trành nữa. Họ đã thoát ra khỏi bãi lầy có than bùn đang bốc cháy ! Thoát chết.

Vì mệt rã rời, họ ngồi bệt xuống đất nghỉ. Đôi chân run run vì yếu : Ê-mê-li-a-nốp tự trách mình. Thật hú vía khi nghĩ đến những gì đã có thể xảy ra...

Đến đêm hôm sau, hồi một giờ mười lăm phút, một đoàn tàu chở khách đi nghỉ mát từ Pê-tơ-rô-grát tiến vào ga U-đen-na. Đoàn tàu đi sang Phần Lan. Lái tàu là Gu-gô I-a-la-va , người Phần Lan. Đồng chí là một người bôn-sê-vích, sống ở Pê-tơ-rô-grát. Đồng chí yêu mến chiếc đầu tàu đã được thử thách của mình mang số 293, có ống khói đen loe cộng ở phía trên và thân tròn. Đến ga U-đen-na, Gu-gô I-a-la-va cho đầu tàu dừng lại cạnh con đường cắt ngang qua đường sắt. Đồng chí liếc nhìn ra ngoài. Đúng là chỗ này. Ở cạnh quãng đường sắt có một người đang đứng hút thuốc, đốm lửa đầu điếu thuốc sáng lên như một con đom đóm trong bóng tối. Một người nữa đứng đọc báo bên cạnh chiếc đèn lồng. Mật hiệu là như vậy. Hai người đi tiễn : một người hút thuốc, một người đọc báo. Có nghĩa là mọi việc đều ổn. Lê-nin sắp xuất hiện

Được quét bằng CamScanner

bây giờ. « Vậy thì Người đứng đâu ? » — Gu-gô I-a-la-va bắt đầu lo lắng.

Đúng giây phút đó một người thợ vạm vỡ, dáng thâm thấp, nhanh nhẹn đi lại gần đầu tàu. Người đó đội mũ cát-két, một mớ tóc màu hạt dẻ từ dưới mũ xõa xuống trán. Người thợ nắm lấy tay vịn, rướn người, trèo lên đầu tàu :

— Chào đồng chí. Tôi là Côn-xtan-đin Pê-tơ-rô-vích I-va-nốp tới làm thợ đốt lò cho đồng chí.

— Chào đồng chí thợ đốt lò, — Gu-gô I-a-la-va chào lại.

Vla-đi-mia I-lích, người thợ đó chính là Người, đã cởi áo bành tô ra và như một người thợ đốt lò thực thụ, bắt đầu chất củi ở cạnh lò vào một ngăn. Đầu tàu huýt một hồi còi ngắn, bắt đầu chuyển bánh, chạy ngang qua khu rừng.

Trên đường đi tới ga Bạch Đảo, không xảy ra chuyện gì đáng lo ngại. Bạch Đảo là ga biên giới. Ở ga nhan nhản bọn cảnh sát và bọn học sinh sĩ quan. Đoàn tàu vừa mới dừng, bọn chúng liền nhảy lên các toa kiểm soát giấy tờ, huýt còi inh ỏi. Một nhân viên đường sắt vội vã đi dọc theo đoàn tàu, tay cầm chiếc đèn lồng lắc lư trong bóng tối. Tiếng nói, tiếng kêu la, tiếng chửi bới ầm ĩ khắp nơi.

— Mong sao bọn chúng đừng đến đầu tàu của chúng ta ! — Gu-gô I-a-la-va nói với vẻ lo ngại. — Mặc dù có giấy thông hành đấy, nhưng tốt hơn cả nên tránh xa cái bọn mật thám.

— Tránh bằng cách nào ? — Lê-nin hỏi.

— Sẽ có cách, — người lái tàu nói.

Gu-gô I-a-la-va nhảy xuống đường ray, nhanh nhẹn cắt đầu máy và phả hơi nước mù mịt rồi cho đầu tàu chạy đến cột lấy nước. Làm ra vẻ như cần phải lấy đầy nước.

Hồi chuông thứ hai. Đầu máy đỗ cạnh cột lấy nước vẫn không về. Mãi trước giờ xuất phát một phút, Gu-gô I-a-la-va mới đưa đầu máy 293 của mình về lắp vào toa. Hồi chuông thứ ba. Đầu tàu huýt một hồi còi có vẻ tinh nghịch. « Bị lừa rồi, các ông bạn thân mến ạ ! » — người lái tàu Gu-gô I-a-la-va trêu chọc bọn cảnh sát và bọn học sinh sĩ quan.

Và đoàn tàu tiếp tục phóng nhanh. Bóng đêm ùa tới... Bầu trời tháng tám đầy sao. Vla-đi-mia I-lích thò đầu ra ngoài buồng lái. Một làn gió mát quạt vào mặt.

Một lát sau họ đã ở đất nước Phần Lan.

Được quét bằng CamScanner

NƠI ẨN NÁU KỲ LẠ

Các đồng chí Phần Lan đã thu xếp cho Vla-đi-mia I-lích ở tại một làng hẻo lánh bên cạnh những người tốt. Nhưng Người dừng chân ở đó không lâu, vì làng nhỏ này ở cách ga khoảng mười dặm, báo chí thường đến chậm, đôi khi hoàn toàn không có. Mà đối với Vla-đi-mia I-lích không có báo, chẳng khác gì không có không khí. Các đồng chí đã tìm cho Người một nơi ẩn náu mới.

Ở thành phố Hen-xinh-pho của Phần Lan, cảnh sát trưởng thời đó là một người còn trẻ tên là Rô-vi-ô. Một hôm, Rô-vi-ô được gọi tới gặp viên tổng đốc. Tổng đốc là người Nga. Các nhà đương cục Pê-tơ-rô-grát giao cho y trách nhiệm theo dõi các quy chế của Phần Lan. Người Phần Lan có bộ máy điều khiển riêng của mình, nhưng bộ máy đó phải tuân lệnh thị trưởng Pê-tơ-rô-grát, vì nước Phần Lan lúc đó coi như một bộ phận của nước Nga.

— Ngài cảnh sát trưởng, mọi việc ở thành phố Hen-xinh-pho vẫn yên tĩnh chứ ? — viên tổng đốc hỏi rất nghiêm khắc.

Rô-vi-ô mới ba mươi tuổi, mặc dù còn trẻ, nhưng giỏng như tất cả những người Phần Lan khác, tính tình rất điềm tĩnh và biết lẽ phải.

— Thưa ngài tổng đốc, trong thành phố to lớn như thế này đôi khi không tránh khỏi xảy ra chuyện này chuyện nọ, — Rô-vi-ô trả lời rất có lý.

— Có vụ chính trị nào không ? — viên tổng đốc cau mày hỏi, giọng nghiêm khắc hơn.

— Không, chỉ toàn những chuyện ăn cắp vặt thôi, thưa ngài tổng đốc.

Viên tổng đốc, người thẳng như cây gỗ, ưỡn vai cho thẳng hơn rồi khe khẽ nói giọng hơi dọa nạt :

— Từ Pê-tơ-rô-grát có lệnh bí mật.

— Xin tuân lệnh, — cảnh sát trưởng đáp.

— Ông có biết Lê-nin là ai không ? — viên tổng đốc hỏi.

Rô-vi-ô hơi chần chừ, sờ chiếc cằm đã cạo nhẵn, sau đó trả lời rằng tất nhiên biết ! Vì tất cả các báo chí đều đăng tin Chính phủ lâm thời muốn bắt Lê-nin, nhưng không sao tìm thấy.

Được quét bằng CamScanner

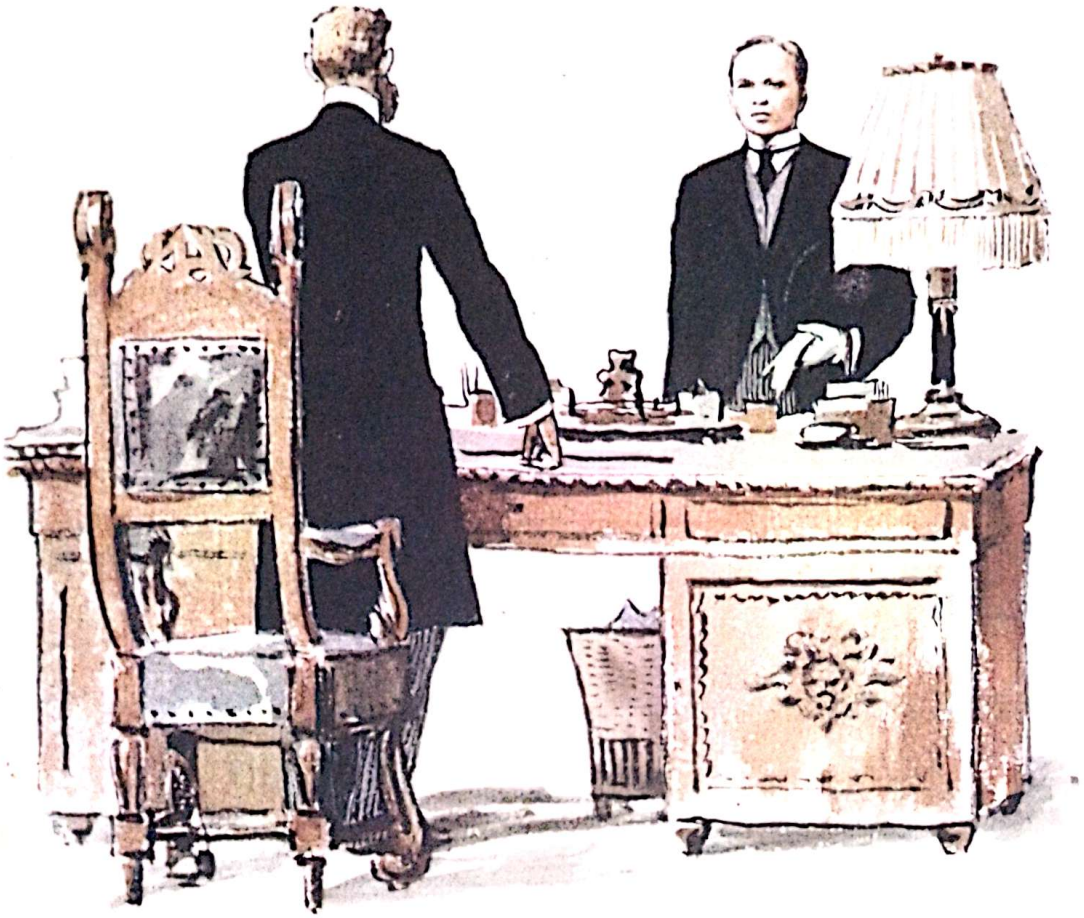

— Có khả nghi... — Viên tổng đốc bắt đầu nói và nhìn quanh với vẻ lo ngại, mặc dù trong phòng làm việc của tổng đốc chỉ có hai người với nhau, — có khả nghi rằng Lê-nin có thể ẩn nấp ở đây, ở Hen-xinh-pho.

Rô-vi-ô im lặng nhìn chằm chằm viên tổng đốc như chờ đợi điều gì đó sẽ xảy ra.

— Ông cần phải thi hành mọi biện pháp cấp bách nhất.

— Nhất định, thưa ngài tổng đốc!

— Nếu như Lê-nin lọt vào tay ông...

— Nếu như Lê-nin lọt vào tay tôi, tôi sẽ thi hành mọi biện pháp cần thiết, thưa ngài tổng đốc.

— Có nghĩa là: nếu bắt được Lê-nin sẽ được phần thưởng, — viên tổng đốc khuyến khích ra vẻ tử tế. — Hiểu chưa? Có thể đi được rồi đấy. Cố gắng lên.

Rô-vi-ô chào rồi rời khỏi phòng làm việc của viên tổng đốc. Những giọt mồ hôi lớn toát ra trên hai thái dương. Rô-vi-ô lấy chiếc khăn lớn kẻ ô vuông lau thái dương. Sau đó sờ túi và thở phào nhẹ nhõm.

Được quét bằng CamScanner

Từ nhà viên tổng đốc ra, anh không đi thẳng tới nơi làm việc, mà đi ra ga. Đoàn tàu chở thư Hen-xinh-pho — Pê-tơ-rô-grát còn lâu mới khởi hành, nhưng đoàn toa xe đã chuẩn bị sẵn sàng. Trên sân ga một người đưa thư thuộc đoàn tàu, vẻ mặt lạnh lùng và ngái ngủ, đứng chờ Rô-vi-ô. Hình như không có cái gì trên đời này có thể làm cho người đó ngạc nhiên. Họ đi chậm rãi dọc theo sân ga. Nắm lấy giây phút thuận tiện, Rô-vi-ô rút trong túi ra một gói và trao cho người đưa thư. Người đưa thư cầm lấy rất nhanh trong nháy mắt và nhét vào ngực áo.

— Vẫn của người đó gửi theo địa chỉ cũ, — Rô-vi-ô nói.

— Rõ, — người đưa thư đáp và trao cho Rô-vi-ô một gói khác. Rô-vi-ô cũng phải giấu rất nhanh. Sau đó họ chia tay nhau.

Nhưng ngay cả bây giờ cảnh sát trưởng cũng không đi tới nơi làm việc.

— Mình có quyền dùng thì giờ ăn trưa không ? — Rô-vi-ô tự hỏi. — Có chứ.

Rồi anh đi tới cửa hàng lương thực mua chục trứng, một phần tư phun (1) bơ và bánh mì trắng.

« Bây giờ đi về nhà được rồi » — Rô-vi-ô thầm ra lệnh. Anh tránh các đường phố trung tâm, đi theo các ngõ và lượn một vòng khá loanh quanh. Nói chung, nếu như chú ý quan sát anh, thì cũng có thể thấy một số hành động khó hiểu. Nhưng có ai lại đi theo dõi một viên cảnh sát trưởng bao giờ. Đó là công việc của anh. Anh có nhiệm vụ theo dõi sao cho trong thành phố mọi việc đều tốt đẹp.

« Mệnh lệnh bí mật ư ? Xin cứ nói ! » — anh nhớ lại cuộc nói chuyện với viên tổng đốc, khi đi lên tầng thứ năm của ngôi nhà lớn ở quảng trường Ha-gơ-nét, ở đó có phòng riêng của anh, có bếp núc và hiện giờ có một người đang ngồi sau chiếc bàn — giá mà viên tổng đốc biết nhỉ ? — đó là Vla-đi-mia I-lích đang ngồi viết cuốn sách « Nhà nước và cách mạng ». Và cuốn vở màu xanh có những điều ghi chép ở Duy-rích cũng được chuyển từ lều tới đây. Cuốn vở nằm ở trước mặt Vla-đi-mia I-lích trên chiếc bàn. Vla-đi-mia I-lích đang mải viết đến nỗi không nghe thấy ngay tiếng bước chân đi vào của Rô-vi-ô.

Rô-vi-ô khẽ ho. Vla-đi-mia I-lích đứng phắt dậy :

— Có thư từ không ?

---

(1) *Đơn vị đo trọng lượng của Nga : 1 phun = 409 gam — N.D.*

Được quét bằng CamScanner

— Tất nhiên có, nhưng trước hết cần phải ăn trưa đã, Vla-đi-mia I-lích ạ.

— Không, trước hết phải xem thư đã. Đưa đây, đưa đây.

Vla-đi-mia I-lích xoa tay vì sốt ruột, trong khi Rô-vi-ô rút ở túi ngực ra một gói.

— Vla-đi-mia I-lích, thay cho gói của đồng chí gửi đi, đồng chí hãy nhận lấy gói này.

Trong gói có mấy bức thư. Vla-đi-mia I-lích xem lướt qua hết bức này đến bức khác. Còn đây là một bức viết bằng mực hóa học. Họ thắp đèn lên. Vla-đi-mia I-lích hơ trang giấy viết đầy lên ngọn đèn. Những chữ lộ ra giữa các dòng chữ. Vla-đi-mia I-lích vừa đọc vừa nói xen vào :

— Được. Được. Được. Những tin tức hay đây.

Những tin tức cho hay rằng ở Pê-tơ-rô-grát và Mát-xcơ-va những người bôn-sê-vích ngày càng có ảnh hưởng mạnh mẽ tới các Xô-viết. Các Xô-viết đều trở thành của bôn-sê-vích, của chúng ta. Nhân dân mất lòng tin vào chính quyền tư sản. Nhân dân ngày càng thêm tin tưởng vào chúng ta, từ Pê-téc-bua đã viết như vậy.

Đây là những tin tức mới nhất . Vla-đi-mia I-lích, khi thì cau mày, khi thì vẻ mặt tươi tỉnh, đi đi lại lại trong phòng. Ở đó, cạnh những bức tường có kê đồ gỗ bọc nhung xanh trông rất tao nhã. Chiếc gương cao trang điểm chiếc tủ ngăn to phình : ở một góc phòng có đặt một tủ sách nhỏ.

Cảnh sát trưởng cởi chiếc áo đại trào thường mặc khi đi gặp viên tổng đốc, xắn tay áo lên và bắt đầu tráng trứng ở bếp.

Thật là kỳ lạ : tại sao viên cảnh sát trưởng này không đứng về phía viên tổng đốc, mà lại đứng về phía Lê-nin ?

Anh đi với Lê-nin bởi vì anh xuất thân từ một gia đình dòng dõi vô sản, anh làm thợ tiện và từ năm mười tám tuổi đã tham gia phong trào cách mạng. Chỉ sau khi lật đổ Nga hoàng, Rô-vi-ô mới được bầu là cảnh sát trưởng của Hen-xinh-pho.

Tráng trứng xong, Rô-vi-ô lại mặc chiếc áo đại trào có tấm giáp che ngực và gài chiếc nơ màu đen thay cho ca-vát, rồi mời Vla-đi-mia I-lích ăn trưa.

Vla-đi-mia I-lích rất phấn khởi nhận được những tin tức mới. Sắp sửa trở về nước Nga ! Đảng bôn-sê-vích sẽ phát động giai cấp công nhân

Được quét bằng CamScanner

khởi nghĩa. Công nhân sẽ lật đổ Chính phủ lâm thời. Sẽ thành lập chính quyền công nhân. Lê-nin đã viết về cái đó trong các bài báo và bí mật gửi về Pê-tơ-rô-grát. Người cũng viết trong cuốn sách của mình.

Rô-vi-ô vừa ăn trứng vừa kể chuyện viên tổng đốc. Vla-đi-mia I-lích lắng nghe, nheo mắt vẻ láu lỉnh :

— Trong cuộc sống thường hay xảy ra những chuyện phi lý : người chủ nhà đến gặp viên tổng đốc báo cáo, trong khi ở nhà mình anh ta tiếp ai.

— Còn tiếp ai nữa ? — người chủ nhà lạnh lùng phản đối Vla-đi-mia I-lích. — Tiếp một mục sư Phần Lan đáng kính.

Vla-đi-mia I-lích cũng phải bật cười. Đúng, khi tới Hen-xinh-pho Người giả làm mục sư. Các đồng chí Phần Lan đã cử các diễn viên nghiệp dư tới cái làng mà Vla-đi-mia I-lích ở sau khi rời lều cỏ Ra-dơ-líp. Các diễn viên này toàn là công nhân, đảng viên Đảng xã hội — dân chủ. Họ hóa trang cho Vla-đi-mia I-lích rất khéo. Họ đem từ thành phố đến một chiếc áo đại trào dài, một chiếc mũ cao như thường thấy ở các mục sư, rồi dán cho Người cặp lông mày rậm, đội cho Người bộ tóc giả, mặc đẹp cho Người, và... nom Người y như thể sắp sửa đến nhà thờ làm lễ. Những người Phần Lan ngoan đạo khi gặp Vla-đi-mia I-lích liền cúi chào kính cẩn. Người đã tới Hen-xinh-pho như thế đấy. Nhưng bây giờ cần phải mau mau lo chuyện hóa trang bộ tóc giả mới.

Đúng, cần phải mau mau. Vào một ngày đẹp trời, Rô-vi-ô dẫn Vla-đi-mia I-lích tới chỗ người thợ cắt tóc. Người thợ cắt tóc này dòng dõi là người Pê-téc-bua. Ông ta dáng người nhỏ bé, nhanh nhẹn như con vượn. Ông vốn là thợ cắt tóc của nhà hát và ở chốn kinh đô, quen biết khá nhiều bá tước và công tước. Các bá tước và công tước đều muốn trở thành các chàng công tử phong nhã, ông đã biến tất cả bọn họ trẻ lại, nhuộm râu và làm tóc giả cho họ.

— Còn ông không cần đội tóc giả nom vẫn còn trẻ chán, — người thợ cắt tóc nói với Vla-đi-mia I-lích, giọng an ủi.

— Nhưng tôi muốn già hơn kia, — Vla-đi-mia I-lích đáp.

— Để làm gì ? Để làm gì ? — người thợ cắt tóc rất đỗi ngạc nhiên, đập hai bàn tay nhỏ nhắn nheo ngắn ngủn.

— Cứ làm cho tôi nom đứng tuổi hơn, oai phong hơn một chút, — Vla-đi-mia I-lích tươi cười nói — làm cho tôi một bộ tóc bạc, nom độ khoảng sáu mươi tuổi gì đó.

Được quét bằng CamScanner

— Khoảng sáu mươi à ? Một bộ tóc bạc à ? Không bao giờ !

— Tại sao ?

— Để tôi biến một người hãy còn rất trẻ thành một người già trước tuổi ư ?! Làm thế để làm quái gì ! — người thợ cắt tóc dáng người nhỏ bé liền nổi nóng, huơ huơ tay. — Sứ mệnh của tôi là biến mọi người trẻ lại.

— Sứ mệnh cao cả, nhưng cứ làm cho tôi, coi như ngoại lệ, — Vla-đi-mia I-lích tươi cười nằn nì bằng được.

Người thợ cắt tóc kêu lên tỏ vẻ kinh ngạc. Vla-đi-mia I-lích ra về, mặc cho ông ta cười, còn Rô-vi-ô thì suy nghĩ :

« Vla-đi-mia I-lích liệu còn phải thay đổi những bộ tóc giả và quần áo lâu nữa không ? Liệu còn phải đi lang thang lâu nữa không ? ».

THÊM MỘT NƠI HOẠT ĐỘNG BÍ MẬT NỮA

Làn gió thu lạnh lẽo thổi xuyên qua các đường phố cổ của khu Vư-bo.

Vào một ngày thu lạnh lẽo như vậy, Ây-nô Ra-khi-a đi từ Pê-téc-bua tới khu Vư-bo. Ra-khi-a có dáng người cao, vầng trán to, tính tình rất vui vẻ và nhanh nhẹn.

Hồi cuối hè, Ê-mê-li-a-nốp, công nhân nhà máy sản xuất vũ khí Xê-xtơ-rô-rết-xcơ, và hai người Phần Lan dẫn đường Vla-đi-mia I-lích từ hồ Ra-dơ-líp qua khu rừng thì trong đó có một người tên là Ây- nô Ra-khi-a. Anh là công nhân trẻ của nhà máy Pê-tơ-rô-grát, một đảng viên bôn-sê-vích. Ban chấp hành Trung ương Đảng đã giao nhiệm vụ cho Ra-khi-a giữ vững liên lạc với Lê-nin.

Bây giờ Ra-khi-a tới khu Vư-bo tìm gặp Lê-nin. Lê-nin từ Hen-xinh-pho chuyển tới đây cho gần nước Nga hơn. Người khao khát trở về nước. Và ngày ấy đã đến.

Vla-đi-mia I-lích rất nóng ruột. Còn Ra-khi-a thì làm ra vẻ thản nhiên như không có chuyện gì xảy ra.

— Ta đi ra ga chứ, Vla-đi-mia I-lích ?

Ra-khi-a thản nhiên thế thôi, chứ thực ra anh cũng lo. Có điều anh không để lộ ra ngoài. Vla-đi-mia I-lích tất nhiên cũng giấu sự lo âu.

Được quét bằng CamScanner

Họ ngồi lên xe lửa và im lặng đi tới một ga của Phần Lan. Trong toa tàu toàn là người Phần Lan, mà Vla-đi-mia I-lích thì không biết tiếng Phần Lan, vì vậy tốt nhất là im lặng để mọi người khỏi chú ý.

Thỉnh thoảng Vla-đi-mia I-lích lại khéo léo soát lại xem chiếc chìa khóa ở trong túi có còn không. Vẫn còn, không biến đi đâu mất! Chiếc chìa khóa này Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na đem đến cho Vla-đi-mia I-lích khi còn ở Hen-xinh-pho. Ê-mê-li-a-nốp đã kiếm được giấy thông hành cho Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na đi Phần Lan. Bà mặc quần áo giả làm nữ công nhân, chít khăn vuông đen sụp xuống lông mày, có những nếp nhăn ở dưới mắt. Nhưng cặp mắt nom vẫn trẻ — cặp mắt thông minh, chăm chú của Na-đi-u-sa!

Đó là chiếc chìa khóa của căn nhà bí mật ở khu ngoại ô công nhân thành Pê-téc-bua, ở phố Xéc-đô-bôn-xcai-a, gần đường sắt Phần Lan.

Bản đồ tìm căn nhà đó như thế nào Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na đã đem đến, Vla-đi-mia I-lích học thuộc rồi xé đi. Còn chiếc chìa khóa thì giấu kỹ và bây giờ mang theo đến Pê-tơ-rô-grát.

Đoàn tàu sắp sửa tới ga. Ra-khi-a vội đứng dậy ra khỏi toa. Vla-đi-mia I-lích đi theo anh. Đến ga, họ nhảy xuống, Vla-đi-mia I-lích

Được quét bằng CamScanner

trong lòng cảm thấy hồi hộp. Trên đường sắt có đỗ một đoàn tàu chở khách nghỉ mát đi từ Pê-téc-bua. Còn đầu tàu mang số 293. « Xin chào ông bạn cũ ! Ông bạn đã giúp tôi một lần. Hãy giúp tôi một lần nữa ».

Người lái tàu Gu-gô I-a-la-va từ cửa sổ đầu tàu nhìn ra. Ông rất nghiêm nghị, nhưng khi trông thấy Ra-khi-a và người thợ dột lò quen thuộc, ông bỗng mỉm cười và nghĩ bụng : « Người thợ dột lò của chúng ta tóc có bạc hơn đôi chút ! ».

Nói tóm lại, Vla-đi-mia I-lích đi từ Phần Lan trở về Pê-tơ-rô-grát cũng trên chiếc đầu tàu ấy, cũng tới ga U-đen-na ấy. Ra-khi-a đi ở toa tàu hành khách.

Đường từ ga U-đen-na đến phố Xéc-đô-bôn-xcai-a khoảng năm dặm theo đường đất hoang. Vào buổi tối tháng mười lạnh lẽo này trên các đường phố vắng tanh vắng ngắt. Chỉ có gió dạo chơi và gầm rú.

Nhưng Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na vẫn chờ ở một chỗ hẹn trước. Bà mặc áo bành tô ngắn bằng da ; đội mũ tròn có vành. Vla-đi-mia I-lích nắm lấy bàn tay lạnh cóng của bà. Không có găng tay. Chưa bao giờ bà biết chăm lo tới bản thân cả ! Làm việc, làm việc, làm việc cho cách mạng. Đảng bảo đi đâu là bà đi tới đó.

Ở góc phố Xéc-đô-bôn-xcai-a và đại lộ Bôn-sôi Xam-pơ-xô-ni-ép-xki nổi cao lên một ngôi nhà gạch không quét vôi, nom bề ngoài hơi ám đạm. Ngôi nhà bốn tầng có cảm giác là lớn nhất trong những ngôi nhà gỗ cũ kỹ.

Vla-đi-mia I-lích đi thẳng tới cổng, dường như suốt đời Người đã thông thuộc nơi đây. Ra-khi-a rẽ sang đại lộ Xam-pơ-xô-ni-ép-xki (nhiệm vụ hôm nay của anh đã hoàn thành), còn Vla-đi-mia I-lích vượt lên trước Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na, đi lên tầng bốn. Người lấy chìa khóa mở cửa. Từ cửa có một hành lang nhỏ đi vào. Căn phòng của Người ở cuối hành lang. Phòng số bốn về bên trái. Vla-đi-mia I-lích nắm vững tất cả những cái đó qua bản đồ. Na-đi-a đã nói rằng trong căn nhà này không có ai cả, chỉ có mỗi bà chủ nhà Mác-ga-ri-ta Va-xi-li-ép-na Phô-pha-nô-va, bạn của Na-đi-u-sa.

Nhưng gì thế kia ? Vla-đi-mia I-lích vừa mở cửa ra liền nghe thấy những giọng nói rì rầm. Từ một cửa ăn thông ra hành lang có ánh sáng tỏa rộng. Chiếc đèn treo ở trên bàn ăn thắp sáng. Phía sau bàn có mấy người đàn bà — qua các dấu hiệu thấy rõ họ là cô giáo.

— Mục đích sư phạm của chúng ta, các bạn thân mến... — Vla-đi-mia I-lích nghe thấy.

Một điều không thể tin được, nhưng đúng là trong nhà đang có cuộc

Được quét bằng CamScanner

họp ! Trong căn nhà bí mật ! Lại chính là vào buổi tối hôm nay, khi Vla-đi-mia I-lích tới đây. Không hề tỏ ra lúng túng. Vla-đi-mia I-lích vội đi vào cuối hành lang. Người hơi khom , đầu mang bộ tóc giả đã bạc. Người đóng vai một ông già bé nhỏ, có dáng đi nhanh nhẹn và nhẹ nhàng.

— Trời ôi ! — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na khẽ kêu, khi chỉ có mình họ trong căn phòng rất gọn gàng, sạch sẽ mà bây giờ Vla-đi-mia I-lích sẽ sống ở đó. — Trời ôi, thế mà em với Mác-ga-ri-ta đã sơ hở !

— Đúng rồi, — Vla-đi-mia I-lích đáp.

Người không xoa dịu Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na rằng : không sao cả, mọi việc sẽ yên ổn. Chắc là mọi việc sẽ yên ổn, nhưng trong thời kỳ nguy hiểm này không thể mạo hiểm như thế được.

— Gần ba tuần chờ đợi anh ! — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na buồn phiền. — Mãi không thấy anh đến... Còn hôm nay, vừa vặn đúng lúc em không báo trước cho Mác-ga-ri-ta.

— Anh hy vọng đây sẽ là nơi hoạt động bí mật cuối cùng, — Vla-đi-mia I-lích nói.

Người mở cửa sổ ra. Phía dưới có tiếng gió thổi rì rào trong đám cây cối. « Chắc ở đó là vườn cây ».

— Vườn cây để cho chim đấy, — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na nói, bà luôn luôn đoán được những ý nghĩ của Vla-đi-mia I-lích.

— Một loại láng giềng vui vẻ đấy ! — Vla-đi-mia I-lích mỉm cười.

Từ hành lang vọng đến câu được câu chăng.

— Chào tạm biệt ! — nghe thấy giọng nói của Phô-pha-nô-va ra tiễn các cô giáo.

— Anh hy vọng đây sẽ là nơi hoạt động bí mật cuối cùng, — Vla-đi-mia I-lích nhắc lại.

— Và là nơi rất nguy hiểm ! — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na bỗng thốt ra.

Vla-đi-mia I-lích nhìn thấy vẻ lo âu không thể giấu nổi trong cặp mắt vợ. Đúng, ở đây, ở phố Xéc-đô-bôn-xcai-a, còn nguy hiểm hơn so với ở lều cỏ hoặc ở Hen-xinh-pho. Bọn mật thám của Chính phủ lâm thời sục sạo từng góc nhà, theo dõi từng bước đi.

Ở đây nguy hiểm đến nỗi không có ai biết Lê-nin sau khi ở Phần Lan về sống ở đâu, kể cả các ủy viên Ban chấp hành Trung ương Đảng.

Chỉ có Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na và người liên lạc Ra-khi-a biết thôi.

Được quét bằng CamScanner

NGÀY HÔM TRƯỚC CỦA CUỘC CÁCH MẠNG

Mấy hôm sau Ra-khi-a tới đưa Vla-đi-mia I-lích đến dự một cuộc họp bí mật. Trời đã khuya. Các cửa hàng đều đóng cửa. Ở gần một ngôi nhà có treo tấm biển vẽ chiếc bánh mì hình số 8 vàng óng, chứng tỏ đó

là cửa hiệu bánh mì. Cửa khóa chặt. Các cửa sổ đều đóng kín. Nhưng có một cái « đuôi » dài, chủ yếu là đàn bà, bắt đầu từ cửa hiệu bán bánh mì cửa đóng kín mít. Những người đàn bà, đầu chít khăn, đứng co ro vì quá lạnh. Họ kiên nhẫn đứng chờ. Cạnh các cửa hiệu bán bánh mì khác cũng như vậy. Thành phố Pê-tơ-rô-grát vào buổi tối đầy rẫy những hàng người buồn rầu, thầm lặng. Đã từ lâu bánh mì bán theo tem phiếu. Một nửa phun, đôi khi một phần tư phun một ngày. Cần phải kịp chiếm chỗ. Nếu chậm thì có tiền cũng không sao mua nổi một mẩu bánh. Những người đàn bà đứng nối đuôi nhau cạnh các cửa hiệu bánh mì suốt đêm.

Được quét bằng CamScanner

Họ thật là vất vả ! Chồng, con họ đều ở ngoài mặt trận. Vì cuộc chiến tranh với quân Đức vẫn kéo dài. Chồng con họ bị đày ải ở các mặt trận và chết một cách vô ích.

— Ở nhà cũng chẳng có chuyện gì hay ho cả. — Ra-khi-a nói. — Bọn chủ đóng cửa các nhà máy. Các nhà máy ngừng hoạt động. Thất nghiệp.

Tình hình trong nước rất nguy khốn. Xe lửa đi lại khó khăn. Bảng giờ tàu chạy thường bị hủy bỏ. Tàu không chở than và nguyên liệu tới các nhà máy. Không chở bánh mì tới các thành phố.

— Còn chờ đợi gì nữa ? — Ra-khi-a nói.

— Người bôn-sê-vích cần phải biết làm gì, — Vla-đi-mia I-lích đáp giọng gay gắt. — Không chờ đợi, mà cần phải làm cuộc cách mạng công nhân.

Ngay từ đầu cuộc cách mạng tháng Hai, Lê-nin đã thuyết phục : cần phải cố gắng làm thế nào để các Xô-viết trở thành của bôn-sê-vích. Khi đó giai cấp công nhân sẽ có thể nắm chính quyền bằng con đường hòa bình. Nhưng bọn men-sê-vích không đồng ý, đã ngăn cản.

Bây giờ mọi cái đều đã thay đổi. Đã đến lúc phải nắm chính quyền bằng khởi nghĩa vũ trang. Không được chậm trễ !

Vào buổi tối tháng mười hôm đó các ủy viên Ban chấp hành Trung ương Đảng tới dự cuộc họp bí mật. Mọi người đều biết rằng Lê-nin sẽ đến. Đã từ lâu họ không gặp Lê-nin và bây giờ chờ đợi với niềm hy vọng. Người thay đổi hẳn vì mang bộ tóc bạc giả. Nhưng giọng nói, những ý nghĩ, những lời kêu gọi và ý chí vẫn là của Lê-nin.

Cần phải chuẩn bị khởi nghĩa vũ trang ! Lôi kéo binh lính về phía công nhân. Phái những người bôn-sê-vích mạnh nhất tới các khu vực khác nhau và các thành phố khác. Vũ trang chắc chắn hơn cho các đội Cận vệ đỏ ở các nhà máy và công xưởng. Cử những người chỉ huy thông minh vào các đội.

Quy định chính xác khi bắt đầu giờ phút quyết định các đội Cận vệ đỏ sẽ hành quân đến đâu.

Để lãnh đạo cuộc khởi nghĩa, cần phải thành lập Ủy ban quân sự cách mạng.

Đây là kế hoạch do Lê-nin vạch ra. Ban chấp hành Trung ương đã tháo luận. Một kế hoạch rất hay. Mọi điều đều đúng đắn, rõ ràng. Tất cả đều tán thành.

Được quét bằng CamScanner

Nhưng chỉ có hai ủy viên Ban chấp hành Trung ương Đảng phản đối. Họ vẫn mệnh danh hoài là những người bôn-sê-vích. Họ điên cuồng tranh cãi chống lại cuộc khởi nghĩa của giai cấp vô sản, không tán thành mưu kế vĩ đại của Lê-nin, của Đảng. Những kẻ phản bội đó là ai vậy ? Di-nô-vi-ép và Ca-mê-nhép.

Di-nô-vi-ép và Ca-mê-nhép biết lý luận. Họ là những diễn giả có tài. Nhưng khi đụng tới cuộc khởi nghĩa thì họ trở nên hèn nhát.

— Lẽ nào giai cấp công nhân lại có thể điều khiển nổi nhà nước ? Di-nô-vi-ép và Ca-mê-nhép không tin.

Và bây giờ đây, trong giờ phút quyết định, họ đã chống lại cuộc khởi nghĩa. Chưa đủ, trên một tờ báo men-sê-vích họ kể rằng những người bôn-sê-vích đang chuẩn bị cuộc khởi nghĩa. Ở đâu, như thế nào, khi nào — Di-nô-vi-ép và Ca-mê-nhép đã tiết lộ tất cả, đã nói hết với Chính phủ lâm thời. Còn về bản thân thì họ nói thẳng : chúng tôi chống lại cuộc khởi nghĩa.

Họ tiết lộ với giai cấp tư sản về các đồng chí của mình. Không, họ không phải là đồng chí nữa !

« Tôi nói thẳng rằng tôi không coi hai người đó là đồng chí nữa... — Vla-đi-mia I-lích tức giận viết. — ... Thời kỳ khó khăn. Nhiệm vụ nặng nề. Sự phản bội nghiêm trọng ».

Nhưng Lê-nin không dao động. Cuộc khởi nghĩa sẽ nổ ra. Ban chấp hành Trung ương Đảng đã khẩn trương bắt tay vào việc chuẩn bị cuộc khởi nghĩa.

ĐẾN XMÔN-NƯI

Trên bờ sông Nê-va ở Pê-téc-bua, nơi dòng sông quay ngoắt và chuyển hướng về phía hồ La-đô-ga, ngày xưa có sân Xmô-li-a-nôi (1). Người ta nấu nhựa bằng các thùng lớn và trữ nhựa ở đây để cho ngành đóng tàu. Còn những xưởng đóng tàu thì nằm ở phía bên kia sông Nê-va.

Sau đó ở chỗ sân Xmô-li-a-nôi xây dựng lên một tu viện, tiếp đó là học viện dành cho các cô gái quý tộc. Một tòa nhà nghiêm trang ba tầng

(1) *Sân nhựa* — N.D.

Được quét bằng CamScanner

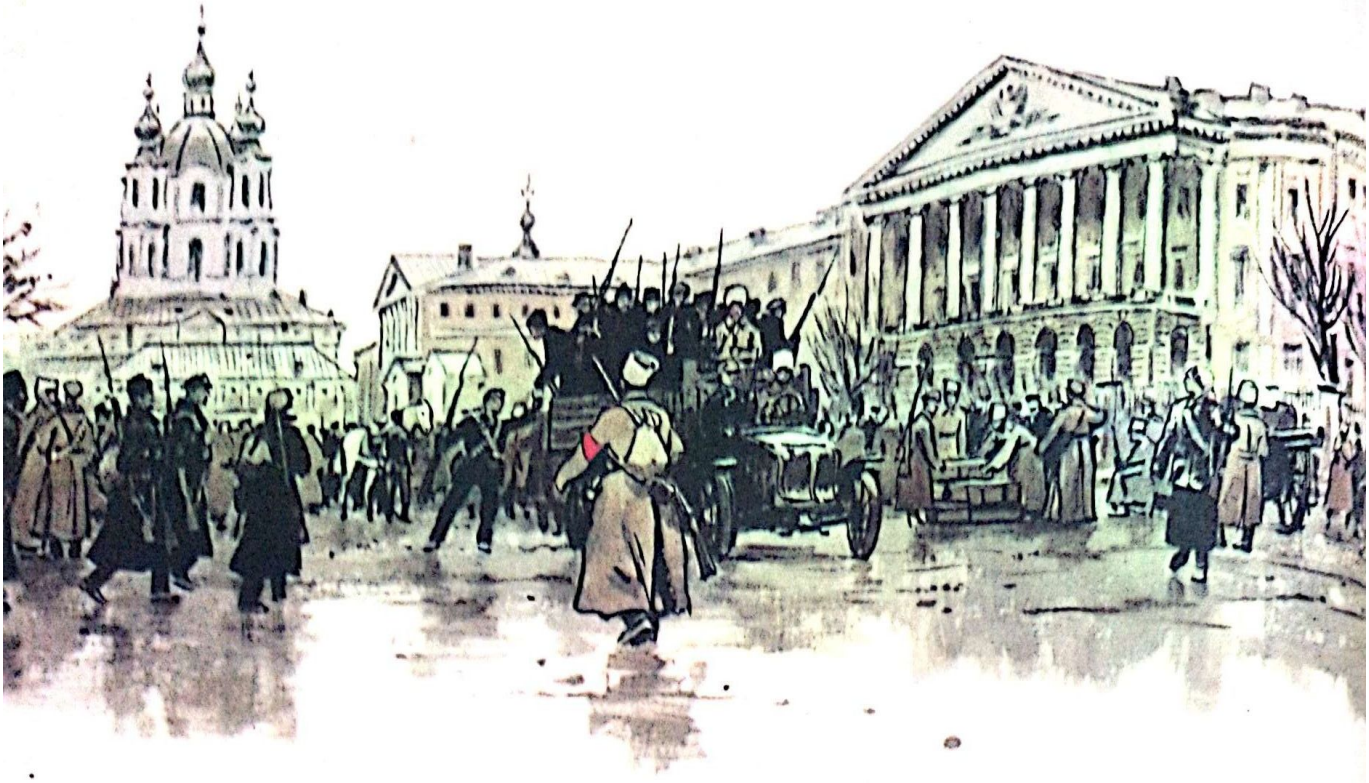

chạy dài gần một phần tư dặm, có nhiều cột tròn, cầu thang bằng đá cẩm thạch và cửa ra vào rộng rãi bên dưới những vòm cuốn. Học viện có tên gọi Xmôn-nưi vì trước kia nơi đây là sân Xmô-li-a-nôi.

Vào năm một ngàn chín trăm mười bảy, sau khi lật đổ Nga hoàng, nữ sinh giải tán về các gia đình, còn học viện Xmôn-nưi thì biến thành trụ sở của Xô-viết đại biểu công nhân và binh sĩ Pê-tơ-rô-grát. Ủy ban quân sự cách mạng cũng đóng ở Xmôn-nưi.

Ủy ban quân sự cách mạng giữ liên lạc với tất cả các nhà máy, tổ chức ở các nhà máy những đội Cận vệ đỏ để tham gia chiến đấu. Hai mươi ngàn công nhân Pê-tơ-rô-grát được vũ trang và sẵn sàng chờ lệnh : bắt đầu khởi nghĩa ! Ủy ban quân sự cách mạng cử các chính ủy bôn-sê-vích tới gặp các thủy thủ của hạm đội Ban-tích để tuyên truyền chống lại chính phủ tư sản và các sĩ quan hải quân. Các thủy thủ đều mong muốn chiến đấu. Toàn bộ các trung đoàn binh sĩ chuyển sang phía những người bôn-sê-vích và Ủy ban quân sự cách mạng.

Còn Chính phủ lâm thời thì sao ? Chính phủ lâm thời sợ những người bôn-sê-vích và công nhân.

« Cầm công nhân mang vũ khí ! — Chính phủ lâm thời ra lệnh nghiêm khắc. — Bắt tất cả các ủy viên của Ủy ban ! Tìm bằng được Lê-nin, giam vào ngục thất ».

Được quét bằng CamScanner

Và dĩ nhiên Chính phủ lâm thời không ngồi bó tay, mà bằng mọi cách cố gắng tập trung lực lượng chống lại những người bôn-sê-vích và công nhân, kéo quân đội của mình về bao vây Pê-tơ-rô-grát.

Lê-nin đã viết cho các đồng chí ở Ban chấp hành Trung ương rằng không được trì hoãn cuộc khởi nghĩa nữa ! Giờ phút quyết định đã đến.

Ngày hai mươi tư tháng mười Vla-đi-mia I-lích lại gửi một bức thư nữa cho Ban chấp hành Trung ương. Phô-pha-nô-va đi tới Ban chấp hành Trung ương Đảng đem thư trả lời về. Khi đó Lê-nin chưa được phép ra khỏi nơi ở bí mật. Bất kỳ một tên sĩ quan nào cũng có thể bắn hoặc chém Người, nếu như nhìn thấy Người ở ngoài đường phố.

Ban chấp hành Trung ương Đảng dưới sự lãnh đạo của Vla-đi-mia I-lích đã tiến hành những công việc chuẩn bị cuối cùng cho trận đánh quyết định. Nhưng thời hạn chính xác của cuộc khởi nghĩa vẫn chưa định.

Ngày mai, 25 tháng mười, tại Xmôn-nưi khai mạc Đại hội lần thứ II các Xô-viết. Các đại biểu từ tất cả các thành phố đã tới Pê-tơ-rô-grát.

« Cần phải bắt đầu cuộc khởi nghĩa hôm nay, trước khi khai mạc Đại hội, — Vla-đi-mia I-lích nghĩ bụng. — Lật đổ Chính phủ lâm thời và ngày mai chuyển giao chính quyền cho các Xô-viết ».

Lê-nin đã nghĩ như vậy. Nhưng thì giờ vẫn cứ trôi qua. Lê-nin gửi một bức thư nữa cho Ban chấp hành Trung ương và trong lòng rất lo lắng. Sống trong căn phòng quét vôi trắng ở phố Xéc-đô-bôn-xcai-a lúc này, Người cảm thấy thật là nặng nề. Ngay cả việc đi lại trong đó cũng không được tự do : qua bức tường có thể nghe thấy tiếng động của bước chân. Người ta sẽ bảo : ai đi lại ở nhà Phô-pha-nô-va thế ?

Đến tối Phô-pha-nô-va mới trở về. Vla-đi-mia I-lích hồi hộp đón bà.

— Xin đồng chí chuyển hộ một bức thư nữa. Ngay bây giờ, ngay lập tức, xin đừng cởi áo ngoài nữa. Tôi sẽ đưa ngay bây giờ...

Rồi Người đi nhanh về phòng mình viết một bức thư gửi các ủy viên Ban chấp hành Trung ương :

« Các đồng chí !

Tôi viết những dòng này vào tối ngày 24, tình hình thật vô cùng nguy cấp. Rất rõ ràng là giờ đây mà trì hoãn cuộc khởi nghĩa là chết ».

Được quét bằng CamScanner

Tiếp theo, Người viết rằng cần phải bắt đầu ngay ngày hôm nay, lật đổ Chính phủ lâm thời, nắm lấy chính quyền. Lịch sử sẽ không dung thứ, nếu như chúng ta không quyết định làm hôm nay. Ngày mai có thể đã muộn. Hôm nay là thời hạn cuối cùng và dứt khoát.

— Đồng chí đưa bức thư này thật nhanh ! — Lê-nin giục Phô-pha-nô-va.

Rồi Người ở lại nhà một mình. Thật không yên tâm chút nào ! Người ngồi xuống, lắng nghe cái gì đó. Hình như chờ đợi cái gì đó.

Đột nhiên ở cửa vang lên tiếng chuông. Người liên lạc Ra-khi-a tới.

— Trong thành phố đang có chuyện, thưa Vla-đi-mia I-lích !

Đây là chuyện đã xảy ra trong thành phố. Buổi tối hôm đó trời ẩm ướt và khó chịu. Gió mạnh thổi từng cơn từ phía sông Nê-va. Sương mù nặng nề bao phủ các đường phố. Những bông tuyết ẩm ướt rơi xuống. Hoặc mưa bụi bắt đầu rắc đều. Nhưng mọi người vẫn tụ tập thành từng nhóm ở khắp đó đây bên dưới các cổng. Một chiếc xe ô-tô vận tải chạy vút qua chở đầy binh sĩ hoặc công nhân tay cầm súng ống. Ở đâu đấy vang lên tiếng súng trường đùng đoàng và tiếng súng máy giòn giã. Rồi lại im lặng, lại lo âu.

Cạnh những chiếc cầu có đốt những đống lửa, những đội viên Cận vệ đỏ đứng gác. Ban ngày Chính phủ lâm thời đã ra lệnh cắt các cầu trên sông Nê-va. Bọn học sinh sĩ quan phi ngựa đến, đuổi những người đi bộ khỏi các cầu, chặn việc đi lại. Nhưng chúng mới chỉ cắt được một phần chiếc cầu Ni-cô-lai-ép. Quân ta đã kịp thời kéo đến, đuổi bọn học sinh sĩ quan đi.

Nếu bọn học sinh sĩ quan cắt được các cầu thì thật là tai họa : tất cả các quận sẽ bị cắt rời từng mảng. Khi đó từng toán học sinh sĩ quan sẽ có thể đánh bại những công nhân cách mạng.

Đây là những điều đồng chí liên lạc Ra-khi-a đã kể cho Vla-đi-mia I-lích.

Vla-đi-mia I-lích im lặng lắng nghe. Sau một hồi ngồi im, Người đứng vụt dậy khỏi ghế, không nói một lời, lấy bộ tóc giả cũ trong tủ ngăn ra. « Người định làm gì vậy ? » — Ra-khi-a lo lắng. Đảng đã giao cho anh, một công nhân bôn-sê-vích, bảo vệ Lê-nin.

— Đồng chí đi đâu thế, Vla-đi-mia I-lích ?

Được quét bằng CamScanner

— Phải lập tức đến Xmôn-nưi ! — Vla-đi-mia I-lích trả lời dứt khoát.

— Khéo người ta giết đồng chí mất. Ta sẽ gặp phải bọn học sinh sĩ quan, chúng sẽ bắn.

Vla-đi-mia I-lích không tranh luận. Người đứng trước gương tự khoác lấy bộ tóc giả lên đầu, mặc chiếc áo bành tô cũ. Ra-khi-a hiểu rằng khuyên can cũng vô ích, và chính anh cũng sửa soạn cùng đi.

Họ nghĩ cách băng má thêm cho Vla-đi-mia I-lích, làm ra vẻ như là đau răng, khi đó khó lòng mà nhận ra ngay được nữa.

Rồi họ ra khỏi nhà. Vla-đi-mia I-lích đi tới Xmôn-nưi.

BẮT ĐẦU

Đi tới Xmôn-nưi — nói thì nghe có vẻ dễ lắm. Từ phố Xéc-đô-bôn-xcai-a đến Xmôn-nưi dài mười dặm ! Không trông thấy, không nghe thấy tiếng tàu điện. Mọi người đều lẩn trốn hết. Trời tối đen như mực không nhìn thấy gì cả. Bên dưới chân, bùn và tuyết tan lép nhép. Gió tạt vào mặt.

Vla-đi-mia I-lích đi bộ, hơi cúi đầu, ngực hướng về phía gió. Ra-khi-a tuy có đôi chân dài, vẫn khó đi theo kịp Người.

— Đứng lại, đứng lại ! — Ra-khi-a kêu thật to, khi nhìn thấy tàu điện đang chạy gần tới bên.

Tàu điện đỗ lại. Họ nhảy lên bậc toa. Tàu điện, gần như vắng tanh, đang đi về bên xe điện. Rất may. Chỉ mong sao đi được nửa đường thôi.

Vla-đi-mia I-lích nhìn chăm chú vào bóng tối, vào đêm thu dày đặc. Một chiếc xe ô-tô vận tải chở đầy binh sĩ có vũ trang chạy ngang với tàu điện, rồi phóng lên phía trước. Một chiếc nữa vượt qua.

— Ngày hôm nay bọn tư sản sẽ gay đấy, — một người nào đó nói.

— Chúng tôi rẽ vào trạm đỗ xe đây, xin mời quý khách xuống xe, — cô bán vé tuyên bố.

Vla-đi-mia I-lích và Ra-khi-a lại bước đi trên những đường phố vắng vẻ ban đêm. Chỉ mong sao đừng đụng phải bọn học sinh sĩ quan !

Được quét bằng CamScanner

Nhưng vừa đúng lúc đó nghe thấy tiếng vó ngựa nện lộp bộp trên đá sỏi. Hai tên học sinh sĩ quan cưỡi ngựa tới.

— Giấy thông hành !

Một tên kìm dây cương. Con ngựa chúi cổ xuống, nhảy chồm lên.

Giấy thông hành ! — tên học sinh sĩ quan hỏi lại một lần nữa và cho ngựa sán lại gần Ra-khi-a.

Hai tên học sinh sĩ quan không để ý tới ông già. Ông ta thì có quái gì mà lấy ? Ông già băng má rảo bước đi ngang qua con ngựa nhảy chồm lên.

— Giấy thông hành gì cơ ? — Ra-khi-a giả vờ ngây ngô, viện cớ loanh quanh thoái thác, cố tranh thủ thời gian để Lê-nin đi xa,. — Tôi không biết lấy giấy thông hành ở đâu cả. Và để làm gì kia chứ ? Không có giấy thông hành thì cũng rõ là dân thợ rồi.

Tên học sinh sĩ quan vung roi da lên kèm theo câu chửi rủa.

— Thôi, mặc xác nó, — tên đi cùng can.

Hai tên học sinh sĩ quan phi ngựa đi tiếp. Ra-khi-a vội vàng rảo bước đuổi kịp Vla-đi-mia I-lích. Anh đã sờ sẵn khẩu súng lục ở trong túi. Anh không chịu để bị đánh.

— Cám ơn, — Vla-đi-mia I-lích nói gọn.

Cái bãi lớn ở trước Xmôn-nưi bị con đường lát cắt ngang và trên đó có mọc lơ thơ những cây con và bụi thưa. Ở đó rất đông người và ồn ào. Những đống lửa cháy bùng bùng. Tia lửa bắn lên trời thành những chùm nhỏ. Anh em binh sĩ giậm chân bên cạnh những đống lửa sưởi ấm. Những chiếc xe vận tải nối tiếp nhau chạy đến. Những thủy thủ và công nhân từ các xe nhảy xuống. Người đổ về Xmôn-nưi ùn ùn. Không thấy những chiếc áo bành tô và những chiếc mũ phớt của các ông chủ. Chỉ toàn là những dân thường.

Từ phía bãi vọng đến khẩu lệnh :

— Chỉnh đốn đội ngũ.

Nghe thấy những tiếng gọi :

— Công nhân xưởng Pu-chi-lốp đâu ? Trả lời đi, công nhân xưởng Pu-chi-lốp !

— Anh em ơi, có thấy công nhân xưởng Xê-mi-an-nhi-cốp đâu không ?

Đám đông xôn xao. Khắp cả bãi đều chuyển động. Cạnh Xmôn-nưi có đặt những cỗ súng lớn. Những người lính gác canh giữ các lối vào. Cửa sổ của tất cả ba tầng nhà dài của viện Xmôn-nưi đều sáng rực. Cảnh tượng Xmôn-nưi sáng rực ánh đèn cùng với những con người bị kích động, ánh mắt ngời sáng, mới hùng vĩ làm sao. Phía sau lưng họ tua tủa những họng súng trường.

Vla-đi-mia I-lích vô cùng xúc động. Đã đến cái ngày Người vẫn hằng mong ước.

Vla-đi-mia I-lích và Ra-khi-a được vào Xmôn-nưi, vì Ra-khi-a đã có sẵn giấy phép vào cửa.

Vla-đi-mia I-lích mặc chiếc áo bành tô mở phanh, hai tay đút túi, quên bỏ bộ tóc giả ông già và cứ thế đi rất nhanh dọc theo hành lang đông người, chật những hòm súng đạn. Người chạy lên tầng ba, vào phòng của Ủy ban quân sự cách mạng.

Tất cả các ủy viên của Ủy ban đều có mặt. Đang có phiên họp. Kẻ đứng, người ngồi.

Thư ký ghi biên bản. Phiên họp đã diễn ra nửa ngày rồi. Mọi người bàn bạc kế hoạch tấn công.

Những người liên lạc của đội Cận vệ đỏ, của các đơn vị bộ đội và các nhà máy liên tục chạy vào.

Được quét bằng CamScanner

Lê-nin bước vào. Bỏ mũ cát-két ra. Bộ tóc giả cũng được bỏ ra cùng với chiếc mũ. Bỏ ra mãi mãi. Bộ tóc đó đã làm tròn nhiệm vụ rồi.

— Lê-nin ! — tất cả đều nhận ra.

Chủ tịch Ủy ban quân sự cách mạng Ni-cô-lai I-lích Pốt-vôi-xki, dáng người gầy gò, cặp mắt sưng lên vì thiếu ngủ, lao về phía Lê-nin :

— Vla-đi-mia I-lích !

Đồng chí rất vui mừng vì Vla-đi-mia I-lích đến. Dường như Lê-nin đến đã tiếp thêm sức mạnh và lòng dũng cảm. Pốt-vôi-xki nóng lòng chờ đợi những gì Lê-nin sẽ phát biểu.

— Sự chậm trễ chẳng khác gì đi vào chỗ chết vậy ! — Vla-đi-mia I-lích nói nhanh, giọng dứt khoát. — Cần phải chiếm lấy sở dây thép, trạm điện thoại, các nhà ga, cầu cống. Không được chậm trễ. Ngay bây giờ. Ngay đêm nay.

Những người liên lạc chạy vào phòng của Ủy ban quân sự cách mạng, của ban tham mưu cách mạng, nơi Lê-nin vừa tới.

— Lê-nin đã đến ! Lê-nin ! — tiếng reo hò bay đi khắp Xmôn-nưi.

Những người liên lạc đi vào nhận mệnh lệnh. Ủy ban quân sự cách mạng ra lệnh chiếm sở dây thép, trạm điện thoại, các nhà ga, cầu cống. Chiếm tất cả các cơ quan của chính phủ.

— Đội Cận vệ đỏ, chỉnh đốn hàng ngũ ! — có tiếng hô vang lên trên bãi ở phía trước Xmôn-nưi.

Những đống lửa cháy bùng bùng. Những chiếc xe ô-tô vận tải chở đầy công nhân có vũ trang lao nhanh vào bóng tối và màn đêm tháng mười lất phất mưa. Các binh sĩ và thủy thủ cũng rời đi.

Đêm 24 rạng ngày 25 tháng mười giai cấp vô sản có vũ trang và những đội quân cách mạng đã nắm trong tay Pê-tơ-rô-grát, kinh đô của nước Nga.

Cuộc cách mạng xã hội chủ nghĩa tháng Mười vĩ đại đã thành công.

CHIẾM CUNG ĐIỆN MÙA ĐÔNG

Chính phủ lâm thời cùng với bọn bảo vệ vẫn cố thủ Cung điện Mùa đông. Một mặt chính của cung điện Mùa đông thông ra sông Nê-va. Còn một mặt chính nữa trông ra phía quảng trường Cung điện rộng thênh

Được quét bằng CamScanner

thang. Những cột tròn màu trắng và những bức tượng trang điểm cho Cung điện. Trên mặt tường nhô lên khỏi mái nhà nổi lên những bức tượng và những cái bình đồ sộ. Con chim đại bàng mạ vàng giương đôi cánh phía trên ngọn tháp, trước đây còn có lá quốc kỳ Nga hoàng bay phấp phới trên cột cờ. Trước đây các Nga hoàng đều sống ở Cung điện Mùa đông này.

Lê-nin nói với Chủ tịch Ủy ban quân sự cách mạng :

— Toàn bộ Pê-tơ-rô-grát đã ở trong tay chúng ta, nhưng Cung điện Mùa đông vẫn chưa chiếm được. Cần phải lập tức chiếm Cung điện Mùa đông và bắt Chính phủ lâm thời.

— Chúng tôi sẵn sàng tiến công ! — Pốt-vôi-xki đáp.

Hăm nhăm tháng mười, vào buổi sáng đầu tiên của cách mạng tháng Mười, mọi người đọc lời kêu gọi « Gửi các công dân nước Nga ».

Lê-nin viết rằng Chính phủ lâm thời đã bị lật đổ, chính quyền đã chuyển vào tay các Xô-viết. Cách mạng đã thắng lợi.

Đúng là mọi việc đã diễn ra như vậy. Chính phủ lâm thời không còn chính quyền nào cả, nhưng các bộ trưởng của nó vẫn cố thủ ở Cung điện Mùa đông.

— Thế là thế nào ? — Lê-nin nghiêm khắc nói với Pốt-vôi-xki.

— Hôm nay Cung điện Mùa đông sẽ thuộc về chúng ta ! — chủ tịch Ủy ban quân sự cách mạng đáp. Đồng chí chạy ra khỏi Xmôn-nưi và phóng xe ô-tô đi kiểm tra kế hoạch chiếm Cung điện Mùa đông.

Các đội Cận vệ đỏ và các trung đoàn cách mạng nhận được lệnh : bao vây Cung điện Mùa đông !

Công nhân và binh sĩ đã chiếm tất cả các đại lộ và đường phố cạnh Cung điện Mùa đông. Bao vây chặt Cung điện. Đại bác lăn bánh ầm ầm, chiếm lĩnh các trận địa. Những ngư lôi hạm từ từ đi vào sông Nê-va, nhằm phía Cung điện Mùa đông. Các tàu dàn hàng ra và thả neo.

Chiếc tuần dương hạm « Rạng đông » có ba ống khói, thành tàu màu trắng nẹp đồng, chĩa miệng súng về phía Cung điện mùa Đông. Cung điện đã bị vây hãm. Sự việc đó xảy ra vào đêm 26 tháng mười năm 1917.

Mọi người còn nhớ ngày chủ nhật đẫm máu năm 1905. Ở đây, trước Cung điện này, trên quảng trường rộng thênh thang, những đám công nhân kéo đến tụ họp. Họ từ tất cả các nhà máy và công xưởng của Pê-téc-bua đi đến gặp Nga hoàng một cách hòa bình và mang theo ảnh

Được quét bằng CamScanner

thánh. « Tâu Hoàng thượng, mong Người hãy cứu giúp, chúng con không còn sức để chịu đựng nữa, chúng con sưng phù vì đói ».

Hàng ngàn công nhân đã bị giết và bị thương vào ngày chủ nhật hôm đó ở quảng trường, trước Cung điện Mùa đông.

Tháng Mười năm 1917 đã đến. Bây giờ công nhân tới đây không mang theo ảnh thánh nữa.

Cung điện Mùa Đông, hãy liệu hồn !

— Chúng ta sẽ kéo dài bao lâu nữa ? — đám binh sĩ lo lắng và chửi bới. — Ai chỉ huy chúng ta ?

Các chính ủy và các ủy viên Ủy ban quân sự cách mạng đi ô-tô và đi ngựa tới các tuyến binh sĩ.

— Các đồng chí, hãy chịu khó chút nữa, chúng ta đang tập hợp lực lượng đông hơn để đánh bọn tư sản không cựa vào đâu được. Đồng chí Lê-nin đang chỉ huy cuộc khởi nghĩa.

— Lê-nin ! — tiếng reo hò bay đi khắp các tuyến binh sĩ và công nhân. — Anh em ơi, đồng chí Lê-nin đang chỉ huy cuộc khởi nghĩa.

Lê-nin ở Xmôn-nưi liên tục nhận được các báo cáo gửi tới nói về tình hình bao vây Cung điện Mùa đông. Lê-nin cầm bút chì cúi xuống vạch kế hoạch. Ở các đường phố này cần bố trí các đơn vị nào. Trung đoàn nào chốt ở đây ... Cần phải tăng thêm người đến đây. Các thủy thủ từ Crôn-xtát đã tới. Tuần dương hạm « Rạng đông » đã sẵn sàng.

— Các đồng chí, đến giờ rồi. Bắt đầu tấn công ! — Lê-nin ra lệnh.

Buổi tối lạnh lẽo đã buông xuống thành phố. Các ngôi nhà cửa đóng then cài lấn khuất trong bóng đêm. Những chiếc cửa sổ tối om nom có vẻ xa lạ. Trên các đường phố có đốt những đống lửa. Gió đem theo khói làm cay mắt, xua đuổi những đám mây đen nặng nề trên thành phố.

Đám binh sĩ ngày càng tiến gần quảng trường Cung điện.

Cung điện Mùa đông cũng không ngủ, cũng chuẩn bị cho trận đánh trả. Bọn học sinh sĩ quan và bọn sĩ quan lấy củi chất thành các ụ chiến đấu. Các lối ra vào Cung điện bị ngăn lại. Những khẩu súng máy đặt giữa các ụ chiến đấu.

Sự im lặng khủng khiếp bao trùm xung quanh Cung điện Mùa đông.

Một người đi xe đạp máy từ Xmôn-nưi tới. Lại một phái viên của Lê-nin đến trao lệnh cho Ủy ban quân sự cách mạng.

— Hãy lập tức mở đợt tấn công. Phải chiếm bằng được Cung điện

Được quét bằng CamScanner

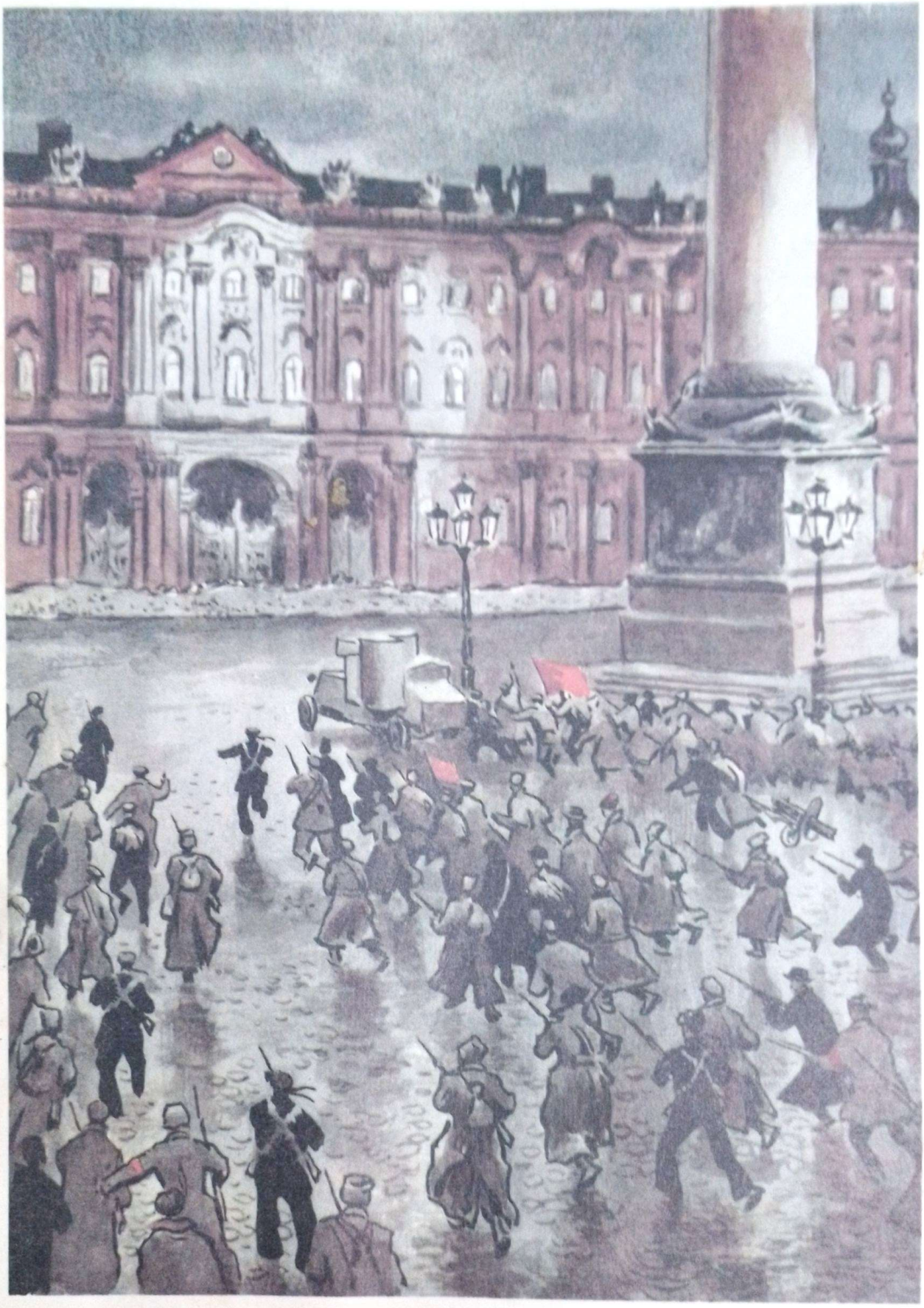

Được quét bằng CamScanner

Mùa đông. Đến giờ rồi.

Và thế là trong bóng tối, trong sự im lặng ban đêm bỗng phát ra tiếng nổ xé tai trên sông Nê-va làm rung trời chuyển đất. Tiếng vang lặp lại hồi lâu : u-ùng, u-ùng ...

Đó là phát súng pháo hiệu của chiến hạm « Rạng đông ». Hiệu lệnh : bắt đầu tấn công.

Đám binh sĩ và các đội viên Cận vệ đỏ, tựa như một lớp sóng trào lên, lao thẳng về phía Cung điện Mùa đông. Các chiến sĩ người ngựa lớp lớp xông lên như vũ bão. Từ các đường phố lân cận pháo binh cũng nổ súng. Súng máy nổ giòn giã. Một chiếc xe bọc sắt gầm rú chạy ra quảng trường Cung điện, tưới lửa vào các ụ chiến đấu bằng cúi chắn Cung điện Mùa đông. Bọn học sinh sĩ quan vứt súng ống, tháo chạy vào Cung điện.

— U-ra ! — những đội viện Cận vệ đỏ và đám binh sĩ vừa gào thét vừa truy kích bọn học sinh sĩ quan và bọn sĩ quan.

— U-ra ! — họ hất tung các thanh cúi, trèo lên các ụ chiến đấu, nhảy sang phía bên kia, rồi chạy rất nhanh.

— U-ra ! Cuộc cách mạng của công nhân muôn năm !

Các đội Cận vệ đỏ ập vào Cung điện. Và ... họ bị hoa mắt trước cảnh xa hoa lộng lẫy, giàu sang tráng lệ. Các hành lang, các phòng đều bóng nhoáng.

Hàng trăm gian phòng lớn nhỏ. Những chùm đèn bằng pha-lê, nhung và lụa, những bức tranh và tượng, đồ gỗ quý, gương.

Một đội viên Cận vệ đỏ lấy lưỡi lê đâm vào chiếc gương khung mạ vàng. Mảnh gương bắn tung tóe kêu loảng xoảng.

— Ngốc thế ? — có tiếng quát tháo anh đội viên Cận vệ đỏ. — Bây giờ đó không phải là tài sản của Nga hoàng nữa, mà là của chúng ta, của nhân dân rồi.

— Các đồng chí, hãy tôn trọng quy chế cách mạng ! — người chỉ huy các đội trèo lên chiếc ghế tựa bọc nhung tuyên truyền.

Các đội viên Cận vệ đỏ và đám binh sĩ tiếp tục tiến sâu vào, từ phòng nọ sang phòng kia. Súng trường chĩa về phía trước, tay đặt lên cò súng. Những người chỉ huy dũng cảm nhất đi đầu ... Những người phục vụ trong Cung điện mặc chế phục màu xanh có viền sợ hãi lui lại phía sau. Các bộ trưởng của Chính phủ lâm thời đổ dồn vào một phòng lớn. Bọn học sinh sĩ quan bảo vệ họ.

Được quét bằng CamScanner

— Anh em học sinh sĩ quan, hãy nộp vũ khí ngay. Các ông bộ trưởng, các ông đã bị bắt.

Đêm đã khuya, nhưng ở Xmôn-nưi tất cả các cửa sổ đèn vẫn sáng. Mọi người tụ tập thành đám đông trên các cầu thang, các hành lang và trong các phòng. Tất cả đều hồi hộp nóng lòng chờ đợi tin tức. Chuyện gì đang xảy ra trên quảng trường Cung điện ? Cuộc chiến đấu đang diễn ra như thế nào ?

Và Lê-nin, người trông mong nhiều nhất, hiện đang có mặt ở Xmôn-nưi. Với vẻ mặt bình tĩnh, Người chủ trì một cuộc hội nghị.

Có tiếng gót giày nện mạnh, Chủ tịch Ủy ban quân sự cách mạng Pốt-vôi-xki bước vào. Gương mặt đanh lại vì gió rét tháng Mười. Đồng chí giơ tay chào theo lối quân sự :

— Thưa đồng chí Lê-nin ! Báo cáo, đã chiếm được Cung điện Mùa đông. — Lê-nin đứng phắt dậy, đi lại gần và ôm chặt Pốt-vôi-xki.

Được quét bằng CamScanner

SẮC LỆNH ĐẦU TIÊN

Suốt hai ngày đêm liền, các ủy viên Ủy ban quân sự cách mạng làm việc không nghỉ. Xvéc-lốp, Xta-lin, Đơ-giéc-gin-xki, Bu-bơ-nốp, Pốt-vôi-xki, An-tô-nốp, Ôp-xê-en-cô và nhiều người bôn-sê-vích khác. Đã hai đêm liền Vla-đi-mia I-lích không chợp mắt. Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na nhìn khuôn mặt vui tươi, nhưng hốc hác của Người và thở dài.

— Cần để cho Vla-đi-mia I-lích nghỉ ngơi một chút, nhưng ở đây chúng tôi không có nhà riêng. Về chỗ chúng tôi thì xa. Tôi chưa nghĩ ra nên thu xếp cho anh ấy ở đâu, — bà nói với Bôn-sơ Bru-ê-vích.

Bôn-sơ Bru-ê-vích là người đồng chí và người giúp việc của I-lích từ thời ở Giơ-ne-vơ. Ông đã viết cho báo « Tia lửa ». Chuyển sách báo của Đảng cho công nhân Nga, và đến năm 1905 nhận chuyển cả vũ khí.

— Thế về nhà riêng của tôi có được không ? — Bôn-sơ Bru-ê-vích hỏi. — Ở đó vừa gần vừa yên tĩnh.

Lập tức ông kéo Vla-đi-mia I-lích và Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na tới chiếc xe ô-tô đỗ ở cạnh Xmôn-nưi.

Vla-đi-mia I-lích vừa ngồi vào sau xe liền ngủ thiếp đi. Mười lăm phút sau, khi họ đi tới nơi, Người thức dậy dường như không có chuyện gì xảy ra.

— Chúng ta sẽ ăn bữa tối, có gì ăn nấy nhé, — Bôn-sơ Bru-ê-vích nói.

Họ khe khẽ dọn các thứ lên bàn để không đánh thức người nhà. Có bánh mì, pho mát và sữa.

— Một bữa ăn tuyệt diệu ; — Vla-đi-mia I-lích khen. — Đang đói mà.

Họ bắt đầu ăn và nhớ lại tất cả những gì xảy ra trong những ngày này. Cuộc cách mạng xã hội chủ nghĩa của công nhân đã thành công. Bây giờ mãi mãi nó sẽ mang tên gọi : cuộc Cách mạng xã hội chủ nghĩa tháng Mười vĩ đại.

Họ ước mơ về cuộc sống sau này và lại quên chuyện ngủ. Cuối cùng chủ nhà lên tiếng :

— Đi ngả lưng một chút đi, Vla-đi-mia I-lích, không có thì đồng chí gục mất ! Lúc này cầm đồng chí không được ốm.

Được quét bằng CamScanner

Ông dẫn Vla-đi-mia I-lích đi vào phòng của mình. Trong phòng có kê một chiếc bàn giấy ngay cạnh cửa sổ. Vla-đi-mia I-lích không thể sống nổi nếu như ở đâu đó không có bàn viết và bút mực. Còn Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na thì ngủ trên đi-văng của bà chủ.

Vla-đi-mia I-lích tắt đèn điện, nhưng không sao ngủ được. Hoàn toàn thao thức ! Những ý nghĩ tụ lại trong đầu. Từ ngày mai cần phải xây dựng một nhà nước mới. Sẽ là nhà nước công nông đầu tiên trên thế giới. Nhà nước chưa từng có trên toàn thế giới.

Những kế hoạch lần lượt hiện ra trong đầu Vla-đi-mia I-lích. Người nắm vững học thuyết Mác. Những tư tưởng của Mác đã dẫn dắt Lê-nin trong cuộc đấu tranh cách mạng. Mác luôn luôn giúp đỡ Người. Nhưng cần phải xây dựng Nhà nước công nông Xô-viết bằng lao động của chính mình. Bằng trí tuệ của mình.

Vla-đi-mia I-lích lắng nghe. Trong nhà rất yên lặng. Mọi người đều ngủ say. Chắc là Bôn-sơ Bru-ê-vích cũng đã yên giấc. Vla-đi-mia I-lích bỗng bật đèn và ngồi vào bàn giấy. Ngoài cửa sổ là bóng đêm mịt mù. Trong giây phút đó Vla-đi-mia I-lích ngồi im lặng, đầu hơi cúi, tựa như đang lắng nghe những ý nghĩ trong mình. Người ngồi nghiêm nghị và tư lự trong đêm khuya thanh vắng.

Lê-nin cầm bút và bắt đầu viết rất nhanh.

Lê-nin viết rằng các điền trang của bọn địa chủ, của các nhà tu và giáo hội cũng như những ruộng đất của tất cả bọn giàu có đều phải giao lại cho nông dân. Ai không làm ruộng thì kẻ đó không được chia ruộng đất. Ai làm ruộng thì người đó được quyền sở hữu ruộng đất.

Lê-nin say sưa viết rằng đó là ước mơ ngàn đời và niềm hy vọng của dân. Cuộc sống mới ở nhà nước Xô-viết đã bắt nguồn từ ước mơ và ước mơ đó đang trở thành sự thật.

Vla-đi-mia I-lích thở phào nhẹ nhõm thấy dễ chịu làm sao ! Phía trên thành phố Pê-tơ-rô-grát, sau những cơn sóng gió, những loạt đại bác ầm ầm và những trận tấn công, là bóng đêm yên tĩnh. Ở một phố tối om chỉ có một cửa sổ là vẫn còn ánh đèn. Cũng giống như hồi ở làng Su-sen-xcôi-e vậy. Cả làng đều ngủ say. Chỉ có một ngọn đèn xanh của người bị đày U-li-a-nốp là vẫn tỏa sáng.

Vla-đi-mia I-lích đặt bút xuống. Trời đã tang tảng sáng.

« Mình còn kịp ngủ hai tiếng nữa », — Vla-đi-mia I-lích nghĩ bụng. Người vừa đặt đầu xuống gối liền ngủ ngay.

Được quét bằng CamScanner

Trên bàn còn lại tờ giấy viết chi chít.

Bên ngoài cửa sổ trời bắt đầu sáng rõ. Bầu trời nắng dần. Mặt trời từ những đám mây mờ đục ló ra, chiếu vào phòng ngủ của Vla-đi-mia I-lích. Ánh sáng rọi trên tờ giấy, chiếu lên dấu đề trang trọng : « SẮC LỆNH VỀ RUỘNG ĐẤT ».

PHÒNG TRẮNG

Ngày trước nơi đây tổ chức những buổi lễ trọng thể, những cuộc khiêu vũ lớn. Tiếng nhạc nổi lên. Những chiếc giày vải xa-tanh của các cô nữ sinh quý tộc trượt trên sàn gỗ bóng nhoáng. Thỉnh thoảng hoàng hậu đi cùng với những thị nữ tới dự cuộc khiêu vũ. Vừa phe phẩy quạt, hoàng hậu vừa xem các điệu nhảy.

Phải chăng một người lính, một người bần nông quê ở vùng Oóc-lốp-si-na trước đây lại dám mơ ước một ngày nào đó sẽ được bước vào phòng Trắng này ? Người ta sẽ không bao giờ cho họ đến gần Xmôn nưi : « Cút đi, đồ nhà quê, đồ con lợn ! »

Nhưng bây giờ... người lính tới dự Đại hội lần thứ II các Xô-viết với tư cách đại biểu...

Phòng Trắng ở Xmôn-nưi chật ních người. Cả các đại biểu lẫn những người không phải đại biểu đều tụ tập ở đây. Những lính thủy mặc áo sơ-mi kẻ sọc và áo khoác bằng da có lưu đạn cài ở thắt lưng. Những đội viên Cận vệ đỏ đeo súng trường. Họ là những người hôm qua đã tấn công đánh chiếm Cung điện Mùa đông. Những người nông dân râu ria xồm xoàm, họ là những đại biểu các Xô-viết nông thôn từ những nơi xa xăm tới. Còn những công nhân thì cứ nhìn kiểu áo quần cũng đủ biết họ từ các nhà máy và công xưởng đến.

Các ghế tựa và ghế dài người ngồi chật ních. Người ngồi lên cả các bệ cửa sổ, lên sàn. Một số phải đứng. Mọi người đều đeo băng đỏ. Trong phòng màu đỏ rực rỡ, khói thuốc lá mù mịt, tiếng cười nói ồn ào.

— Ta thắng rồi. Đá đảo bọn tư sản ! Toàn bộ chính quyền về tay các Xô-viết.

Người lính vùng Oóc-lốp-si-na nhìn quanh quất và thấy cái gì cũng lạ.

Được quét bằng CamScanner

Nào là những bức trần cao của gian phòng quan trọng này. Nào là những cột bằng đá cẩm thạch. Nào là cái khung mạ vàng cao bằng tầm người treo trên bức tường phía trước. Bức chân dung Nga hoàng bị người ta lột đi rồi, nhưng cái khung trống rỗng thì vẫn còn đấy.

Người lính nhìn tất cả khung cảnh ấy với vẻ ngạc nhiên. Còn chính anh ta thì vẫn hồi hộp chờ đợi Lê-nin bước ra nói chuyện với nhân dân. Mọi người đều chờ đợi.

Ở đây, có không ít các đại biểu Đại hội lần thứ I. Lúc đó vào hồi tháng sáu, tại Đại hội lần thứ I đồng chí Lê-nin cũng đã nói chuyện và kêu gọi các Xô-viết giành lấy chính quyền.

— Người thông minh, Người nghĩ rất đúng, — người lính vùng Oóc-lốp-si-na thầm nghĩ. — Chúng ta đã thắng lợi, đã lật đổ chính quyền tư sản, nhưng tiếp theo, chúng ta sẽ sống ra sao ?

Vừa khi đó xung quanh bỗng reo ầm lên :

— Lê-nin ! Lê-nin !

Nhiều người đứng dậy để nhìn thấy rõ hơn các ủy viên chủ tịch đoàn bước ra.

Và người lính cũng đứng phắt dậy nhìn chằm chằm.

Các ủy viên chủ tịch đoàn ra, ngồi vào bàn. Một người mặc áo khoác bằng da màu đen, mắt đeo cặp kính có sợi dây nhỏ. Trông vừa giống nhà quân sự lại vừa không giống. Vẻ ngoài nom rất kiên quyết.

— Xvéc-lốp đấy, — người ta giải thích cho người lính.

Tiếp theo, người ta giới thiệu một người cao cao, gầy gầy, đó là Phê-lích Ét-mun-đô-vích Đơ-giéc-gin-xki, một người bôn-sê-vích có tinh thần chiến đấu cao. Và một người có khuôn mặt dễ gây được thiện cảm, có cái nhìn cởi mở, thẳng thắn, đó là chủ tịch Ủy ban quân sự cách mạng Ni-cô-lai I-lích Pốt-vôi-xki.

Nhưng kìa, chủ tịch cuộc họp tuyên bố phiên họp của Đại hội khai mạc và xin nhường lời cho đồng chí Lê-nin.

Người lính đứng thẳng lên để nhìn kỹ xem Lê-nin là người như thế nào. Lê-nin có dáng người đầm đậm, thâm thấp. Cặp lông mày dường như hơi bị gãy, chạy tản cả về phía thái dương. Còn cặp mắt nhìn thấu đến tận tâm can.

Lê-nin bước nhanh lên diễn đàn. Cả hội trường cùng đứng dậy.

Được quét bằng CamScanner

— Lê-nin muôn năm ! — mọi người hô lớn.

Họ không muôn im lặng. Họ tung cao những chiếc mũ thúy thú và mũ lông lên.

— Lê-nin muôn năm !

Lê-nin đứng trên diễn đàn. Trong phòng, Lê-nin nhìn thấy những gương mặt vui sướng. Lê-nin nhìn thấy những người mặc quần áo giản dị, nghèo khổ — những người bình dân. Ở đây không có các quý ông mặc áo trào có tấm che ngực trắng lốp và cũng không có các quý bà mặc váy áo rất môt . Ở đây toàn là các đại biểu công nhân, nông dân, binh sĩ và nhân dân lao động. Đứng trước lớp người này, Lê-nin cảm thấy mình phải chịu trách nhiệm về sô phận và hạnh phúc của họ.

Người giơ tay lên yêu cầu được nói. Và hội trường dần dần trở nên im lặng. Nhưng mọi người không ngồi, họ đứng nghe. Người lính vùng Oóc-lôp-si-na nắm chắc tay súng, lắng nghe từng chữ từng lời.

Lê-nin nói về hòa bình. Công nhân và nông dân không muôn chiến tranh. Nhà nước Xô-viết không muôn chiến tranh. Cần phải chấm dứt chiến tranh. Những người dân thường muôn sống hòa bình. Rồi Lê-nin đọc sắc lệnh về hòa bình. Người viết sắc lệnh ấy vào buổi sáng hôm nay, dọc đường từ nhà Bôn-sơ Bru-ê-vích tới Xmôn-nưi.

Được quét bằng CamScanner

Các đại biểu vô cùng chăm chú và xúc động lắng nghe Lê-nin. Cuộc chiến tranh với quân Đức đã bước sang năm thứ tư. Nhân dân bị khổ sở, vì cuộc chiến tranh ấy.

« Chính quyền Xô-viết của chúng ta là như thế đó, một chính quyền chính nghĩa, quan tâm tới nhân dân ! » — người lính vùng Oóc-lốp-si-na nghĩ bụng.

Tiếng hô « U-ra » lại vang lên. Những cột bằng đá cẩm thạch của phòng Trắng chưa từng nghe thấy tiếng « u-ra » vang dội như vậy ; chưa từng nghe thấy tiếng hát mạnh mẽ, khủng khiếp như vậy :

Vùng lên hỡi các nô lệ ở thế gian,
Vùng lên hỡi ai cực khổ bần hàn,

hàng trăm người hát rất hào hứng.

Nay mai cuộc đời của toàn dân khác xưa,
Bao nhiêu lợi quyền tất qua tay mình !

Được quét bằng CamScanner

Sau đó Lê-nin đọc Sắc lệnh về ruộng đất mà Người đã viết hồi đêm ở nhà Bôn-sơ Bru-ê-vích. Và bản Sắc lệnh của Lê-nin lại được các đại biểu, nhất là nông dân, hoan nghênh.

Đại hội lần thứ II họp ngày 25 và 26 tháng mười 1917 tại phòng Trắng của viện Xmôn-nưi. Đây là một Đại hội đáng ghi nhớ. Tại đây Lê-nin tuyên bố thành lập chính quyền Xô-viết.

Tại Đại hội này, Lê-nin đã đọc cho các đại biểu nghe hai bản sắc lệnh về hòa bình và ruộng đất và đã được Đại hội phê chuẩn.

Đại hội còn phê chuẩn các ủy viên nhân dân và cử Vla-đi-mia I-lích Lê-nin làm Chủ tịch Hội đồng dân ủy (1).

Nhà nước Xô-viết đầu tiên đã được thành lập như thế đó.

Đại hội đã làm việc suốt đêm, mãi đến gần sáng mới bế mạc.

Các đại biểu lập tức lên đường trở về các tỉnh Oóc-lốp, Ca-dan, I-a-rô-xláp và tất cả các tỉnh khác, các thành phố khác, các đơn vị bộ đội và hạm đội.

— Các đồng chí, hãy mau mau trở về, — Vla-đi-mia I-lích giục các đại biểu. — Hãy kể về thắng lợi của chúng ta. Cuộc cách mạng của công nhân đã toàn thắng. Bây giờ chúng ta có chính quyền Xô-viết. Phải củng cố chính quyền Xô-viết ở khắp nơi, ở toàn nước Nga.

HỌ ĐÃ SỐNG NHƯ THẾ ĐÓ

Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na đi dọc theo hành lang rộng và dài của Xmôn-nưi. Trời bắt đầu tối. Bà từ chỗ làm việc trở về. Một ngày vất vả đã qua. Bà vừa điều khiển cuộc hội nghị các giáo viên, hội nghị công nhân. Cần phải tổ chức các trường học, thư viện, nhà trẻ, câu lạc bộ công nhân. Cần phải xếp đặt nền giáo dục theo kiểu mới, vì lợi ích của những người lao động.

Bà tuy mệt mỏi nhưng rất hài lòng trở về nhà sau một ngày lao động.

---

(1) *Tức Hội đồng ủy viên nhân dân, ngày nay gọi là Hội đồng bộ trưởng — N.D.*

Được quét bằng CamScanner

Nhà của họ ở ngay Xmôn-nưi. Vla-đi-mia I-lích và vợ sống trong phòng trước đây của một bà quý phái. Gian phòng đó rất cao và dài, có một cửa sổ nhỏ quay ra ngoài sân. Buồng ngủ được ngăn bởi một bức vách thấp. Ở đó có kê hai chiếc giường sắt, bên trên phủ hai chiếc chăn dạ pha len kiểu bộ đội, trông rất thô. Trong buồng ngủ còn có thêm một lò sưởi nữa.

« Giá mà Gien-tư-sép đốt lò sưởi thì hay biết mấy », — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na nghĩ bụng.

Gien-tư-sép là lính bắn súng máy. Cùng với trung đoàn của mình, anh đã tham gia chiến đấu hồi tháng mười để giành lấy chính quyền Xô-viết. Bây giờ trung đoàn súng máy đó phụ trách bảo vệ Xmôn-nưi. Còn Gien -tư-sép được giao nhiệm vụ bảo vệ Chủ tịch Hội đồng dân ủy.

Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na vừa nghĩ tới anh, thì anh bỗng xuất hiện.

— Tôi được điều tới nhà ăn lấy cơm tối về, — Gien-tư-sép nói. Anh phẩy cánh tay không : — Trông kìa, Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na, xung quanh đã dịu bớt rồi đấy.

Dọc hai bên, các cửa đều ăn thông ra phía hành lang. Từ một số cửa vẫn còn vọng ra những tiếng nói, tiếng chuông điện thoại và tiếng máy chữ. Nhưng vào giờ khuya như thế này phần lớn các phòng đều đã im lặng.

— Nhưng Vla-đi-mia I-lích vẫn chưa về, — Gien-tư-sép thở dài, dường như tự giải thích cho chính mình : — Cần phải chăm lo tới toàn dân. Nhân dân vừa mới thức tỉnh đòi hỏi một trí tuệ rất lớn.

Anh nhận thấy vẻ mệt mỏi của Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na.

— Chắc là đồng chí bị lạnh ? Ngoài sân trời khá lạnh, mùa đông đã đến. Đi vào sưởi một chút cho ấm vậy.

Có nghĩa là anh đã đốt lò sưởi. Gien-tư-sép thông minh thật, cừ thật ! Quả là ngoài sân trời khá lạnh.

Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na vội đi về phòng của mình. Lối vào phòng phải ngang qua phòng rửa mặt. Vòi nước, có lẽ có đến hai chục cái trên các bức tường. Trước đây các cô nữ sinh rửa mặt ở đây. « Bây giờ tất cả hai mươi vòi nước ấy dành cho chúng ta đấy », — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na nói đùa. Ngoài những chậu rửa mặt của nhà nước

Được quét bằng CamScanner

ra, gia đình Vla-đi-mia I-lích không có của cải gì khác. Đồ gỗ ở trong phòng rất đơn giản : một chiếc tủ đứng, một chiếc tủ con đựng thức ăn và một chiếc bàn giấy nhỏ.

Ở phía đối diện có kê một chiếc đi-văng, hai chiếc ghế bành bọc vải gai và một chiếc bàn tròn nhỏ. Chiếc bàn đó dùng để ăn cơm, đôi khi thảo luận những vấn đề quốc gia quan trọng cũng ở đó.

Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na cởi áo lông mặc ngoài, đứng bên cạnh lò sưởi ấm áp. Nhưng Vla-đi-mia I-lích mãi vẫn chưa thấy về. Người chọn một chỗ ở ngay trong Xmôn-nưi để gần nơi làm việc. Người đi thang máy lên tầng ba, và lập tức chọn ở đó nơi làm việc và cũng là phòng tiếp khách của Chủ tịch Hội đồng dân ủy. Trong phòng làm việc, Chủ tịch Hội đồng dân ủy giải quyết mọi công việc xây dựng cuộc sống mới, cuộc sống xã hội chủ nghĩa. Từ nơi đây ban hành các sắc lệnh về việc vĩnh viễn bãi bỏ ở nước Nga các danh hiệu quý tộc và thương gia, còn các đường sắt, hạm đội tàu bè trên sông và trên biển, các nhà băng — tất cả đều thuộc về nhà nước. Các nhà máy và công xưởng đều chuyển giao cho nhà nước, giai cấp công nhân sẽ tự quản lấy công việc sản xuất.

Tất cả đều mới mẻ, đều phi thường. Tất cả đều được xây dựng lần đầu tiên ở đất nước Xô-viết.

Những người tới phòng khách gặp Lê-nin suốt từ sáng đến khuya là công nhân, nông dân, binh sĩ, thủy thủ. Họ tới hỏi ý kiến xem nên xây dựng cuộc sống mới của công nông như thế nào.

« Chắc là không tranh thủ được thì giờ để ăn cơm tối », — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na nghĩ về I-lích.

Có tiếng chân bước. Không biết có phải I-lích không ? Đúng rồi ! Tiếng chân bước của Người nhanh nhẹn, nhẹ nhàng. Cánh cửa phòng rửa mặt mở ra, và Vla-đi-mia I-lích bỗng xuất hiện.

— Anh quyết định nghỉ giải lao, — Vla-đi-mia I-lích nói, — đôi mắt ánh lên vui vẻ. Người liếc nhìn ra cửa sổ : ngoài sân, trời đã chuyển sang đông. — Chúng ta đi dạo trên lớp tuyết đầu mùa đi, Na-đi-u-sa. Mình thấy thế nào ?

— Em nghĩ rằng bây giờ đã chín giờ tối rồi, còn việc gì để đến mai làm nốt. — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na trả lời rất có lý.

Được quét bằng CamScanner

— Cái đó có liên quan trực tiếp đến đồng chí Gien-tư-sép đấy ! — Vla-đi-mia I-lích nói, khi vừa thấy Gien-tư-sép bước vào. — Đồng chí Gien-tư-sép, mời đồng chí đi nghỉ ngay thôi. Xin mời, xin mời ! — Vla-đi-mia I-lích nhắc lại giọng dứt khoát.

Gien-tư-sép không muốn đi nghỉ chút nào. Anh muốn chăm sóc Vla-đi-mia I-lích. Muốn đem cháo kê đến bữa ăn tối. Muốn đi đến quầy bán báo lấy báo chí. Muốn đốt lò sưởi.

Nhưng hôm nay Gien-tư-sép có một lý do đặc biệt nên không muốn vội rời đi.

Anh có một tặng phẩm dành cho Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na. Anh rút trong túi ra một chiếc gương tròn rất xinh.

— Của cô nữ sinh trường trung học để lại đấy. Tôi nhặt được. Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na, đồng chí có thể đem theo đi làm, dùng để chải đầu, hoặc dùng vào việc khác, chỉ với lý do đó là thích hợp thôi. — Anh đưa cho Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na tặng phẩm và nhìn xem Vla-đi-mia I-lích có tán thành không ?

Được quét bằng CamScanner

Chắc là Vla-đi-mia I-lích hết sức tán thành, bởi vì Người cười rất thoải mái. Sau đó Người lau vầng trán hói và nói :

— Chà, thế mà anh không nghĩ ra ! Na-đi-u-sa, anh chưa lần nào nghĩ tới chuyện mua cho em một chiếc gương con.

— Anh thì có thì giờ đâu mà nghĩ tới chuyện đó ! — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na cười.

Gien-tư-sép mặt mày hớn hở và hài lòng đi về nghỉ.

— Những người như thế mới thật là vàng mười. — Anh nói lúng búng một mình, vừa lắc đầu vừa mỉm cười cởi mở suốt dọc đường.

Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na và Vla-đi-mia I-lích ăn cháo kê rưới lần ít dầu hướng dương. Sau đó Vla-đi-mia I-lích lại rủ Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na đi dạo chơi, thưởng thức lớp tuyết đầu mùa. Người rất thích những ngày đông đầu tiên. Thích vẻ trong sạch, màu trắng của những bông tuyết.

Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na đội mũ lông ; soi chiếc gương con vừa mới được tặng.

— Em già đi nhiều phải không, Vô-lô-đi-a ? — bà đột nhiên hỏi.

— Không, hoàn toàn không ! — Vla-đi-mia I-lích nhanh nhẹn đáp.

Mái tóc dài tuyệt diệu của bà đã bắt đầu bạc. Những nếp nhăn nhỏ in trên trán. Nhưng Vla-đi-mia I-lích vẫn cảm thấy bà như hồi nào năm xưa. Người nhớ một buổi tối ở làng Su-sen-xcôi-e, khi bà đến nơi đi đày và mang tới cho Người chiếc đèn màu xanh. Hầu như suốt dọc đường bà giữ khư khư chiếc đèn trong tay.

— Mình đi làm về mệt lắm phải không ? — Vla-đi-mia I-lích lo lắng hỏi.

— Không mệt lắm, — bà đáp.

Bà không bao giờ phàn nàn cả.

— Chỉ thỉnh thoảng tim đập hơi nhanh, — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na nói.

Bà giục Vla-đi-mia I-lích đi dạo. Vì bà biết rằng đó chỉ là giờ nghỉ giải lao, và sau khi đã đi dạo, Vla-đi-mia I-lích sẽ đi thang máy lên tầng ba làm việc ở phòng Chủ tịch Hội đồng dân ủy đến tận khuya. Người làm việc và suy nghĩ nên xây dựng nhà nước công nông đầu tiên trên thế giới như thế nào.

Được quét bằng CamScanner

KHÔNG BIẾT THÌ HỌC

Người lính gác cổng vào viện Xmôn-nưi nói :

— Cho xem giấy vào cửa !

Và lấy súng trường ngăn đường ba công nhân. Hai người già hơn có râu cằm. Người thứ ba còn khá trẻ. Người trẻ tên là Rô-man.

— Nơi cấp giấy vào cửa của các anh ở đâu mới được chứ ? — một người vừa tò mò hỏi vừa bình tĩnh gạt khẩu súng trường ra.

— Này, này... đừng có đùa ! — người lính khẽ quát. — Chỉ huy sở sẽ cấp giấy vào cửa.

Vừa vặn lúc đó chính người chỉ huy trưởng của Xmôn-nưi, đồng chí Man-cốp nguyên là lính thủy, xuất hiện ở cổng vào. Chiếc áo khoác ngoài bằng dạ hở phanh, phía trong là bộ quần áo lính thủy.

— Các anh cần gặp ai ?

— Cần gặp Lê-nin. Có một lý do quan trọng, — Rô-man đáp.

— Cấp bách, — một người khác nói thêm.

— Các anh là những người như thế nào ? — Man-cốp vừa hỏi giọng kéo dài vừa nhìn kỹ ba người công nhân. — Trong những ngày tháng Mười các anh ở đâu ?

— Đánh chiếm Cung điện Mùa đông, chứ còn ở đâu nữa.

Mười lăm phút sau cả ba người bước vào phòng khách của Chủ tịch Hội đồng dân ủy. Gian phòng khá rộng, nhưng đồ đạc bày biện thì sơ sài. Hai chiếc đi-văng bằng gỗ ngăn phòng khách ra thành hai nửa. Một nửa kê một chiếc bàn và nửa kia cũng kê một chiếc bàn và mấy cái ghế tựa — tất cả đồ đạc chỉ có thế.

Những người công nhân nháy nhau : sơ sài quá, giống hệt như chúng ta vậy. Họ khắc sâu vào trí nhớ.

Cô thư ký kiểm tra giấy tờ rồi cho vào. Tiếp theo là văn phòng. Ở đó cũng có bàn ghế. Trên một chiếc bàn có đặt máy chữ. Gần đó là hai cái tủ , máy điện thoại có tay quay bằng gỗ. Và thêm một chiếc mắc áo cạnh cửa. Cửa dẫn tới phòng làm việc của Lê-nin.

Ba công nhân cởi áo bông ra, treo lên mắc áo, nhét mũ bịt tai vào tay áo, sửa lại cổ áo sơ-mi cho ngay ngắn.

Được quét bằng CamScanner

Cô thư ký mở cửa đi vào phòng làm việc.

— Xin mời vào. Đồng chí Lê-nin đang đợi các đồng chí đấy.

— Không biết Người có bực mình không ? — Rô-man nói thầm với các bạn cùng đi.

Nhưng đã muộn rồi — họ bước qua ngưỡng cửa vào phòng làm việc của Chủ tịch Hội đồng dân ủy. Và chính Người, đồng chí Lê-nin, từ sau bàn đứng dậy đón họ. Lê-nin dáng thâm thấp, nhanh nhẹn, cặp mắt màu nâu, lanh lợi, ngời sáng.

— Chào các đồng chí. Mời các đồng chí ngồi.

Lê-nin mời ngồi và chính mình cũng ngồi xuống. Người không ngồi cách xa những công nhân, mà ngồi ngay bên cạnh. Tay cầm chiếc bút chì, Người khẽ vung vẩy và hỏi rất nhanh :

— Các đồng chí từ nhà máy nào đến ? Làm nghề gì ? Tình hình ở nhà máy ra sao ? Có nguyên liệu không ? Sự kiểm tra của công nhân có tác dụng không ?

Thấy những người công nhân lúng túng, chậm trả lời, Vla-đi-mia I-lích đặt bút chì xuống, tay thọc vào áo gi-lê, ngửa người ra lưng ghế tựa và chờ đợi.

— Cậu báo cáo đi, — một người đứng tuổi giục chàng thanh niên.

Và một người khác lấy khuỷu tay thúc vào sườn :

— Rô-man trình bày đi.

Cổ họng Rô-man như bị tắc lại. Vào những ngày tháng Mười, tay cầm khẩu súng trường lao thẳng về phía trước, anh nhảy qua ba bậc một, chạy băng băng theo cầu thang bằng đá cẩm thạch lộng lẫy tiến vào Cung điện Mùa đông. Bọn học sinh sĩ quan từ sau các góc bắn ra. Nhưng Rô-man không hề khiếp sợ. Dường như những chiếc cánh đã đưa anh đi.

Đồng chí Rô-man, tại sao bây giờ đồng chí lại nhút nhát thế ? Nên nhớ là Lê-nin đang nói chuyện với đồng chí. Lê-nin hiểu tất cả. Người là của chúng ta.

— Thưa Vla-đi-mia I-lích, chúng tôi xin chuyển lời chào tới đồng chí...

— Không, không ! Không cần những lời chào, — Vla-đi-mia I-lích nghiêm khắc ngắt lời. — Tình hình của các đồng chí ra sao ? Nói thật. Nói thẳng đi.

Được quét bằng CamScanner

Người mỉm cười. Nụ cười rất thân ái.

Nhờ nụ cười của Lê-nin, Rô-man trở nên mạnh bạo và kể hết lý do quan trọng nào đã khiến họ tới gặp Chủ tịch Hội đồng dân ủy. Rô-man cùng với các đồng chí muốn kể cho Vla-đi-mia I-lích nghe về nhà máy, nhưng nay họ không làm việc ở nhà máy nữa. Từ công nhân, họ đã được điều động thẳng vào Bộ ủy viên nhân dân. Các quan chức của Nga hoàng đều chạy tán loạn, không muốn cộng tác với chính quyền Xô-viết. Kẻ nào không chạy trốn thì làm việc dây dưa. Những người công nhân liền được phái đến...

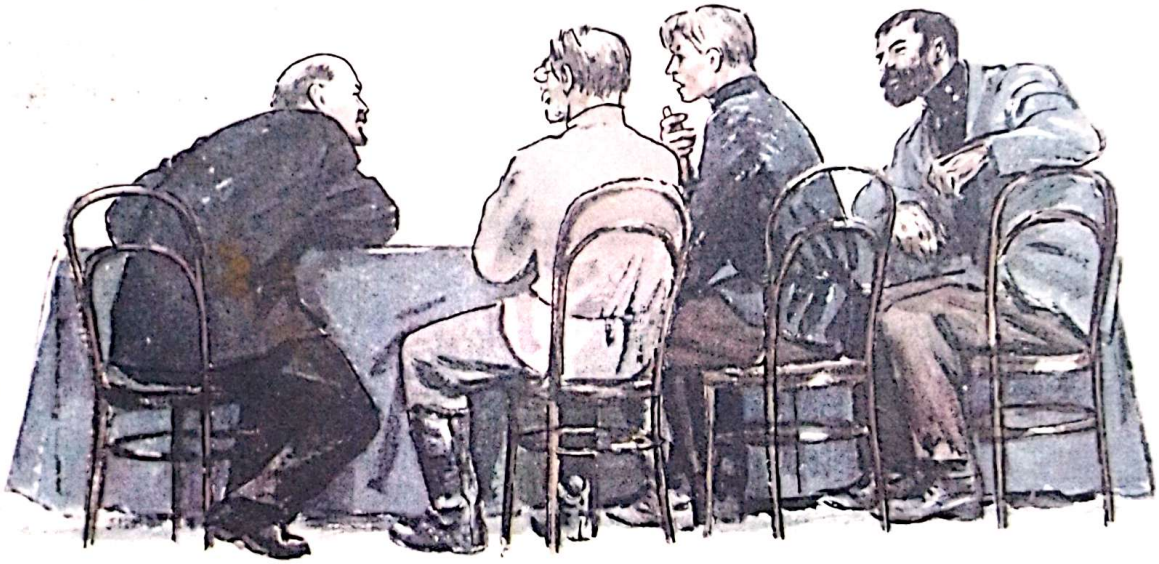

— Các đồng chí được phái đến để giúp đỡ chính quyền Xô-viết phải không ? — Vla-đi-mia I-lích ngắt lời.

— Có lẽ đúng ạ.

— Thế thì sao ?

Vla-đi-mia I-lích nheo mắt và không rời cặp mắt khỏi Rô-man. Rô-man lúng túng vuốt mái tóc màu hạt dẻ. Anh như ngồi trên đống than nóng.

— Không ổn ạ, thưa Vla-đi-mia I-lích.

Thú nhận như vậy thật là xấu hổ. Vậy thì đến đây để làm gì ? Để nói thẳng : « Không ổn. Chúng tôi không biết làm. Không thể ».

Được quét bằng CamScanner

— Thưa đồng chí Lê-nin, Vla-đi-mia I-lích, — người công nhân lớn tuổi hơn nói xen vào, — đồng chí hãy ra lệnh cho chúng tôi trở về nhà máy. Ở đây chúng tôi gặp nhiều khó khăn.

Người thứ ba tiếp lời :

— Ở nhà máy,chúng tôi làm việc có ích hơn. Còn ở Bộ ủy viên nhân dân chúng tôi va vấp như người mù lòa ấy.

Họ yêu cầu rất khẩn khoản ! Chắc là Vla-đi-mia I-lích sẽ đồng ý, và những người công nhân có lương tâm trong sạch này sẽ được trở về với máy móc.

Lê-nin vẫn im lặng. Và ba người công nhân cũng im lặng.

— Các đồng chí tưởng rằng tôi dễ dàng điều khiển nhà nước phải không ? — thay vào câu trả lời, Vla-đi-mia I-lích hỏi. — Các đồng chí tưởng rằng tôi có kinh nghiệm phải không ? Nên nhớ rằng tôi chưa bao giờ làm Chủ tịch Hội đồng dân ủy cả. Và các ủy viên nhân dân khác của chúng ta trước đây cũng chưa bao giờ làm ủy viên nhân dân.

Một công nhân lắc đầu do dự.

— Mọi việc đều rất mới mẻ.

— Thế cái cũ chúng tôi cùng với các đồng chí đã chắng phá đi rồi là gì ! Không chúng ta thì còn ai sẽ bắt tay xây dựng cái mới nữa ?

Lê-nin làm cho mọi người vui vẻ. Người nhích ghế lại gần ba công nhân hơn và bắt đầu thuyết phục, bắt đầu giải thích. Tất nhiên, những người công nhân sẽ gặp khó khăn ở các Bộ ủy viên nhân dân vì không có kiến thức. Thế nhưng họ có sự nhạy bén của giai cấp vô sản. Cần phải thực hiện đường lối Xô-viết của chúng ta, của Đảng ở các Bộ ủy viên nhân dân. Ngoài công nhân ra, ai sẽ thực hiện đường lối đó ? Khắp nơi cần có con mắt của công nhân, cần có sự kiểm tra của công nhân.

— Nhỡ chúng tôi mắc sai lầm thì sao, thưa Vla-đi-mia I-lích ?

— Sai lầm thì sửa. Không biết thì học. Như vậy, các đồng chí mới là công nhân. — Vla-đi-mia I-lích nói xen vào, giọng dứt khoát. — Đáng cứ các đồng chí, các đồng chí hãy hoàn thành nhiệm vụ. — Rồi Người mỉm cười, nụ cười hồn hậu và động viên, nhắc lại : — Không biết thì học.

Sau cuộc nói chuyện ấy với Lê-nin, tất cả sự nhút nhát của ba người công nhân đều biến mất. Vla-đi-mia I-lích đã gây cho họ lòng tin : sức mạnh dường như tăng lên gấp đôi.

Bây giờ, suốt từ sáng đến khuya họ sẽ có mặt ở Bộ ủy viên nhân dân, chừng nào chưa hiểu hết toàn bộ cơ cấu của nó.

Được quét bằng CamScanner

— Thưa đồng chí Lê-nin, chúng tôi xin hứa sẽ hoàn thành nhiệm vụ, — những người công nhân nói.

Cả ba người bước ra khỏi phòng làm việc của Chủ tịch Hội đồng dân ủy, lòng đầy tin tưởng. Họ nói với nhau rằng Vla-đi-mia I-lích lý luận rất đúng : nhà nước công nông của chúng ta, chúng ta phải chịu trách nhiệm về nó.

BÀI HỌC NẶNG NỀ

Cuộc chiến tranh kéo dài bốn năm đã tàn phá đất nước. Ở Pê-tơ-rô-grát xảy ra nạn đói khủng khiếp. Mỗi phiếu được cung cấp một phần tư phun bánh mì, và chỉ có thế thôi. Đó là một mẩu bánh mì nhỏ cỡ bằng nửa bàn tay. Với một mẩu nhỏ như vậy liệu có đủ no không ? Ăn sáng còn chưa đủ, huống chi để cho cả một ngày. Còn xúp để ăn trưa thì nấu bằng cá trích ướp. Ở các gia đình công nhân và Hội đồng dân ủy đều như vậy. Vla-đi-mia I-lích cũng sống và nhận được khẩu phần ít ỏi như thế.

Lê-nin hàng ngày họp với Hội đồng dân ủy, vì công việc rất nhiều. Toàn là những việc cấp bách cả. Làm thế nào để diệt được nạn đói — đó là công việc cấp bách hàng đầu. Không riêng gì Pê-téc-bua, tất cả các thành phố đều đói. Nhưng lúa mì đang nằm ở nước Nga : ở Xi-bi-ri và ở vùng lưu vực sông Von-ga. Cần phải tìm kiếm lúa mì ở nông thôn và đem đến các thành phố đang bị đói — công việc tưởng là đơn giản phải không ? Chà, không đơn giản đâu ! Đường sắt để vận chuyển bị hỏng rồi. Có nghĩa là trước hết cần phải xếp sắp lại các phương tiện vận tải. Nên nhớ là các thành phố không có gì để đốt : không có củi, không có than. Vậy thì phải mau chóng xếp sắp lại các phương tiện vận tải ! Nhưng đâu phải chuyện dễ ! Ở đâu cũng đầy rẫy bọn phá hoại ngầm và bọn đầu cơ. Bọn đầu cơ thì lợi dụng lúc ngặt nghèo của nhân dân để kiếm lời, còn bọn phá hoại ngầm thì muốn gây tổn hại cho cách mạng. Giai cấp tư sản đứng đằng sau chúng. Giai cấp tư sản căm thù chính quyền Xô-viết. Bọn tư sản, bọn quan chức của Nga hoàng, bọn đầu cơ đã làm hỏng, làm hại và cản trở cách mạng. Bọn tư sản hy vọng : rồi quân Đức sẽ đến lật đổ chính quyền Xô-viết, khi đó sẽ bắt đầu một cuộc sống khác. Bọn chúng chỉ mơ mộng về chiến thắng của quân Đức thôi.

Còn Lê-nin thì nghĩ gì ?

Quân đội Đức vẫn còn mạnh. Quân đội cũ của Nga hoàng thì đã

Được quét bằng CamScanner

đổ nát. Bọn sĩ quan rời bỏ các vị trí. Binh lính mong muốn trở về nhà. Nguy cơ khủng khiếp đang đe dọa đất nước.

« Làm gì ? » — Lê-nin suy nghĩ. Suốt ngày đêm các ủy viên Ban chấp hành trung ương Đảng, các ủy viên nhân dân họp bàn và quyết định công việc nên làm như thế nào.

— Các đồng chí ! Chúng ta đã ký sắc lệnh về hòa bình, cần phải chấm dứt chiến tranh với quân Đức, — Lê-nin nói.

Hội đồng dân ủy đã gửi cho Bộ tư lệnh Đức lời đề nghị ký kết hòa ước. Các nhà đương cục Đức đã đồng ý với điều kiện là : tất cả đất đai mà Đức chiếm được của chúng ta trong thời kỳ chiến tranh vẫn thuộc quyền kiểm soát của họ.

— Chúng ta sẽ tiếp nhận mọi điều kiện, không còn lối thoát nào khác, — Vla-đi-mia I-lích nói.

Không còn lối thoát nào khác. Nhân dân bị chiến tranh, bị tình trạng rối loạn làm cho kiệt sức. Nhân dân mong muốn sống hòa bình, tập trung sức lực, lao động.

Trong các phiên họp của Ban chấp hành Trung ương Đảng, nhiều lần đã thảo luận vấn đề ký hòa ước với nước Đức. Lê-nin đã chứng minh : nhất định cần phải chấm dứt chiến tranh. Và càng nhanh càng tốt. Dù cho phải chịu những điều kiện nặng nề nhất. Cần phải biết hy sinh hết thảy để cứu nước cộng hòa Xô-viết. Cần phải củng cố chính quyền Xô-viết, xây dựng quân đội công nông mới, khôi phục nền kinh tế.

Giá mà tất cả đều ủng hộ Vla-đi-mia I-lích nhỉ ! Không. Bắt đầu có những sự bất đồng gay gắt. Những kẻ không vững vàng, không kiên định đã tranh luận với Lê-nin, tỏ ý kiến phản đối việc ký hòa ước. « Hòa ước ăn cướp. Chúng tôi không muốn ký hòa ước ăn cướp » — họ nói. Họ không hiểu tai họa khủng khiếp như thế nào đang lén đến gần nước Nga Xô-viết.

Còn Lê-nin thì hiểu. Người cảm thấy rất nặng nề.

— Các đồng chí ! Chúng ta đang gặp tình trạng rối loạn và nạn đói. Chúng ta không có sức lực. Cần phải có một thời gian dù là tạm nghỉ để bảo vệ nước Cộng hòa Xô-viết.

Vla-đi-mia I-lích đã thuyết phục như vậy. Người tin chắc vào sự đúng đắn của mình. Vì vậy Người đã bền bỉ, kiên trì thuyết phục các đồng chí khác. Và Người đã thuyết phục được.

Chính phủ Xô-viết lại cử một phái đoàn tới gặp các tướng lĩnh Đức. Người cầm đầu đoàn đại biểu là Tơ-rốt-xki.

Được quét bằng CamScanner

Y đã làm những gì ?

Y đã trắng trợn vi phạm những chỉ thị của Lê-nin. Ban chấp hành Trung ương Đảng và Chính phủ Xô-viết đã ra quyết định ký hòa ước với Bộ tư lệnh Đức. Bọn đế quốc đang muốn bóp chết đất nước Xô-viết. Cần phải phá vỡ những kế hoạch của kẻ thù. Bằng bất cứ giá nào cũng phải ký hòa ước !

Nhưng Tơ-rốt-xki thì sao ? Y không ký hòa ước, mà tuyên bố : phía chúng ta phải ngừng chiến. Thế là binh lính ùa về nhà, bỏ mặt trận. Mặt trận không còn nữa.

Các tướng lĩnh Đức dễ dàng đưa quân đội tiến vào các thành phố Nga. Tiến sâu vào nước Nga. Tiến gần đến thủ đô. Rất gần. Pê-tơ-rô-grát bị đe dọa. Chẳng lẽ để bọn tướng lĩnh Đức chiếm thủ đô ư ? Chẳng lẽ kết liễu cuộc cách mạng ư ?

Bọn tư sản, bọn đầu cơ, bọn con buôn lẩn trốn và chờ thời. Bọn chúng đã lập sổ đen những ai cần phải trừng trị. Lập sổ đen những người bôn-sê-vích và công nhân.

Hành vi của Tơ-rốt-xki đã tiếp tay cho bọn đế quốc Đức và giai cấp tư sản.

Tơ-rốt-xki trước đây cũng đã nhiều lần ngăn cản việc thành lập ở nước Nga đảng chiến đấu của những người cộng sản. Đã nhiều lần tập hợp các nhóm chống Đảng công nhân, chống Lê-nin.

Ban chấp hành Trung ương Đảng, Hội đồng dân ủy lại họp liên tục. Ở Xmôn-nưi không có củi. Các lò sưởi nguội ngắt. Trời lạnh giá. Các ủy viên Trung ương Đảng và các ủy viên nhân dân ngồi sau chiếc bàn dài, mặc áo bành tô và áo lông, cổ áo kéo lên. Những bộ mặt đều nghiêm nghị. Cơn bão tuyết tháng hai rít lên và xoáy lốc bên ngoài cửa sổ.

— Một bài học cay đắng, nặng nề đáng bực mình ! — Lê-nin nói.

Bây giờ tất cả đều biết và thấy Lê-nin đúng. Tại sao không nghe Lê-nin ngay lập tức ?

« Tổ quốc xã hội chủ nghĩa lâm nguy ! » — Hội đồng dân ủy ra lời kêu gọi nhân dân.

Hỡi các đồng chí công nhân, nông dân ! Hãy đứng lên bảo vệ Tổ quốc ! — lời kêu gọi vang lên.

Hàng ngàn người tình nguyện ở các thành phố, làng mạc và các xóm thợ đã hưởng ứng lời kêu gọi của Hội đồng dân ủy và Lê-nin. Và quân đội mới được thành lập.

Được quét bằng CamScanner

Hồng quân. Quân đội Xô-viết. Quân đội đó đã bước vào cuộc chiến đấu chống bọn xâm lược Đức. Không cho chúng tiến xa nữa.

Sự kiện đó xảy ra vào tháng hai năm 1918. Từ đó hàng năm, ngày 23 tháng hai là ngày kỷ niệm thành lập quân đội Xô-viết.

Bọn tướng lĩnh Đức đã quyết định nhận ký hòa ước, khi Hồng quân đánh lại chúng. Lúc này, hòa ước càng có tính chất ăn cướp hơn. Bọn tướng lĩnh Đức đã chiếm thêm của chúng ta nhiều đất đai hơn. Bắt chúng ta bồi thường chiến phí. Bồi thường chiến phí có nghĩa là : bắt trả cho những người đã thắng một số tiền — một số tiền khá lớn ! — lúa mì, thịt và các thực phẩm khác.

Chính phủ Xô-viết đã buộc phải theo những điều kiện đó.

« Con thú dữ ấy đang nhảy nhót điên cuồng... Nó sẽ còn nhảy nhót... Vì vậy cần phải chuẩn bị... giành lấy, thậm chí một ngày tạm nghỉ » — Lê-nin đã phát biểu như vậy tại Đại hội bất thường lần thứ VII của Đảng.

Đại hội lần thứ VII đã lắng nghe báo cáo của Chủ tịch Hội đồng dân ủy về vấn đề chiến tranh và hòa bình và đã thừa nhận chính sách của Lê-nin là đúng.

Mấy tháng sau ở nước Đức đã nổ ra cuộc cách mạng. Và hòa ước ăn cướp đã trở thành vô hiệu lực.

— I-lích của chúng ta đúng là biết nhìn xa trông rộng ! — những người công nhân nói với vẻ tán thành.

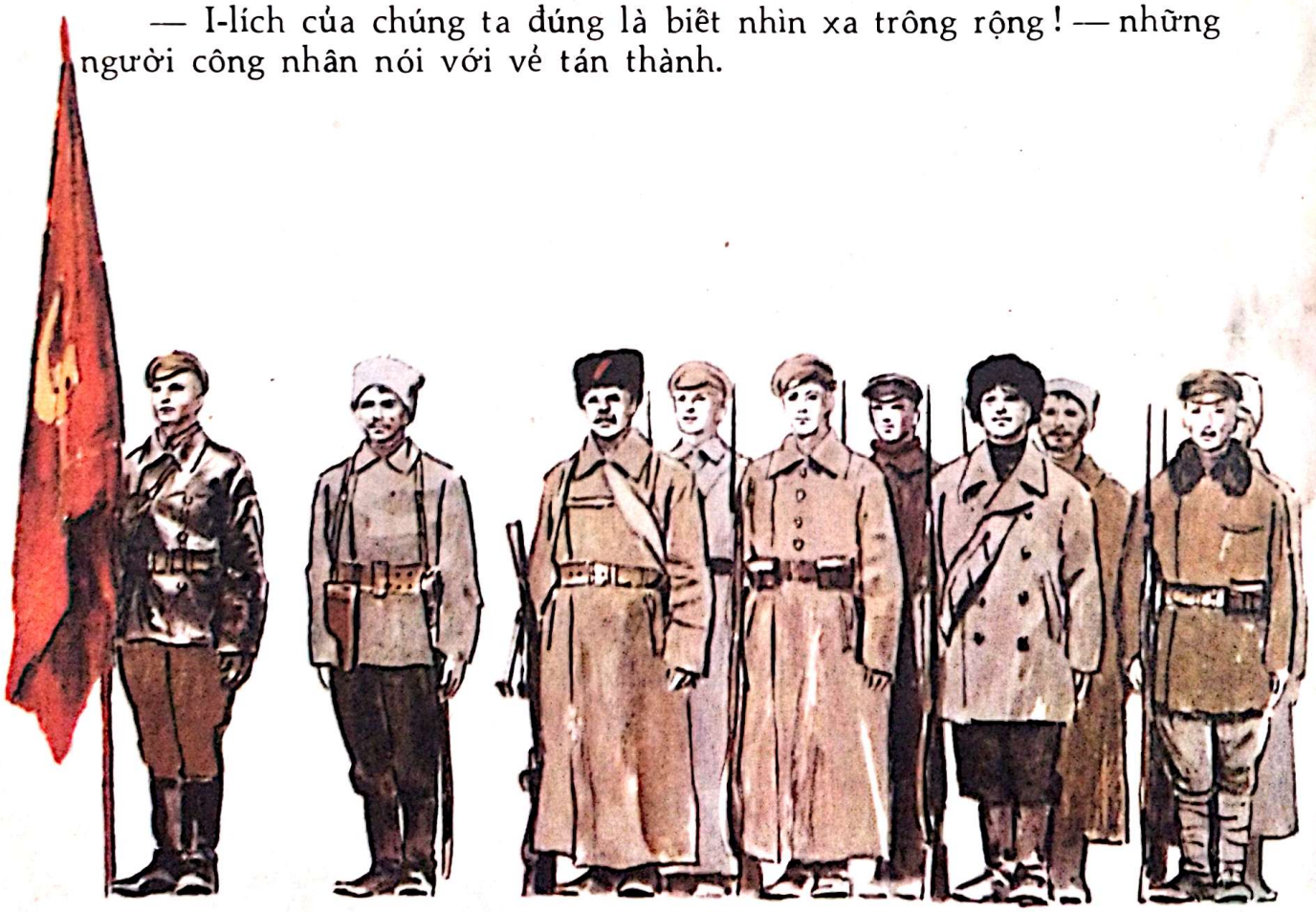

Được quét bằng CamScanner

MÁT-XCƠ-VA, MÁT-XCƠ-VA...

Một buổi tối tháng ba. Trời đã khuya. Trên sân ga có tên là Bãi hoa thuộc tuyến đường sắt Ni-cô-lai-ép ở vùng ngoại ô Pê-téc-bua có dỗ một đoàn tàu cửa đóng kín mít. Một đội vệ binh canh gác sân ga. Dọc theo đoàn tàu có các xạ thủ người Lát-vi-a tay cầm súng trường. Trên toa chứa than của đầu tàu, một khẩu súng máy hếch nòng đen ngòm về phía bóng đêm. Mấy người nào đấy chạy ngang qua sân ga, che khuất ánh sáng mờ mờ của những chiếc đèn lồng xách tay. Họ được phép vào các toa tàu. Đầu tàu phả hơi nước mịt mù. Đoàn toa xe có cửa đóng kín mít chờ đợi xuất phát. Đi đâu ?

— Đồng chí tin rằng bọn phản cách mạng không biết về chuyến tàu ngày hôm nay chứ ? — I-a-cốp Mi-khai-lô-vích Xvéc-lốp hỏi Đơ-giéc-gin-xki.

— Có thể biết, rất có thể biết. Nhưng không biết xuất phát từ đâu.

— Khéo thật, không xuất phát từ ga chính, mà từ Bãi hoa bí mật, Xvéc-lốp nói.

— Bọn phản cách mạng đã chuẩn bị nổ mìn. Hàng ngày chúng tôi đều khám phá những vụ phá hoại, — Đơ-giéc-gin-xki đáp.

Được quét bằng CamScanner

Đơ-giéc-gin-xki, cũng như Xvéc-lốp, dưới chính quyền Nga hoàng đã nhiều lần bị tù đày hoặc khổ sai.

Năm 1917 đồng chí cùng với Lê-nin và các ủy viên khác của Ban chấp hành Trung ương Đảng đã lãnh đạo cuộc khởi nghĩa tháng Mười. Sau cách mạng, Vla-đi-mia I-lích đề cử Đơ-giéc-gin-xki làm Chủ tịch Ủy ban đặc biệt toàn Nga đấu tranh chống phản cách mạng và chống phá hoại.

Mọi người đều biết tấm lòng trìu mến của Đơ-giéc-gin-xki. Nhưng đối với những kẻ thù của cách mạng đồng chí rất thẳng tay. Đồng chí hết sức ân cần và yêu mến trẻ em. Đồng chí tin tưởng chắc chắn rằng chính quyền Xô-viết sẽ xây dựng cho nhân dân một cuộc sống hạnh phúc. Đơ-giéc-gin-xki làm việc không nghỉ, suốt ngày đêm, đôi khi làm việc liền hai mươi bốn tiếng đồng hồ.

Làm việc cho cách mạng, cho nhân dân, cho Đảng.

Trong khi đó, trên sân ga xuất hiện một nhóm người nữa. Vla-đi-mia I-lích bước nhanh lên trước. Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na cô đi kịp theo sau Người, tay cầm chiếc khăn choàng kẻ ô vuông. Một người nào đấy định cầm giúp Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na chiếc khăn đó.

— Xin cám ơn, tôi tự cầm lấy cũng được, — bà từ chối.

Mọi người bước lên toa tàu. Nến thắp sáng trong buồng, nhưng cửa sổ vẫn che kín. Tiếng còi bỗng vang lên. Những xạ thủ người Lát-vi-a nhảy lên các bậc toa.

Đầu tàu chuyển bánh. Đoàn tàu cửa che kín mít rời khỏi sân ga.

Vla-đi-mia I-lích ngồi cạnh chiếc bàn con đặt gần cửa sổ, rồi rút trong cặp ra một tập giấy.

— Đồng chí hãy nể Chúa một chút, Vla-đi-mia I-lích, đi đường hãy nghỉ ngơi đôi chút ! — Xvéc-lốp nói.

— Nếu như chúng ta đều nể Chúa thì trên nước Nga đất mẹ này không có cuộc cách mạng đâu, — Vla-đi-mia I-lích mỉm cười.

Rồi Người bắt đầu đọc lại và sửa chữa bài báo vừa mới viết xong. Vla-đi-mia I-lích viết rằng chúng ta sẽ biến nước Nga cách mạng thành một nước hùng mạnh và giàu có.

Được quét bằng CamScanner

Nước Nga đã bị các kẻ thù bao vây. Thế lực phản cách mạng chuẩn bị mọi âm mưu. Nhưng Lê-nin tin tưởng : chúng ta sẽ biến Tổ quốc xã hội chủ nghĩa của chúng ta thành một nước vĩ đại. Các lực lượng của cách mạng đang phát triển. Và sẽ chiến thắng.

Cả đoàn tàu đều ngủ. Chỉ có người lái tàu vẫn thận trọng điều khiển đầu máy, mắt dăm dăm nhìn vào bóng đêm mùa xuân. Chỉ có những xạ thủ người Lát-vi-a đứng canh trên các lối vào cửa toa. Và Vla-đi-mia I-lích nữa dưới ánh sáng lung linh của ngọn nến, Người đang ngồi viết nốt bài cho tờ báo ngày mai.

Ở phía đối diện, trên chỗ nằm tầng dưới, Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na nằm ngủ im lặng, bàn tay đặt dưới má. Vla-đi-mia I-lích lấy chiếc khăn choàng kẻ ô vuông đắp cho bà. Chiếc khăn này của bà mẹ tặng khi cụ cùng với Ma-nhi-a-sa tới Xtốc-khôm. Đó là vật kỷ niệm của mẹ.

Tối 11 tháng ba năm 1918 đoàn tàu đặc biệt chở Chính phủ Xô-viết tới Mát-xcơ-va một cách bình yên. Bọn phản cách mạng không gây được một vụ phá hoại nào. Lê-nin, Ban chấp hành Trung ương toàn Nga, Hội đồng dân ủy đã rời khỏi Pê-tơ-rô-grát. Bây giờ Mát-xcơ-va sẽ là thủ đô, là trung tâm của đất nước. Và ở xa các biên giới hơn.

Lúc đầu Vla-đi-mia I-lích cùng với Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na và Ma-ri-a I-li-nhít-na ở tại khách sạn « Na-xi-ô-na-li » (1), đối diện với điện Cơ-rem-li. Chẳng bao lâu toàn thể Hội đồng dân ủy sẽ sống và làm việc ở Cơ-rem-li. Ngày hôm sau, Vla-đi-mia I-lích cùng với Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na quyết định đi dạo khắp Mát-xcơ-va, xem xét Cơ-rem-li. Người bạn cổ tri Bôn-sơ Bru-ê-vích cùng đi với họ. Ông phụ trách các công việc của Hội đồng dân ủy, chăm lo việc sắp xếp chỗ ở cho Hội đồng dân ủy ở Cơ-rem-li.

Vào những ngày tháng Mười bọn học sinh sĩ quan cổ thủ ở Cơ-rem-li, lập ụ chiến đấu, bắn đại bác. Những trận đánh lớn đã nổ ra. Nhưng các đội ngũ cách mạng đã đánh bật bọn bạch vệ và bọn tôi tớ của Nga hoàng ra khỏi các bức thành cổ kính Cơ-rem-li.

Cơ-rem-li, sau những trận chiến đấu vào mùa xuân năm 1918 đã trở nên hoang vắng. Nhiều tòa nhà bị phá hủy, bị cháy đen. Những đống

---

(1) *Dân tộc — N.D.*

Được quét bằng CamScanner

Được quét bằng CamScanner

gạch và kính vỡ chất đống khắp nơi. Các quảng trường đầy những vũng nước bẩn. Những khúc gỗ nằm ngổn ngang — ở đây, bọn học sinh sĩ quan dựng các ụ chiến đấu. Khắp nơi đầy rác rưởi và những đồ vật cũ hỏng.

Vla-đi-mia I-lích và Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na đi qua quảng trường. Đây là quả chuông đề vương nổi tiếng đứng sừng sững như một trái núi. Vào thời xứa thời xưa những bàn tay khéo léo của công nhân đã đúc nên quả chuông đồng khổng lồ này. Những bàn tay điêu luyện của công nhân cũng đã đúc nên khẩu đại bác đề vương. Xây nên những bức thành Cơ-rem-li cổ kính có hình răng cưa. Dựng nên những ngọn tháp Cơ-rem-li nổi tiếng. Mỗi ngọn tháp giống như một câu chuyện thần thoại. Từ khắp nơi toát ra vẻ cổ đại và lịch sử.

Vla-đi-mia I-lích nhìn tư lự về phía xa xa. Từ trên đồi cao của Cơ-rem-li, Mát-xcơ-va hiện ra rộng bao la, bát ngát. Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na đọc mấy câu thơ của Pu-skin :

Thường trong lúc đau khổ chia ly,
Trong số phận lang thang đây đó,
Mát-xcơ-va, ta thường nghĩ tới mi !

Vla-đi-mia I-lích mỉm cười :

— Xin chào Mát-xcơ-va !

NHỮNG BƯỚC ĐI CỦA CÁCH MẠNG

Đại hội lần thứ VII của những người bôn-sê-vích đã thông qua nghị quyết về việc ký hòa ước với nước Đức. Tại Đại hội lần thứ VII, Lê-nin đã nêu thêm một vấn đề nữa : đề nghị gọi tên Đảng của những người bôn-sê-vích là Đảng Cộng sản.

Tất cả những người bôn-sê-vích đều tán thành.

Trong nhiều cuộc gặp gỡ với công nhân và trong phòng làm việc của mình ở Cơ-rem-li, Lê-nin đã giải quyết và suy nghĩ xem nên xây dựng xã hội mới như thế nào. Những bước đi đầu tiên thường khó khăn hơn cả ! Đó là những bước rất quan trọng. Lê-nin suy nghĩ nhiều về vấn đề này. Người hỏi ý kiến, bàn bạc với các ủy viên Chính phủ.

Được quét bằng CamScanner

Vla-đi-mia I-lích thường gặp gỡ I-a-cốp Mi-khai-lô-vích Xvéc-lốp. Xvéc-lốp là Chủ tịch Ban chấp hành Trung ương các Xô-viết toàn Nga. Lê-nin trao đổi ý kiến với Xvéc-lốp. Họ cùng giải quyết các công việc và các vấn đề quốc gia.

Lê-nin muốn tranh thủ thời gian chính quyền Xô-viết tạm thời ngừng chiến để ổn định vững chắc hơn nữa cuộc sống mới cho nhân dân.

Trước hết, Người tìm hiểu sự giúp đỡ ở giai cấp công nhân. « Điều cần thiết cho chúng ta chính là bước đi rầm rập của những đoàn quân gang thép của giai cấp vô sản » — Vla-đi-mia I-lích viết trong bài báo nổi tiếng : « Những nhiệm vụ trước mắt của chính quyền Xô-viết ». Ban chấp hành Trung ương Đảng đã tán thành những ý định và những kế hoạch của Lê-nin. Bài báo đó đã được đăng trên các báo « Sự thật », « Tin tức ». Những mục tiêu lớn lao đã mở ra trước nhân dân. Những người cộng sản, công nhân, nông dân đã đi theo Lê-nin, tin tưởng ở Lê-nin..

Trong phòng làm việc của Lê-nin ở Cơ-rem-li cạnh bàn giấy có đặt một chiếc ghế bành, chỗ ngồi và lưng tựa bằng mây, Vla-đi-mia I-lích thích chiếc ghế bành đơn giản này. Có lẽ bởi vì trong thời thơ ấu xa xưa, trong ngôi nhà của gia đình U-li-a-nốp ở Xim-biếc cũng có những chiếc ghế mây tương tự như vậy. Vla-đi-mia I-lích nhớ những buổi tối mùa đông ngồi trong phòng ăn đầy đủ tiện nghi, dưới chiếc đèn treo có chụp màu trắng. Và những cuốn sách tuyệt diệu. Thời thơ ấu đầy hạnh phúc !

Lê-nin muốn tất cả trẻ em công nông trong đất nước Xô-viết đều có tuổi thơ hạnh phúc và tốt đẹp như vậy.

Dưới thời Nga hoàng con em công nông học hành rất khó khăn. Họa hoằn mới có em học hết bậc trung học. Còn tốt nghiệp đại học lại càng hiếm. Bây giờ tất cả các trường học, các trường đại học đều mở cửa đón con em những người lao động. Hãy học đi ! Đọc sách đi — các thư viện đều dành cho các em !

Cuộc chiến tranh đã làm nước Nga phá sản — đói, rét ! — nhưng những khẩu phần tốt nhất, món ăn tốt nhất vẫn dành cho các em. Không bao giờ, không có một nhà nước tư sản nào lại quan tâm tới trẻ em đến thế. Quan tâm tới những người lao động đến thế.

Được quét bằng CamScanner

Dưới thời Nga hoàng và bọn tư sản, những người công nhân làm việc mười hai tiếng đồng hồ một ngày, đôi khi mười lăm tiếng ! Chính quyền Xô-viết lên nắm chính quyền. Chủ tịch Hội đồng dân ủy Lê-nin ký ngay sắc lệnh : ngày làm việc cho tất cả mọi người là tám tiếng.

Trước đây ruộng đất tốt nhất nằm trong tay bọn cu-lắc (1) và địa chủ. Các nhà máy và công xưởng, đường sắt, hầm mỏ, xí nghiệp khai thác dầu mỏ, nhà băng — tất cả đều quốc hữu hóa. Tất cả đều của nhân dân, tất cả đều của Xô-viết, tất cả đều của nhà nước. Đá đảo bọn địa chủ và bọn tư sản ! Muốn sống thì phải làm việc. Kẻ nào không làm việc thì không được hưởng.

Đây là bước ngoặt chưa từng thấy đã xảy ra trong đất nước ! Cuộc cách mạng dũng cảm bước đi mỗi ngày một xa. Người đứng đầu tất cả cái mới, chưa từng có là Vla-đi-mia I-lích và Đảng của những người cộng sản.

ĐI VỀ CÁC THÔN XÓM

Trước cách mạng khá lâu, khi Vla-đi-mia I-lích cùng với các đồng chí khác sống lưu vong ở Giơ-ne-vơ, một hôm nhà nữ cách mạng trẻ Li-đi-a A-lếch-xan-đrốp-na Phô-chi-ê-va từ nước Nga tới. Và lập tức chị trở thành người giúp việc đắc lực của Lê-nin. Chị dành tất cả tâm hồn, tất cả thời gian cho công tác cách mạng. Ngoài công việc cách mạng, chị chỉ có một ham thích : chị là một nhạc công. Đôi khi vào buổi tối rỗi rãi, những người bôn-sê-vích tụ tập ở phòng ăn của gia đình Lê-pê-sin-xki, nơi đó tựa như câu lạc bộ của họ. Li-đi-a A-lếch-xan-đrốp-na ngồi chơi đàn dương cầm. Nếu như Vla-đi-mia I-lích tới, Li-đi-a A-lếch-xan-đrốp-na chơi bản « Xô-nát bi thống » của Bết-thô-ven. Vla-đi-mia I-lích thích bản xô-nát đó. Người lắng nghe một cách đặc biệt, vẻ trìu mến và đăm chiêu.

Sau cách mạng, Li-đi-a A-lếch-xan-đrốp-naPhô-chi-ê-vatrở thành thư ký của Hội đồng dân ủy. Công việc đó choán hết tất cả. Chị sống ở Cơ-rem-li cho gần Hội đồng dân ủy hơn.

---

(1) *Phú nông, phản động — N.D.*

Được quét bằng CamScanner

Buổi sáng trước khi đi tới Hội đồng dân ủy, Li-đi-a A-lếch-xan-đrốp-na nhất định phải ngồi chơi đàn dương cầm. Vào mùa xuân và mùa hè, khi các cửa sổ đều mở, trong sân Cơ-rem-li còn trống trải và vắng vẻ thì những âm thanh trong bản « Xô-nát bi tráng » của Bết-thô-ven vang lên đầy sức hào hùng và mạnh mẽ.

Sau đó Phô-chi-ê-va đi tới Hội đồng dân ủy. Chị biết tất cả thời gian biểu trong ngày của Lê-nin, biết tất cả những gì Người cần cho công tác.

Những khách đến thăm thường tới gặp Chủ tịch Hội đồng dân ủy. Chị biết cần phải cho ai tới gặp Lê-nin ngay lập tức, còn ai có thể chờ một chút.

— Thưa Vla-đi-mia I-lích, có các đại biểu nông dân từ nông thôn xa xôi tới, — một hôm, Phô-chi-ê-va nói.

— Mời họ vào ! — Vla-đi-mia I-lích đáp.

Người đã nghe âm nhạc buổi sáng. Người thích xem chị thư ký của Hội đồng dân ủy Phô-chi-ê-va bắt đầu một ngày của mình như thế nào.

— Mời họ vào đi, — Vla-đi-mia I-lích nhắc lại.

Những người nông dân râu dài, nước da đen sạm vì nắng gió, ngồi vào chiếc bàn dài có phủ khăn dạ màu xanh. Lúc đầu họ hơi nhút nhát. Nhưng Lê-nin là người rất giản dị, khiến họ tự nhiên thấy mạnh bạo dần.

Được quét bằng CamScanner

Nhờ tính giản dị của Lê-nin nên các đại biểu dường như cũng tinh nhanh hơn. Lê-nin rất cần cái đó. Lê-nin muốn mỗi người nói thẳng những ý nghĩ và ý kiến của mình, không nên sợ hãi.

— Thưa đồng chí Vla-đi-mia I-lích, đồng chí là người đứng đầu của chúng tôi, — các đại biểu nói, — Kiến thức của đồng chí thì nhiều vô kể...

— Cũng chẳng nhiều vô kể đâu, — Vla-đi-mia I-lích tươi cười phản đối. — Kiến thức về nông thôn thì còn thiếu đấy.

— Chúng tôi sẽ báo cáo sự thật cho đồng chí nghe về toàn bộ nông thôn hiện nay.

— Xin mời !

— Trước hết chính quyền Xô-viết rất phù hợp với giới nông dân, vì nó đã giải phóng ruộng đất khỏi tay bọn địa chủ, — một đại biểu già nhất, có râu cằm che kín nửa ngực và cặp lông mày rậm phía trên cặp mắt nhỏ đã bạc màu, bắt đầu nói.

— Tiếp tục, — Vla-đi-mia I-lích nói, — xin cứ việc nói hết.

— Tiếp theo, chúng tôi muốn nói về bọn cu-lắc. Bọn cu-lắc muốn bóp nghẹt cuộc sống mới, ngăn cản sự phát triển của nó. Thưa Vla-đi-mia I-lích, hãy tin cậy vào lớp bần nông. Còn bọn cu-lắc không phải là người bạn của chính quyền Xô-viết. Bọn cu-lắc là kẻ thù...

Lê-nin đã biết điều đó. Nhưng Người vẫn lắng nghe. Chăm chú lắng nghe các đại biểu của tầng lớp bần nông. Người kiểm lại những hiểu biết của mình. Rút ra những kết luận. Và sau đó đã xuất hiện sắc lệnh mới, đạo luật Xô-viết mới.

Thế là vào mùa hè năm 1918, Lê-nin đã ký sắc lệnh của Hội đồng dân ủy về việc thành lập các hội bần nông ở nông thôn. Các hội bần nông là chỗ dựa của chính quyền Xô-viết trong cuộc đấu tranh chống bọn cu-lắc.

Vậy thì bọn cu-lắc là ai ? Ngày nay ở đất nước Xô-viết đã từ lâu không còn bọn cu-lắc nữa. Và không hề nghe thấy nói về bọn đó.

Bọn cu-lắc cũng là nông dân. Chỉ có khác là bọn này khá láu, thậm chí đôi khi rất giàu. Ngày xưa những người nông dân này không làm giàu bằng cách đúng đắn. Bọn họ làm giàu bằng dối trá, đầu cơ, làm giàu trên sức lao động của người khác. Sau khi trở nên giàu có, chúng mua

Được quét bằng CamScanner

thêm ruộng đất. Chúng xua những cô nông trong tầng lớp dân nghèo ở nông thôn ra cày thuê cho chúng. Những người nông dân không đủ lúa mì ăn đến mùa xuân. Họ phải đi vay của tên cu-lắc một pút (1) lúa mạch đen. Vì một pút đó mà họ phải cày ruộng cho tên cu-lắc. Nhưng đến mùa thu, đáng lẽ trả một pút, thì họ phải trả thành hai. Không có lối thoát. Người bần nông lâm vào cảnh lệ thuộc hoàn toàn. Bị đói. Ngá nghiêng trước gió như bông lúa lép. Còn các kho thóc của bọn cu-lắc đầy ắp lúa mì và lúa mạch đen thì khóa chặt như những pháo đài. Bọn cu-lắc tính toán ; lúa mì càng lên giá thì càng... Bọn cu-lắc vì lợi nhuận sẵn sàng cứa cổ người láng giềng.

Còn trong các thành phố nạn đói ngày càng khủng khiếp, ngày càng bế tắc ! Biết làm thế nào bây giờ ? Lấy gì nuôi công nhân và viên chức, trẻ em, Hồng quân ? Làm cách nào để kiếm được lúa mì ?

Nên nhớ là nông thôn có lúa mì ! Vla-đi-mia I-lích biết điều đó qua các đại biểu nông dân. Có điều bọn cu-lắc không muốn trao cho nhà nước, chúng giấu đi, chôn xuống đất.

Thật là bất công ! Không thể để cho những người ở các thành phố chết đói, trong khi các kho của bọn cu-lắc đầy ắp lúa mì. Những người cô nông đã trồng ra lúa mì. Lúa mì đó không phải của cu-lắc, mà của nhân dân.

Lê-nin lý luận như vậy và kêu gọi công nhân.

— Các đồng chí công nhân, — Vla-đi-mia I-lích nói, — hãy thành lập ở các nhà máy và công xưởng các đội lương thực và đi về các thôn xóm. Ở đó có các hội bần nông. Các hội bần nông ủng hộ chúng ta. Và trung nông cũng nghiêng về phía chúng ta. Các đồng chí sẽ gợi ý cho họ : cần phải củng cố chính quyền Xô-viết ở nông thôn như thế nào. Còn họ sẽ gợi ý cho các đồng chí : bọn cu-lắc giấu lúa mì ở đâu để che mắt những người đói.

Và Lê-nin đã chuẩn bị một sắc lệnh nói rằng bọn cu-lắc bắt buộc phải giao toàn bộ lúa mì thừa cho các hội bần nông và các đội lương thực của công nhân.

Hội đồng dân ủy đã phê chuẩn sắc lệnh đó. Thế là vào những năm

---

(1) *Đơn vị đo lường của Nga bằng 16, 3 ki-lô-gam — N.D.*

Được quét bằng CamScanner

đầu của cách mạng, Lê-nin và chính quyền Xô-viết đã cứu nhân dân lao động thoát khỏi nạn đói.

SỰ XÂM LƯỢC

Trên bờ biển Ba-ren ở miền Bắc Cực ba năm trước đã nổi lên thành phố Mu-rơ-man. Thành phố ba tuổi, tré nhất thời bấy giờ. Đó là thành phố cảng không lớn, nhưng quan trọng trên đường biển phía bắc.

Một hôm, vào mùa xuân năm 1918, vào lúc bình minh, khi sương mù màu xám còn đang bồng bềnh trên biển thì từ trong đám sương mù đó lặng lẽ xuất hiện những bóng đen của tàu chiến. Lá cờ nước ngoài rủ xuống vì hơi ẩm, từ từ tiến về phía Mu-rơ-man. Những nòng súng đều

Được quét bằng CamScanner

hướng về phía đó. Đó là chiếc tuần dương hạm Anh tiến vào cảng Mu-rơ-man.

Một lát sau, cũng bất thình lình xuất hiện thêm một chiếc tuần dương hạm nữa đậu bên cạnh. Đó là chiếc tuần dương hạm Pháp. Rồi tiếp theo là một chiếc nữa của Mỹ.

Quân đội nước ngoài đã đổ bộ lên bờ biển Xô-viết.

Khối An-tan-ta đã phái chúng đến. Khối An-tan-ta là tên gọi khối đồng minh quân sự Anh, Pháp, Mỹ lúc bấy giờ. Khối đồng minh của bọn tư bản, các chính phủ tư bản.

Khối An-tan-ta muốn lật đổ chính quyền Xô-viết cách mạng ở nước Nga. Khối An-tan-ta sợ công nhân của các nước khác cũng sẽ theo gương người Nga mà làm cách mạng ở nước mình.

Mùa xuân khủng khiếp năm 1918. Mùa hè khủng khiếp!

Giữa mùa hè, cả một đoàn tàu của khối An-tan-ta tiến vào Bạch Hải.

Con sông Bắc Đvi-na lạnh giá vội vã chảy về biển Bạch Hải.

Cách cửa sông khoảng năm chục dặm có một thành phố hẹp với những vỉa hè bằng gỗ, xưởng đóng tàu và chữa tàu, nhà máy cưa, kho gỗ chạy dài dọc theo con sông đầy thuyền bè đi lại. Phía khác là vùng đồng lầy mênh mông đầy rêu sát đến tận thành phố. Đó là A-rơ-khan-ghen, thành phố quân cảng và thương mại, pháo đài phía bắc của nước Nga.

Khối An-tan-ta đã chiếm A-rơ-khan-ghen. Bọn bạch vệ hân hoan đón mừng cuộc tấn công của khối An-tan-ta. Bọn bạch vệ chỉ có một ước mơ: lật đổ chính quyền Xô-viết. Ở A-rơ-khan-ghen đã nổi lên cuộc phiến loạn của bọn bạch vệ. Hàng trăm công nhân, chiến sĩ Hồng quân, các thủy thủ Xô-viết đã hy sinh trong trận chiến đấu không cân sức này.

Và bọn thương gia, bọn tư sản lẩn trốn đã ngóc dậy. Bọn sĩ quan Nga hoàng lại đeo cầu vai kim tuyến. Tiếng chuông lại ngân vang: trong các nhà thờ cha cố lại đốt hương trầm, làm lễ tạ ân.

Thế lực phản cách mạng đã tấn công ở phương bắc.

Thế lực phản cách mạng đã làm náo động ở Viễn Đông, ở Xi-bi-ri, ở U-ran, tiến đến gần vùng lưu vực sông Von-ga. Những chiếc tuần dương hạm của kẻ thù đổ quân lên cảng Vla-đi-vô-xtôc.

Ở các làng mạc Xi-bi-ri bọn cu-lắc nổi loạn: đả phá các hội bần nông, thẳng tay tàn sát những người cộng sản. Máu chảy như sông suối.

Được quét bằng CamScanner

Máu chảy ở các thành phố và thôn xóm miền sông Đông và Cu-ıg. Các tướng bạch vệ chiếm vùng sông Đông và Cu-băng. Ở U-cra-na bọn Đức vẫn làm chủ.

Vòng vây của địch xung quanh nước Nga Xô-viết ngày càng siết chặt.

Một buổi sáng sớm. Mặt trời tuy chưa mọc, nhưng ở phương đông ánh bình minh đã hiện ra.

Vla-đi-mia I-lích bước ra khỏi nhà riêng ở Cơ-rem-li. Phòng làm việc của Chủ tịch Hội đồng dân ủy ở cách nhà riêng có mấy bước. Gần hơn so với ở Xmôn-nưi.

Ở cuối hành lang, cạnh lối vào phòng làm việc, có người lính đứng gác.

— Chào đồng chí ! — Vla-đi-mia I-lích niềm nở nói.

Có thể cái đó không đúng quy chế lắm, nhưng Vla-đi-mia I-lích luôn luôn chào hỏi những người lính gác. Người lính gác đứng nghiêm khi nhìn thấy Lê-nin và ngạc nhiên nghĩ bụng : « Thế thì Người ngủ vào lúc nào ? ».

Vừa mới ban nãy, gần lúc rạng đông, Chủ tịch Hội đồng dân ủy rời nơi làm việc về nhà. Mặt trời chưa mọc, Lê-nin đã lại tới nơi làm việc Người lính thậm chí chưa kịp đổi gác. « Thế này thì Người đến ốm mất thôi ! » — người lính gác lo lắng nghĩ về Vla-đi-mia I-lích.

Tấm bản đồ lớn của nước Nga treo trên tường, giữa hai cửa sổ trong phòng làm việc. Vla-đi-mia I-lích đứng hồi lâu cạnh tấm bản đồ., tay chắp sau lưng, mắt nhìn vào các tuyến mặt trận. Vla-đi-mia I-lích biết tất cả các thành phố và các cứ điểm hiện đang diễn ra những trận đánh. Người biết những người chỉ huy và các chính trị viên. Nhiều đồng chí Người đã biết tên và biết mặt. Người cố tìm hiểu tính tình, vốn hiểu biết, tài năng của từng người. Tình hình của chúng ta ở các mặt trận sẽ ra sao tùy thuộc vào tính tình và tài năng của những người chỉ huy.

Nhiều vị thống soái có tài đã nổi lên từ nhân dân, khi kẻ thù xông vào các miền đất Xô-viết.

Va-xi-li I-va-nô-vích Tsa-pa-ép ! Người anh hùng chân chính của nhân dân. Về lòng dũng cảm và tài quân sự của Tsa-pa-ép đã có những câu chuyện truyền thuyết. Và tên tuổi của Clim Vô-rô-si-lốp đã trở nên

Được quét bằng CamScanner

quang vinh trong nhân dân. Chẳng bao lâu trong toàn quốc sẽ cất lên bài ca chiến đấu có sức kêu gọi :

Vì bên cạnh chúng ta có Vô-rô-si-lốp, người chỉ huy Hồng quân số một,

Chúng ta sẵn sàng đổ máu vì đất nước Liên Xô...

Và Lê-nin nghĩ tới Phơ-run-de với sự kính trọng và lòng tin cậy lớn lao. Hồi tháng chạp năm 1905 người bôn-sê-vích Mi-kha-in Va-xi-li-ê-vích Phơ-run-de đã dẫn đội ngũ công nhân miền I-va-nô-vô Vô-giơ-ne-xen-xcơ tới giúp quận Prê-xna khởi nghĩa ở Mát-xcơ-va, và giờ đây chỉ huy quân đội ở một khu rất trọng yếu.

Vla-đi-mia I-lích lướt qua tất cả các mặt trận. Vô-rô-si-lốp, Bu-đi-ôn-nưi, La-giô, Cô-tốp-xki, Soóc-xơ, Ta-kha-sép-xki, Bli-u-khe-rơ...

Mặt trận phía bắc, phía nam, phía đông.

Được khối An-tan-ta giúp sức, bọn bạch vệ và bọn cu-lắc đã chiếm những khu vực phía đông trồng lúa mì. Khối An-tan-ta muốn dùng nạn đói bóp nghẹt nhà nước công nông.

« Hồng quân cần phải giáng một đòn chính vào mặt trận phía đông, — Vla-đi-mia I-lích suy nghĩ. — Cần phải tống cổ bọn bạch vệ ra khỏi vùng lưu vực sông Von-ga và Xi-bi-ri, đánh tan bọn cu-lắc ».

Vla-đi-mia I-lích ngồi vào bàn và lại chăm chú đọc những bản báo cáo từ các mặt trận gửi về hôm qua. Hôm qua Người cùng với Đơ-giéc-gin-xki, Xvéc-lốp, Si-rê-sin và các đồng chí khác thảo luận tình hình các mặt trận cho tới tận đêm khuya. Các nghị quyết đã được thông qua. Bây giờ cần phải viết thư trả lời các vị chỉ huy, viết các mệnh lệnh và chỉ thị gửi ra mặt trận. Vla-đi-mia I-lích làm việc cho đến khi màu vàng của bình minh đã sáng rõ và tản ra trên bầu trời. Từ sau các mái nhà ló ra mặt trời mùa hè, và Phô-chi-ê-va gõ cửa báo tin có khách tới thăm. Vla-đi-mia I-lích nhìn đồng hồ. Các vị khách đã đến đúng hẹn.

« Các nhà quân sự có khác » — Vla-đi-mia I-lích nhận xét.

Người nhét giấy tờ và thư từ vào cặp giấy. Chuyển cho Phô-chi-ê-va.

— Yêu cầu đồng chí gửi ngay tức khắc !

Người đưa tay lau mặt. Dường như muốn xóa sạch nỗi lo âu và những nếp nhăn trên mặt để mọi người khỏi thấy Người đang lo lắng.

Được quét bằng CamScanner

Các nhà quân sự bước vào. Đó là những người chỉ huy Hồng quân mà Lê-nin biết rất rõ. Và một người nguyên là tướng của quân đội Nga hoàng.

— Nào, hãy báo cáo kế hoạch tấn công của chúng ta đi, — Vla-đi-mia I-lích nói với người đó.

Có kỳ lạ không : Vla-đi-mia I-lích đã hỏi ý kiến một viên tướng Nga hoàng ? Nên nhớ là Lê-nin đã ký sắc lệnh nói rằng sự phục vụ trong Hồng quân là vinh dự. Rằng vinh dự ấy dành cho những người bần nông, công nhân, tất cả những người lao động và con em họ. Rằng không lấy những con em bọn cu-lắc và quý tộc vào Hồng quân. Rằng cần phải cử những người cộng sản làm chỉ huy và chính trị viên trong Hồng quân.

Và bỗng nhiên lại thấy một viên tướng Nga hoàng ! Có thế như thế không ? Nhưng đó là một viên tướng giàu kinh nghiệm, có học vấn, am hiểu quân sự. Ông ta là một người ngay thật. Tâm hồn ông ta bị đau khổ trước sự xâm lược nước Nga của khối An-tan-ta và ông ta tin tưởng vào sự nghiệp của Lê-nin. Những chuyên gia quân sự am hiểu và ngay thật, tin tưởng vào sự nghiệp đó, đã được Lê-nin mời tới giúp Hồng quân.

Viên tướng dùng chiếc gậy dài chỉ lên bản đồ và báo cáo với Vla-đi-mia I-lích kế hoạch tấn công.

— Đúng, đúng, — Vla-đi-mia I-lích gật đầu.

Vla-đi-mia I-lích đã đồng ý. Vla-đi-mia I-lích đã tán thành những kết luận của viên tướng, bởi vì hôm qua, hôm kia một mình và cùng với các đồng chí khác, cả sáng nay vào lúc rạng đông nữa, Người cũng đã suy nghĩ và cân nhắc chính là kế hoạch đó. Và bây giờ Người đang kiểm tra lại mình.

— Nhất định sẽ có được một chiến dịch tuyệt đẹp, — viên tướng kết luận và hài lòng hạ chiếc gậy xuống.

— Đẹp hay không, cái đó không quan trọng, — Vla-đi-mia I-lích nói. — Cái quan trọng là cần phải chiến thắng... Ý kiến của các đồng chí thế nào ? — Người quay sang hỏi những người chỉ huy Hồng quân.

Họ bàn bạc cặn kẽ hồi lâu tất cả các chi tiết của kế hoạch tấn công.

Và quyết định là quyết định chung và chắc chắn.

— Tình hình khó khăn, — Vla-đi-mia I-lích nói. — Nhưng Hồng quân cần phải chiến thắng.

Được quét bằng CamScanner

BA VIÊN ĐẠN HÈN MẠT

Vla-đi-mia I-lích cùng với Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na và Ma-ri-a I-li-nhít-na ăn sáng ở nhà bếp. Họ có một phòng ăn ở nhà riêng trong khu Cơ-rem li. Nhưng họ chỉ sử dụng nơi đó khi có ai ghé đến uống trà và bàn công việc. Còn khi chỉ có mình họ, không có người ngoài, họ đứng quanh chiếc bàn con ở nhà bếp. Rất đơn giản. Bên cạnh là bếp lò. Với tay một cái là tới ấm nước nóng.

Hôm đó là thứ sáu. Ở Mát-xcơ-va có quy định : vào những ngày thứ sáu, các ủy viên Ban chấp hành trung ương và các ủy viên nhân dân phải đi phát biểu tại các cuộc họp của công nhân . Thành ủy Mát-xcơ-va gửi trước giấy đi đường cho Vla-đi-mia I-lích.

Đột nhiên từ Pê-tơ-rô-grát gửi đến bức điện. Phòng điện báo của Chính phủ đặt ở hành lang của Hội đồng dân ủy làm việc suốt ngày đêm, vì vậy bức điện đó được đưa ngay cho Vla-đi-mia I-lích.

Từ Pê-tơ-rô-grát báo tin rằng đồng chí U-rít-xki, chủ tịch ủy ban đặc biệt của Pê-tơ-rô-grát phụ trách đấu tranh chống thế lực phản cách mạng đã bị ám hại. Một lát sau từ Thành ủy Mát-xcơ-va có điện thoại :

— Thưa đồng chí Vla-đi-mia I-lích, Thành ủy Mát-xcơ-va khuyên đồng chí hôm nay đừng đi phát biểu.

— Còn có tin gì nữa không ? — Vla-đi-mia I-lích cau mày.

— Nguy hiểm, thưa đồng chí Lê-nin. Thế lực phản cách mạng đã trở nên liều lĩnh.

— Chà, các ông nội của tôi ơi, sợ chó sói thì đừng có vào rừng.

Và Người treo ống điện thoại lên.

Na-đe-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na liếc nhìn Ma-ri-a I-li-nhít-na.

— Vô-lô-đi-a, hôm nay anh đừng đi. Xin anh hãy giữ mình.

— Được, để xem sao, — Vla-đi-mia I-lích trả lời qua quít rồi đi vội vào phòng làm việc.

U-rít-xki đã bị sát hại. Trước đó một ít, người bôn-sê-vích nổi tiếng khác, Vô-lô-đa-rơ-xki, cũng bị sát hại. Thế lực phản cách mạng đã theo dõi các ủy viên Ban chấp hành Trung ương và Chính phủ.

Được quét bằng CamScanner

Nhưng chẳng lẽ Vla-đi-mia I-lích có thể không đi đến với công nhân ? Công nhân đang đợi Người.

Chiếc xe ô-tô tới. Người lái xe tên là Ghin thường xuyên chở Lê-nin và hôm nay cũng lái xe cho Người. Hôm nay Vla-đi-mia I-lích tham dự hai cuộc phát biểu ở hai khu khác nhau. Và đến tối còn có phiên họp của Hội đồng dân ủy.

— Tôi sẽ phát biểu trước công nhân, và sẽ kịp tới dự phiên họp của Hội đồng dân ủy, — Vla-đi-mia I-lích nói.

Ghin chỉ lắc đầu :

— Thưa Vla-đi-mia I-lích , đồng chí lấy đâu nhiều sức như vậy ?

Ghin chở Lê-nin tới phố Xéc-pu-khốp, tới nhà máy của Mi-khen-xôn trước đây. Vla-đi-mia I-lích cũng đã từng tới đây..

Công nhân tụ tập trong phân xưởng làm lựu đạn, trong tòa nhà lớn bằng gỗ mới được xây dựng. Mọi người đứng ngồi cạnh những máy cái và ở các lối đi. Những bộ mặt đều nghiêm nghị. Trong các cặp mắt lộ rõ sự chú ý đặc biệt.

Lê-nin nói về cuộc nội chiến, về cuộc đấu tranh chống bọn bạch vệ.

Còn công nhân của phân xưởng này đã chế tạo ra lựu đạn để chống bọn bạch vệ. Nếu cần thì họ cũng sẽ đi chiến đấu.

Lê-nin đã thấy : không, dù sao thì công nhân cũng sẽ không bỏ nhà máy của mình, chính quyền của mình cho bọn tư sản.

— Đồng chí Ghin ạ, sức mạnh của chúng ta bắt nguồn từ đây. Giai cấp công nhân, giống như bình ắc-quy, truyền cho ta thêm nghị lực.

Cuộc mít tinh kết thúc. Lê-nin bị công nhân vây chặt, vội đi ra khỏi phân xưởng. Ghin lập tức mở máy đặt sẵn tốc độ. Người lái xe rất thận trọng. Kìa, đám người rất đông ! Đang là thời kỳ không yên tĩnh. Người lái xe đã biết về vụ sát hại U-rít-xki. Anh muốn Vla-đi-mia I-lích mau mau ngồi lên xe... Nhưng mọi người không để cho Người đi. Những câu hỏi dồn dập tung ra từ tứ phía. Vla-đi-mia I-lích như trẻ ra, nhanh nhẹn trả lời công nhân. Đột nhiên... có tiếng nổ phát ra. Cái gì thế ? Phát súng ư ? Vla-đi-mia I-lích không nhận ra ngay. Có cái gì đụng vào cánh tay trái. Người lảo đảo. Thêm một phát súng nữa. Ở cổ thấy đau nhói. Vla-đi-mia I-lích bắt đầu nghiêng hẳn đi. Một viên đạn thứ ba soẹt vào

Được quét bằng CamScanner

lưng áo bành tô.

Lê-nin ngã gục.

— Lê-nin bị giết rồi ! — những tiếng kêu sợ hãi vang lên trong đám đông.

Một mụ đàn bà mặt hẹp, có cái nhìn khả nghi, ném xuống đất khẩu brao-ninh rồi vội chuồn khỏi sân. Mọi người chạy bắt mụ sát nhân thuộc phần tử phản cách mạng.

— Vla-đi-mia I-lích ! — Ghin gọi. — Đồng chí Lê-nin !

— Về nhà, — Vla-đi-mia I-lích mấp máy cặp môi nhợt nhạt.

Mấy người công nhân đỡ Người dậy, giúp đặt Người ngồi lên xe. Trong đám đông bắt đầu im lặng như tờ. Có cảm giác như mọi người đều nghe thấy từng hơi thở của Lê-nin.

Ghin phóng xe hết tốc độ về điện Cơ-rem-li.

— Vla-đi-mia I-lích, chúng tôi sẽ đưa đồng chí vào, — Ghin yêu cầu khi họ đi tới gần ngôi nhà.

Vla-đi-mia I-lích không muốn. Mặc dù bị đau đớn và áo sơ-mi máu ướt đẫm, nhưng Người vẫn tự đi, tựa vào Ghin và những người công nhân đi cùng. Người đi rất từ từ, im lặng. Lên tầng gác thứ ba. Chiếc cầu thang sao mà dài và khó vậy ! Những bậc dốc làm sao...

Ma-ri-a I-li-nhít-na sợ hãi chạy ra đón.

— Vô-lô-đi-a ! Vô-lô-đi-a !

— Bị thương nhẹ thôi... rồi sẽ khỏi, — Vla-đi-mia I-lích nói giọng khó nhọc. — Cứ yên tâm, Ma-nhi-a-sa. Đừng làm Na-đi-a sợ hãi.

Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na không có nhà. Bà đang ở nơi làm việc.

Còn ở Hội đồng dân ủy mọi người đã tụ tập đông đủ. Vì Vla-đi-mia I-lích đã dự định phiên họp khai mạc vào lúc chín giờ. Mọi người đều biết Lê-nin yêu cầu đúng giờ. Lần đầu tiên, lần duy nhất, Chủ tịch Hội đồng dân ủy tới muộn...

Mọi người thận trọng đưa Lê-nin tới chiếc giường có phủ chiếc khăn kẻ ô vuông. Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na đã giữ gìn chiếc khăn đó... Mọi người đặt Vla-đi-mia I-lích nằm lên giường. Người

Được quét bằng CamScanner

Được quét bằng CamScanner

yếu hẳn đi. Khuôn mặt trông vàng nhợt.

Các cửa ra vào nhà ở đều mở toang. Các đồng chí đứng tụ tập thành đám đông trong cơn bối rối và sợ hãi. Các bác sĩ tới.

— Thế nào ? — các đồng chí hỏi với niềm hy vọng. — Vla-đi-mia I-lích bị thương có nặng không ? Không nguy hiểm lắm chứ ?

Người bị thương nặng. Rất nguy hiểm...

Những phút kéo dài mệt mỏi. Kia rồi, Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na từ nơi làm việc trở về. Tại sao các cửa đều mở nhỉ ? Tại sao lại nhiều người ở nhà thế kia ?

Một người khẽ vuốt vai bà. Bà đã hiểu. Bà hỏi cộc lốc :

— Còn sống không ?

Tiếng rên từ phòng Lê-nin vọng đến. Bà rướn thẳng người lên, và với cặp mắt khô ráo, không hề khóc lóc, bà bước vào gặp Vla-đi-mia I-lích. Người trông thấy bà, cố mỉm cười :

— Không sao cả, Na-đi-a, đối với người cách mạng đó là chuyện thường. Vết thương không đáng kể, sẽ bình phục.

Rồi Người nhắm mắt. Mạch của Người giảm xuống. Trông Người mỗi lúc một yếu đi.

Có lẽ nào Lê-nin sẽ chết ?

VÀO NHỮNG NĂM KHÓ KHĂN NÀY

Ở hành lang của Hội đồng dân ủy tiếng máy điện báo kêu : ta-ta, ta-ta, ta-ta... Phát — nhận, phát — nhận... Một nhân viên điện báo mặc áo lính nhận tấm băng đang chạy. Chăm chú đọc. Anh dịch mật mã một cách hết sức vội vàng và chạy vội tới cuối hành lang, tới phòng ở của Lê-nin.

Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na mở cửa. Anh đưa bức điện cho bà xem.

— Hãy chuyển ngay cho Vla-đi-mia I-lích, — bà nói.

Được quét bằng CamScanner

« Vô-lô-đi-a chắc sẽ vui khi nhận được tin này do người lính đem tới », — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na nghĩ bụng.

Họ biết anh ta từ hồi ở Xmôn-nưi. Vào những ngày tháng Mười, chính phủ Xô-viết cần có những điện báo viên tin cẩn của mình. Người lính này đã học nghề điện báo. Anh cùng với Chính phủ chuyển từ Pê-tơ-rô-grát đến Mát-xcơ-va.

— Mang vào đi, — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na giục, và anh lính điện báo xúc động trước sự tin cậy như vậy. Anh bước vào căn phòng nhỏ bé.

Ở đó có kê một chiếc giường hẹp phủ chiếc khăn kẻ ô vuông. Cạnh giường, gần cửa sổ có kê một bàn giấy. Vla-đi-mia I-lích đứng dọc bên bàn. Tay trái của Người bị quấn băng treo lên. Người gầy đi và trông hốc hác, còn đại để vẫn như xưa. Cặp mắt vẫn sắc sảo, dáng đi vẫn nhanh nhẹn.

Bức điện này là của các chiến sĩ Hồng quân gửi đến.

« Vla-đi-mia I-lích thân mến! Việc chiếm thành phố quê hương của đồng chí là để trả lời cho một vết thương của đồng chí, còn đối với

Được quét bằng CamScanner

vết thương thứ hai, chúng tôi sẽ chiếm nốt thành phố Xa-ma-ra !».

— Rất cừ ! — Vla-đi-mia I-lích bỗng thốt lên. — Xin cám ơn, cám ơn ! — Người cảm động nhắc lại. Rồi đọc lại bức điện : — « Việc chiếm thành phố quê hương của đồng chí... » Quân ta đã chiếm được thành phố Xim-biếc, đồng chí điện báo viên, nghe rõ không ? Một thắng lợi tuyệt vời, Na-đi-a, nghe rõ không ?

Vla-đi-mia I-lích lập tức viết bức điện trả lời. Người chúc mừng các chiến sĩ Hồng quân nhân thắng lợi này và cám ơn. Người viết rằng việc chiếm thành phố Xim-biếc chính là chữa lành vết thương của Người.

— Đối với tôi không có thứ thuốc nào tốt hơn tin này ! Bây giờ sẽ mau chóng bình phục, — Vla-đi-mia I-lích nói.

Và đúng như vậy, mấy ngày sau trên báo « Sự thật » đăng thông báo của Hội đồng bác sĩ nói rằng sức khỏe của Vla-đi-mia I-lích đã bình phục.

Các bác sĩ cho phép Lê-nin trở lại làm việc.

Bắt đầu thời kỳ nặng nề, khó khăn. Khối An-tan-ta hiểu rằng dùa với Hồng quân rất nguy hiểm, và đã tăng thêm lực lượng... Mười bốn nước can thiệp vào đất nước Xô-viết. Bọn bạch vệ và bọn cu-lắc đón quân đội nước ngoài bằng bánh mì và muối (1). Chúng bắt đầu làm theo sự chỉ huy của nước ngoài. Các trung đoàn bạch vệ được thành lập, và tiến công chính quyền Xô-viết . Nước Nga đã trở thành pháo đài bị bao vây.

— Trong pháo đài bị bao vây, toàn bộ sinh hoạt cần phải theo nếp quân sự, — Lê-nin nói.

Các chuyên gia quân sự và các chỉ huy Hồng quân thường xuyên đến gặp Lê-nin để báo cáo tình hình ngoài mặt trận và xin ý kiến.

Lê-nin nói :

— Trong thời kỳ nội chiến cần có những quy chế đặc biệt.

Người đề nghị áp dụng nghĩa vụ lao động đối với mọi người. Tất cả mọi người xô-viết cần phải làm việc ở các nhà máy và công xưởng, cơ quan, đồng ruộng, đường sắt. Tất cả mọi người xô-viết, hãy giúp đỡ Hồng quân !

---

(1) *Theo tục lệ đón khách quý — N.D.*

Được quét bằng CamScanner

Hồng quân cần vũ khí. Các đồng chí công nhân, hãy chế tạo vũ khí. Nhiều vũ khí hơn nữa.

Hồng quân cần quần áo, giày dép. Các đồng chí công nhân, hãy may ủng, áo va-rơ, áo choàng nhiều hơn nữa.

Các xưởng không kịp làm nhiều như vậy. Thiếu da để may ủng, thiếu vải. Làm thế nào bây giờ ? Làm thế nào để cho nhân dân và Hồng quân có đủ quần áo mặc ?

Chính phủ và Đảng đã tuyên bố mở đợt thu thập quần áo của nhân dân. Mọi người mang đến nơi thu thập những áo lông mặc ngoài, áo len dài tay, khăn quàng len và bít tất.

Còn bọn tư sản không muốn buông những của cải của mình ra. Hồng quân xa lạ đối với bọn tư sản. Chúng không thương các chiến sĩ Hồng quân, không thương trẻ em. Mặc cho rét.

Được quét bằng CamScanner

— Cần tước quần áo rét thừa của bọn tư sản. Chỉ để cho chúng mỗi người một chiếc áo bành tô thôi, — Vla-đi-mia I-lích nói với Đơ-giéc-gin-xki. — Những người lao động đã trao cho hết. Vậy thì bọn giàu có cũng phải chia sẻ.

Đơ-giéc-gin-xki là chủ tịch Ủy ban đặc biệt toàn Nga đấu tranh chống phản cách mạng và chống phá hoại, gọi tắt là Tsê-ca. Đơ-giéc-gin-xki phái các ủy viên Tsê-ca tới các nhà giàu thu thập quần áo và giày dép. Sau đó đem phân phát cho những công nhân thiếu quần áo và giày dép. Và gửi ra mặt trận cho Hồng quân.

Nhưng nạn đói là tai họa khủng khiếp nhất. Đã từ lâu thực phẩm ở các thành phố phân phối theo tem phiếu. Nhưng hơi ít, không đủ no.

Chính phủ Xô-viết đã ban hành một đạo luật mới rất nghiêm khắc. Đạo luật mới đó gọi là đạo luật phân phối lương thực. Cái đó có nghĩa là, những người nông dân bắt buộc phải trao cho nhà nước tất cả lúa mì thừa và thực phẩm. Bột, tấm, thịt, bơ — tất cả những thứ đó đều trao cho Hồng quân, công nhân và viên chức. Những người nông dân cảm thấy rất khó khăn, nhưng không còn lối thoát nào khác.

Ở đất nước Xô-viết tiến hành chế độ phân phối lương thực và thực hiện nghĩa vụ lao động đối với mọi người. Toàn dân làm việc vì tiền tuyến. Thực phẩm được phân phối theo tem phiếu và quần áo thì được cấp phát một cách hợp lý, bởi vì thực phẩm và quần áo quá ít. Giao thông vận tải hầu như bị tê liệt. Xe lửa chỉ dùng để chở vũ khí và quân đội đi bảo vệ đất nước, mà muốn đi phải có giấy đặc biệt. Tất cả chế độ đó Lê-nin gọi là chế độ cộng sản thời chiến. Những năm khó khăn!

May mắn là vào những năm khó khăn này chúng ta có Lê-nin.

CHUYỆN XẢY RA Ở XÔ-CÔN-NHI-KI

Vào lúc Vla-đi-mia I-lích đau yếu, cái chết trong mấy ngày kè kè bên Người, Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na đã giấu sự sợ hãi và buồn phiền, vẫn tỏ ra cứng rắn : tính cương nghị của bà khiến mọi người phải ngạc nhiên.

Nhưng đến khi Vla-đi-mia I-lích bình phục thì chính bà lại bị đau ốm. Và ốm khá nặng ! Vì bị chấn động tinh thần nên bệnh cũ lại tái phát. Bà đau tim, không thể đi lại, không ngủ được, khó thở. Các bác sĩ nói rằng chỉ có không khí trong lành mới có thể có công hiệu.

Được quét bằng CamScanner

Vào thời kỳ nặng nề này ở nước Nga chưa có các nhà an dưỡng. Nhưng ở rừng Xô-côn-nhi-ki thuộc ngoại ô Mát-xcơ-va có mở một trường dành cho các trẻ em ốm yếu. Trường đặt ở giữa công viên, không khí rất trong lành !

Mọi người khuyên Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na nên sống ở đây.

Khi Lê-nin tới thăm trường, nơi Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na sẽ tới, các em chạy ùa ra đón. Dẫn đầu là một chú chó con chạy rất nhanh, đuôi cong lên.

— Ta làm quen đi nào, tên chú là gì ? — Vla-đi-mia I-lích hỏi.

— Tên nó là Bốp-ca ! — bọn trẻ con vui sướng kêu lên.

— Ngài Bốp-sin-xki, — Vla-đi-mia I-lích nói đùa.

Rồi Người đưa tay bắt tay Bốp-ca, còn Bốp-ca thì giơ chân. Khi ấy bọn trẻ rất cảm phục. Chúng không biết dùng cái gì nữa làm cho Vla-đi-mia I-lích ngạc nhiên. Chúng liền mang tới khoe một con vật khác được mọi người yêu mến, con mèo Mu-xca. Thế là Lê-nin quyết định rằng Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na sống giữa bầy trẻ vui vẻ và linh lợi này sẽ cảm thấy dễ chịu. Người đưa Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na tới trường này.

Lê-nin rất bận việc. Hàng ngày Người bận giải quyết các công việc nhà nước đến tận đêm khuya. Mọi cái trong nhà nước đều được xây dựng theo cách mới, và nên nhớ Lê-nin là người đứng đầu nhà nước ấy.

Nhưng vào buổi tối, dù sao thì Người cũng dành ra được một giờ và bảo Ghin :

— Chúng ta đi thăm Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na chứ ?

Mùa đông đến. Tuyết rơi nhiều. Mát-xcơ-va bị phủ tuyết. Những chiếc xe tải không kịp chở tuyết ra khỏi thành phố, tuyết chất thành từng đống trên các đường phố cao xấp xỉ tòa nhà hai tầng.

Vào một ngày tháng giêng năm 1919 đầy tuyết như vậy, ở trường dựng cây thông Nô-en. Vla-đi-mia I-lích hứa tới xem cây thông Nô-en. Gần tối, Người cùng với Ma-ri-a I-li-nhít-na sửa soạn lên đường, đem theo một bi-đông sữa cho Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na.

Chiếc ô-tô, cũng như mọi khi, do Ghin lái. Và có thêm đồng chí bảo vệ Sê-ba-nốp cùng đi.

Hôm đó là ngày chủ nhật, người đi lại trên các đường phố rất đông. Đường phố nào cũng đầy những đống tuyết, chỉ còn một lối đi hẹp tựa

Được quét bằng CamScanner

như cái hào, đôi chỗ không thể đi được. Nhưng Ghin lái xe khéo dùng mánh khóe luồn giữa đám người và những núi tuyết. Chiếc xe ô-tô vẫn cứ đi không hề bị tắc đường.

Bỗng nhiên, cạnh lối vào Xô-côn-nhi-ki, gần cầu đường sắt vắng vẻ có ba người đứng chặn đường.

— Đứng lại. Không thì bắn !

Ghin định phóng qua, nhưng Vla-đi-mia I-lích ra lệnh dừng lại. Vla-đi-mia I-lích tưởng rằng đó là công an. Thời chiến, những công an bắt buộc phải theo dõi xem ai đi xe ô-tô ra ngoại thành. Còn họ không mặc y phục công an, bởi vì thời đó còn chưa có y phục công an.

Chiếc xe dừng lại. Ba người đàn ông lực lưỡng vây quanh chiếc xe. Mở toang cửa ra. Chĩa nòng súng lục vào :

— Ra ngay !

Mọi người bước ra.

— Tôi là Lê-nin, — Vla-đi-mia I-lích nói.

Người vẫn tưởng rằng đó là những người công an. Nhưng cái gì thế kia ? Vào cùng một giây hai tên dí súng lục vào hai bên thái dương Vla-đi-mia I-lích. Người cảm thấy có hơi thép lạnh toát của súng lục. Tên thứ ba đội mũ lông cao, có bộ mặt nhợt nhạt căn rỡ, lục soát các túi rất nhanh. Hắn giật lấy giấy vào Cơ-rem-li và khẩu súng brao-ninh nhỏ của Lê-nin.

— Các ông có quyền gì ? — Ma-ri-a I-li-nhít-na hỏi với giọng tức giận. — Yêu cầu cho xem giấy ủy nhiệm của các người.

— Chúng tôi không cần phải có giấy ủy nhiệm ủy nhiệc gì hết. Chúng tôi có quyền làm tất cả.

Bọn phỉ nhảy vào ô-tô, giơ súng lục dọa từ xa và mở máy cho xe chạy. Chiếc xe biến mất. Tất cả chuyện đó xảy ra nhanh đến nỗi không ai kịp hoàn hồn.

Vla-đi-mia I-lích phẫn uất, im lặng một lát. Sau đó Người quở trách :

— Thật là nhục nhã ! Chúng ta ngần này người mà để cho chúng cướp mất xe.

— Thưa Vla-đi-mia I-lích ! Tôi không bắn chúng nó, bởi vì sợ chúng bắn đồng chí ! — Ghin nói giọng sôi nổi.

— Đúng, có lẽ, không dại gì mà gây sự, hai bên không cần sức tẹo nào, — Vla-đi-mia I-lích tán thành.

Được quét bằng CamScanner

Người đưa mắt nhìn đồng chí Sê-ba-nôp rồi cười phá lên. Người có điệu cười dễ lây, khiến cho Ma-ri-a I-li-nhít-na và Ghin cũng bật cười theo. Chỉ có một mình Sê-ba-nôp là đứng im không cười... tay vẫn cầm bi-đông sữa.

— Thứ duy nhất thoát khỏi tay bọn cướp ! — Vla-đi-mia I-lích tươi cười nói.

Sê-ba-nôp vẫn lặng thinh vì xấu hổ. Nhưng Vla-đi-mia I-lích chưa chịu thôi :

— Cám ơn, mặc dù chỉ giữ được có sữa, dù sao thì bi-đông ấy cũng là thứ cần thiết.

Rồi tất cả vừa chế đùa Sê-ba-nôp : một tay sờ súng trong túi với vẻ hơi choáng váng, một tay thì khư khư giữ chiếc bi-đông mắc nạn, vừa bước vào hội đồng nhân dân quận ở gần cầu đường sắt. Tại đó người ta kiếm một chiếc xe ô-tô khác chở Vla-đi-mia I-lích và Ma-ri-a I-li-nhít-na tới trường. Và ngay lập tức báo tin cho Đơ-giéc-gin-xki về vụ cướp. Sau khi nhận được mệnh lệnh, các ủy viên Ủy ban

Được quét bằng CamScanner

đặc biệt toàn Nga đấu tranh chống phản cách mạng và chống phá hoại liền phân tán đi khắp Mát-xcơ-va lùng bọn kẻ cướp. Và một lát sau bọn chúng đã bị tóm gọn.

Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na đi lang thang như một cái bóng từ cửa sổ này đến cửa sổ khác. Bà liếc nhìn vào khu vườn mùa đông chìm trong đám tuyết sâu. Vì sao Vla-đi-mia I-lích tới chậm nhỉ ? Chẳng lẽ lại gặp tai nạn ư ?

Sự lo lắng đã truyền đến lũ trẻ, tràn ngập khắp trường. Kim đồng hồ chuyển động rất chậm.

Cuối cùng, một giọng nói vui sướng của ai đó bỗng vang lên khắp nhà :

— Đến rồi !

Vla-đi-mia I-lích từ ngoài sân chạy vào. Áo bành tô mặc không cài cúc, râu cằm và lông mày bị phủ lớp bằng mỏng, cặp má hồng lên.

— Ông già Tuyết ! — bọn trẻ reo lên, vây quanh và bám lấy Người.

— Chào ông già Tuyết thân yêu, ông đã đem ngày hội đến cho chúng cháu !

Vla-đi-mia I-lích khó khăn mới lọt qua đám trẻ tới gặp Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na. Lúc đầu Người không muốn kể chuyện đám phỉ, nhưng bà liếc nhìn Người với vẻ lo lắng đến nỗi trong lòng cảm thấy có chuyện gì không ổn.

— Chuyện nhỏ thôi, Na-đi-u-sa, chuyện thực không đáng kể.

Bà tái mặt đi khi nghe kể về bọn cướp. Bà không nói gì. Chỉ khe khẽ :

— Cám ơn là còn sống.

Rồi bắt đầu vui vẻ. Cây thông Nô-en xinh đẹp được trang trí những lá cờ xinh xinh, ngôi sao kim tuyến và những đồ chơi tự làm lấy, vươn cao tới trần nhà. Rừng mùa đông và lá nhọn tỏa hương thơm ngào ngạt. Bọn trẻ chơi đùa nhảy múa xung quanh cây thông Nô-en. Vla-đi-mia I-lích cũng nhảy múa với các em. Các em hát, Vla-đi-mia I-lích cũng hát. Rồi bắt đầu chơi trò mèo bắt chuột. Chơi trò bịt mắt bắt dê. Chơi ú tim. Vui chơi thật thỏa thích. Đã là ngày hội thì phải thật sự là ngày hội !

Còn Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na, sau khi biết rằng hai giờ trước đây Vla-đi-mia I-lích đứng sát miệng súng lục của bọn phỉ, cách cái chết chỉ không đầy gang tấc, đã nhìn Người, ngắm nghía và tự hào nghĩ bụng : « Anh là người dũng cảm, nhưng cũng rất hồn nhiên ».

Được quét bằng CamScanner

NHỮNG TỔN THẤT CAY ĐẮNG

Lại có một đoàn tàu đi từ Pê-tơ-rô-grát tới Mát-xcơ-va. Vla-đi-mia I-lích lại đi tàu hỏa. Cùng đi có bà chị ruột An-na I-li-nhít-na. Hồi đó là tháng ba năm 1919. Ban đêm. Chiếc đèn dầu nhỏ chiếu sáng lờ mờ, toa tàu rung rung. Bánh xe nện đều đều buồn bã.

An-na I-li-nhít-na ngồi xo ro ở một góc. Họ đi chôn cất Mác-cơ Ti-mô-phê-ê-vích, chồng của An-na I-li-nhít-na.

Tai họa mới đè nặng lên đất nước Nga. Bệnh tật giết hại nhiều người đã lan tràn khắp các thành phố và làng mạc, đường sắt và nhà ga — những nơi có rận mang bệnh sốt phát ban tới. Nhiều người chết vì bệnh sốt phát ban. Bệnh viện ít, thầy thuốc ít, thuốc men ít.

Mác-cơ tới Pê-tơ-rô-grát trong một chuyến đi công tác và đã chết vì bệnh sốt phát ban trong vài ngày. Ở nghĩa trang Vôn-cốp lại có thêm một ngôi mộ thứ ba nằm ngay bên cạnh hai ngôi mộ người thân, dưới bóng cây bạch dương thân trắng.

An-na I-li-nhít-na ngồi xo vai, trùm chiếc khăn san. Nỗi đau khổ đã làm cho bà sững sờ.

Vla-đi-mia I-lích lấy bàn tay âu yếm vuốt mái tóc đã bắt đầu bạc của bà.

... Nhiều năm tươi sáng và đau khổ đã gắn bó với Mác-cơ. Thời trẻ ông là bạn của Xa-sa. Xa-sa bị tử hình. Mác-cơ đã bước vào gia đình họ. Là một người thông minh, chân thành, ông đã trở nên gần gũi và cần thiết đối với tất cả mọi người biết dường nào !

— Là người cộng sản chân chính, anh rất cần thiết cho cách mạng ! — Vla-đi-mia I-lích nói.

Trái tim của An-na I-li-nhít-na bị xé ra vì đau đớn, nhưng bà tự hào nhắc lại :

— Mác-cơ là người cộng sản chân chính.

Đoàn tàu lao nhanh băng qua bóng đêm. Cánh rừng tháng ba trơ trụi như một hàng rào đen chạy dài dọc theo nền đường sắt. Những làng lợp mái tranh vùn vụt hiện ra ở phía trước. Những cột khói nhà máy vươn cao lặng lẽ. Không tỏa khói. Ngày càng ít nhà máy và công xưởng hoạt động. Nguyên liệu thiếu. Nhiên liệu không có. Các công xưởng ngừng sản xuất. Tình trạng rối loạn.

Được quét bằng CamScanner

« Chúng ta càng cảm thấy đau đớn trước việc mất những người bạn tin cẩn, nhất là vào lúc khó khăn gian khổ này », — Vla-đi-mia I-lích nghĩ bụng.

Ở Mát-xcơ-va một nỗi đau khổ mới đang chờ đợi. I-a-cốp Mi-khai-lô-vích Xvéc-lốp, Chủ tịch Ban chấp hành trung ương toàn Nga bị bệnh cúm Tây Ban Nha quật ngã. Từ ở đâu đó, từ đất nước Tây Ban Nha, một căn bệnh chưa từng có đã bay tới như một cơn gió lốc. Nó đã giết hại hàng ngàn sinh mạng một cách không thương tiếc, bệnh sốt phát ban cũng đã từng sát hại hàng ngàn người. Rồi nạn đói, cuộc nội chiến. Những tai họa liên tiếp. Trên các báo chí nước ngoài người ta viết xỏ : chính quyền Xô-viết sắp đến ngày tận số.

Vla-đi-mia I-lích bóp trán suy nghĩ. Thật là khó khăn.

Chỉ cầu sao cho Xvéc-lốp qua khỏi căn bệnh ! Hai người cùng làm việc với nhau, ý hợp tâm đầu !

« I-a-cốp Mi-khai-lô-vích, cần phải làm xong... » — Vla-đi-mia I-lích nói về việc gì đó.

Xvéc-lốp bình tĩnh đáp :

« Xong rồi ».

« Cái gì xong rồi ? ».

« Đã làm xong rồi, thưa Vla-đi-mia I-lích ».

« Đồng chí đã kịp làm xong từ lúc nào, I-a-cốp Mi-khai-lô-vích ? Chúng ta hầu như chưa nói với nhau về việc đó ».

« Hầu như... » — Xvéc-lốp cười.

Đồng chí có khả năng hiểu câu nói nửa chừng. Lê-nin thích tính tháo vát của Xvéc-lốp, tinh thần cách mạng, đầu óc biết bao quát công việc Nhà nước.

Các bác sĩ không cho phép Vla-đi-mia I-lích tới thăm bệnh nhân. Bệnh cúm dễ lây.

Vla-đi-mia I-lích không nghe. Người vẫn tới thăm người đồng chí. Và cảm thấy thật là khủng khiếp.

Chẳng lẽ đó là Xvéc-lốp ư ? Con người gầy võ này nằm gối đầu trên gối trắng, chân tay bất động, chiếc mũi nhọn hoắt. Râu cằm mọc dài ra, khuôn mặt nom già đi và xa lạ. Cặp mắt trũng xuống. Đồng chí ở trạng thái hôn mê.

Vla-đi-mia I-lích ngồi xuống cạnh giường. « Đồng chí, người đáng

Được quét bằng CamScanner

tin cậy, có tài, đừng bỏ ta mà đi ! » — Vla-đi-mia I-lích nghĩ bụng.

Hình ảnh của đồng chí, một người trẻ khỏe — nên nhớ là Xvéc-lốp mới ba mươi ba tuổi ! — vẫn còn đọng trong trí nhớ Lê-nin. Đồng chí luôn luôn là người giàu nghị lực, yêu đời, dũng cảm. Thậm chí Vla-đi-mia I-lích không thể hình dung nổi Xvéc-lốp lại sợ nguy cơ khủng khiếp nhất này. Đồng chí biết nói chuyện với nhân dân, biết kêu gọi động viên nhân dân tham gia công tác cách mạng.

Cặp lông mi động đậy, Xvéc-lốp mở mắt. Đồng chí nhìn Lê-nin xa xôi, trong trạng thái nửa mê nửa tỉnh. Một nụ cười có vẻ ai oán và đau khổ làm động đậy cặp môi. Vla-đi-mia I-lích nắm lấy bàn tay gầy như que củi của đồng chí. Nước mắt đọng trong cổ họng.

Lê-nin cúi đầu bước ra.

Mấy phút sau Xvéc-lốp không còn nữa. Đồng chí tỉnh lại trong chốc lát trước khi chết, dường như để nhìn Lê-nin. Bằng cái nhìn như muốn nói : Chào vĩnh biệt. Rồi đồng chí vĩnh viễn bỏ đi.

Vla-đi-mia I-lích không bao giờ quên người giúp việc không biết mệt mỏi của mình trong những năm đầu khó khăn gian khổ xây dựng xã hội xô-viết và cuộc sống mới.

Được quét bằng CamScanner

... Cuộc sống vẫn tiếp tục. Cần phải bảo vệ, củng cố xã hội xô-viết.

Lê-nin đề nghị cử Mi-khai-in I-va-nô-vích Ca-li-nin làm Chủ tịch Ban chấp hành Trung ương toàn Nga thay Xvéc-lốp.

Ca-li-nin xuất thân là con một gia đình nông dân ở tỉnh Tơ-véc-xcai-a. Đồng chí làm công nhân ở các nhà máy Pê-téc-bua. Lê-nin biết rõ người mình đề cử. Mi-khai-in I-va-nô-vích là một người cộng sản tốt, một người tốt và thông minh : mọi người đều mến đồng chí.

« TÔI, NGƯỜI CON CỦA NHÂN DÂN LAO ĐỘNG... »

Hơn một triệu quân bạch vệ và quân của bọn can thiệp được vũ trang đầy đủ đã tiến đến gần Mát-xcơ-va, trái tim của nước Nga. Sáu mặt trận của địch bao vây Tổ quốc Xô-viết thành một vòng đai thép. Chưa bao giờ tình hình lại xấu và khủng khiếp như vậy.

Vào một ngày đầu tháng năm trên đường phố Mát-xcơ-va người đi lại tấp nập khác thường. Từ tờ mờ sáng đám phụ nữ lo sợ tụ tập thành đám đông bên cạnh cổng các nhà máy và công xưởng. Họ chờ đợi cái gì đó. Bọn trẻ con bám chặt váy mẹ. Trẻ em Mát-xcơ-va ở những khu lao động, với những khuôn mặt nhỏ hẹp trắng bệch và cặp mắt ánh lên đói khát.

Cổng các nhà máy đều mở toang. Những công nhân, người thì mặc áo choàng, người thì mặc áo bông, vai đeo ba-lô và súng trường, từ trong nhà máy đi ra.

— Đằng trước thẳng ! — lệnh phát ra.

Các chiến sĩ Hồng quân đứng xếp hàng. Cách đây không lâu, họ vừa qua lớp huấn luyện cấp tốc của Hồng quân. Họ đứng xếp hàng tuy không thẳng lắm, thế nhưng họ đã học bắn thạo.

— Tiến ra Hồng trường, đi đều bước !

Từ tất cả các khu và các nhà máy của Mát-xcơ-va các đội ngũ tiến về phía những bức tường thành Cơ-rem-li.

Đám phụ nữ chít khăn vuông trắng và đỏ, tay xách những gói nhỏ đi bên cạnh. Họ vấp ngã, bước đi vội vàng, mắt liếc nhìn các khuôn mặt chiến sĩ, tay nhét những gói nhỏ.

Một bà mẹ già đen sạm vì đau khổ kêu lên :

Được quét bằng CamScanner

— Va-a-xi-a, con trai thân yêu ! Chúa hãy phù hộ cho con tôi tránh khỏi đường tên mũi đạn của bọn tư sản...

Người chiến sĩ Hồng quân nhăn nhó, không biết trốn đi đâu vì ngượng.

— Mẹ làm con xấu hổ trước mọi người, mẹ ạ. Mẹ đi cầu Chúa ! Ý thức vô sản của mẹ ở đâu ?

Và dường như để hỗ trợ, một bài hát hiên ngang của Đoàn thanh niên cộng sản do nhà thơ công nhân soạn lời đã cất lên với giọng tinh nghịch :

Đả đảo, đả đảo bọn tu hành !
Đả đảo, đả đảo bọn cha cố !
Chúng ta sẽ lên thiên đàng,
Đuổi hết tất cả thần thánh.

Bọn trẻ con chân đất chạy lăng xăng giữa các đội ngũ Hồng quân, khoe khoang trước mặt nhau :

— Bố tao có khẩu súng trường cơ !

— Súng trường thì có quái gì mà lạ ! Còn bố tao có băng súng máy cơ. Súng máy mà bắn hàng tràng vào bọn tư sản thì phải biết !

— Còn bố tao, trông đầy, khắp cả thắt lưng đeo đầy lựu đạn. Rồi xem, công nhân chúng ta sẽ cho cái lũ quân trắng ấy biết tay.

« Tôi, người con của nhân dân lao động, công dân nước Cộng hòa Xô-viết, nhận danh hiệu người chiến sĩ quân đội công nông... ».

Những lời trang trọng ấy nghe mới hãnh diện làm sao ! Trái tim đập mạnh hơn vì những lời đó. Trái tim của Lê-nin cũng đập rộn ràng khi một năm trước đây chính vị Chủ tịch Hội đồng dân ủy đã tuyên thệ phục vụ trung thành Nhà nước Xô-viết. Sự kiện này xảy ra ở nhà máy của Mi-khen-xơn. Cùng với những người công nhân trẻ, các chiến sĩ của các đội Cận vệ đỏ, Lê-nin đã tuyên thệ : « Theo tiếng gọi đầu tiên của Chính phủ Công Nông, tôi nguyện bảo vệ nước Cộng hòa Xô-viết ».

Vla-đi-mia I-lích cùng với các đồng chí bước ra Hồng trường, về tư lự.

Hồng trường dày đặc người. Cả biển người nổi sóng, ồn ào về nghiêm khắc bị kiềm chế. Vla-đi-mia I-lích nhìn thấy một rừng lưỡi lê tuốt trần hướng cả về phía trên. Ánh thép rắn và nhọn lấp lánh dưới nắng. Đám phụ nữ không rời chồng con. Vla-đi-mia I-lích nhìn thấy nhiều chiến sĩ Hồng quân ôm hôn từ biệt vợ con.

Được quét bằng CamScanner

Trên Hồng trường tập trung các chiến sĩ Hồng quân và các đội ngũ tự vệ.

Hồi năm ngoái Lê-nin đã ký sắc lệnh của Hội đồng dân ủy nói rằng tất cả công nhân và nhân dân lao động đều phải luyện tập quân sự. Tổ quốc lâm nguy. Công nhân, tất cả mọi người, hãy học bắn, sẵn sàng bảo vệ Tổ quốc Xô-viết.

Không có khán đài. Chỉ có một chiếc xe ô-tô vận tải cũ kỹ vẫy bùn đỗ ở đây. Ở một bên thành xe có căng tấm vải đỏ. Người ta cột vào cạnh thành xe một tấm bảng cắm trên một cái sào. Tấm bảng có khẩu hiệu ghi bằng hàng chữ lớn : « Chúng ta sẽ đánh bại bọn địa chủ và bọn tư sản tàn ác ! ».

Vla-đi-mia I-lích cùng với các chỉ huy Hồng quân đi thăm các đơn vị quân đội rồi trèo thang lên chiếc xe ô-tô vận tải.

Trước mắt là biển người mênh mông. Hàng ngàn công nhân cầm súng trường.

Mỗi người đều có nỗi buồn và niềm vui, niềm hy vọng, tình yêu. Mỗi người đều theo tiếng gọi đầu tiên của Chính phủ Công Nông bỏ lại tất cả và đi tham gia cuộc nội chiến, chống bọn bạch vệ.

Vla-đi-mia I-lích bắt đầu nói.

Trên quảng trường trở nên im lặng.

Lê-nin nói rằng trước đây người ta dạy binh lính phải bảo vệ Nga hoàng và bọn tư sản. Còn bây giờ các chiến sĩ Hồng quân phải bảo vệ mình, cha mẹ và con cái mình. Bảo vệ nhà nước của mình khỏi bọn địa chủ và tư sản. Lê-nin nói rất thân mật và giản dị. Nói đúng về những điều mà hàng ngàn chiến sĩ Hồng quân đứng cạnh bức thành Cơ-rem-li đang suy nghĩ. Những người vợ Hồng quân cũng suy nghĩ như vậy. Họ không khóc. Họ chỉ siết chặt hơn nữa cổ áo sơ-mi bằng vải hoa. Và vẻ mặt có tái đi. Còn bà mẹ già của Va-xi-a không kêu la nữa.

Sau cuộc mít tinh, các đội Hồng quân đi thẳng từ Hồng trường tới các nhà ga. Và các đoàn tàu chở chiến sĩ Hồng quân ra mặt trận.

Lê-nin đứng trên xe vận tải, nhìn theo những người ra đi. Rừng lưỡi lê lấp lánh dưới ánh mặt trời.

« Tôi, người con của nhân dân lao động... » — Lời tuyên thệ của Hồng quân được nhắc lại một cách trang trọng trong cân não Vla-đi-mia I-lích.

Được quét bằng CamScanner

Được quét bằng CamScanner

TÀI SẢN QUỐC GIA

Những người cộng tác ở Hội đồng dân ủy không nhiều lắm. Mỗi người đều có khá nhiều công việc. Nhưng mỗi người đều thích công việc của mình và vui vẻ làm việc. Vla-đi-mia I-lích kính trọng tập thể nhỏ các cán bộ của Hội đồng dân ủy.

— Thà là con cá nhỏ còn hơn là con gián to, — Vla-đi-mia I-lích nói đùa.

Các cán bộ thích câu cách ngôn của Người.

— Chúng tôi là con cá nhỏ bé. — họ cười.

— Nhưng bé hạt tiêu, — Vla-đi-mia I-lích khen ngợi.

Vla-đi-mia I-lích tới dự phiên họp sớm hơn năm phút. Người bao giờ cũng tới trước. Người ngồi vào chỗ chủ tọa. Một chồng bản tin và những bức điện khác nhau đang chờ đợi Người. Trong khi các ủy viên nhân dân tập trung ngồi vào chiếc bàn dài có phủ tấm dạ màu xanh thì Lê-nin đã đọc được đôi chút. Người để riêng ra một chồng giấy tờ. Ký một sô khác. Còn một sô nữa thì trả lại thư ký. Rồi Người tuyên bố khai mạc phiên họp của Hội đồng dân ủy.

Không có những người đến chậm. Tất cả đều đến đúng lúc bắt đầu. Không ai muốn bị ghi tên vào biên bản. Hoặc tệ hơn nữa, bị khiển trách. Lê-nin không tha thứ cho ai về việc đi muộn.

— Chúng ta bắt đầu, — Vla-đi-mia I-lích nói.

Một đồng chí bắt đầu báo cáo về tình hình lương thực. Đồng chí là ủy viên Ủy ban lương thực. Tất cả sô lương thực dự trữ của Ủy ban đó đều được kiểm kê chính xác đến một phun, nửa phun. Đồng chí báo cáo trong tháng này có thể cấp cho những người lao động bao nhiêu bánh mì, muối và bơ.

Mỗi người được phân phối rất ít. Trẻ em được nhiều hơn. Nhưng dù sao vẫn rất ít.

— Chớ quên các cụ già sống độc thân đấy, — Vla-đi-mia I-lích nói xen vào.

Báo cáo viên tiếp tục công việc. Vla-đi-mia I-lích hơi cúi đầu lắng nghe, kẻ trên tờ giấy những ô vuông nhỏ và những đường chéo.

Rõ ràng chúng ta có khó khăn với sô lương thực dự trữ, nên báo

Được quét bằng CamScanner

cáo viên mới không đá động gì đến lời đề nghị của Chủ tịch Hội đồng dân ủy.

— Không được quên các cụ già sống độc thân, — Vla-đi-mia I-lích lại nói xen vào, giọng kiên quyết hơn. — Còn ai quan tâm tới họ, nếu không phải Chính quyền Xô-viết ? Đúng, đúng ! Chúng ta nghèo, nhưng phải tìm ra lối thoát.

Vla-đi-mia I-lích nhìn về phía ủy viên nhân dân phụ trách lương thực như có ý hỏi : A-lếch-xan Đmi-tơ-ri-ê-vích sẽ nói gì ? — Lê-nin biết A-lếch-xan Đmi-tơ-ri-ê-vích Xu-ru-pa từ lâu, từ khi ở nơi đi đày trở về. Vla-đi-mia I-lích ngay lúc đó đã rất thích Xu-ru-pa. Đồng chí rất vui tính, có cặp mắt xanh, mái tóc quăn vàng óng.

Nhưng tất nhiên vấn đề không phải ở vẻ ngoài — Xu-ru-pa là một nhà cách mạng xuất sắc, cái thực chất là ở chỗ đó. Và là một cán bộ đầy hy sinh, một ủy viên nhân dân ưu tú ! Lê-nin rất thích làm việc với các ủy viên nhân dân như thế.

Nhưng có chuyện gì xảy ra với đồng chí đó thế ? Lê-nin cau mày, chăm chú nhìn Xu-ru-pa. Đồng chí gầy rạc hẳn đi. Mặt không còn một hột máu. Ở phía dưới mắt có những hốc đen.

« Đồng chí đó vì bị đói mới như thế ! Xu-ru-pa bị đói ! » — Vla-đi-mia I-lích đã hiểu.

Vla-đi-mia I-lích xé một tờ giấy nhỏ trong cuốn sổ tay, vừa tiếp tục nghe báo cáo viên, vừa viết một mảnh giấy cho Xu-ru-pa nghiêm khắc nói rằng cần phải quan tâm tới « tài sản quốc gia », cần phải giữ gìn, không được lơ là như vậy, vô lý.

Xu-ru-pa đọc, mỉm cười. Vla-đi-mia I-lích gọi sức khỏe của những cán bộ làm việc đặc biệt nhiều cho nhà nước là « tài sản quốc gia ». Xu-ru-pa muốn trả lời Vla-đi-mia I-lích rằng không phải một mình đồng chí bị đói, tất cả đều ăn không đủ no. Khi nào nước ta giàu có, khi đó chúng ta sẽ được ăn no.

Nhưng đồng chí ở Ủy ban lương thực đã báo cáo xong. Xu-ru-pa không kịp viết giấy trả lời Vla-đi-mia I-lích nữa, mà giơ tay xin nói. Đang thảo luận vấn đề rất quan trọng. Xu-ru-pa cần phải nói ra những lời khuyên và ý nghĩ của mình. Đồng chí đứng dậy. Bỗng nhiên đồng chí lảo đảo và ngã lăn ra sàn bất tỉnh nhân sự. Lê-nin đứng phắt dậy, chạy lại gần :

Được quét bằng CamScanner

— A-lếch-xan Đmi-tơ-ri-ê-vích thân mến, có chuyện gì xảy ra với đồng chí thế ?

Xu-ru-pa nằm ngửa, hai tay duỗi ra, mặt tái xanh như người chết. Mọi người vây quanh đồng chí. Một người nào đấy gọi điện thoại cho bác sĩ.

— Nước, đem nước đến ngay !

Một người khác lấy nước ở bình thon cổ vẩy lên mặt Xu-ru-pa. Đồng chí bắt đầu động đậy ! Hơi thở dài đã nâng lồng ngực lên. Đồng chí tỉnh lại. Người ta liền đặt Xu-ru-pa lên ghế tựa. Đồng chí lấy khăn mùi soa lau mặt, vẻ mặt của đồng chí có vẻ bối rối và lúng túng :

— Tôi đã gây ra sự phiền phức, đã phá vỡ phiên họp.

— Ủy viên nhân dân phụ trách lương thực bị ngất vì đói, — Vla-đi-mia I-lích lắc đầu. — Chúng ta đang sống rất khó khăn. Nhưng dù sao vẫn cần phải giữ gìn « tài sản quốc gia », — Người nói với Xu-ru-pa. — Các đồng chí, « tài sản quốc gia » này ở tình trạng rất tồi. Tôi đề nghị lập tức đưa đi đại tu.

« NGÀY VUI VỀ THÁNG NĂM ĐÃ ĐẾN... »

Vla-đi-mia I-lích dậy sớm và khe khẽ để không đánh thức Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na và Ma-ri-a I-li-nhít-na. Người đi vào bếp. Hôm nay Người mặc bộ quần áo đã sờn, đi đôi giày cũ và không thắt ca-vát.

Ở nhà bếp có ấm nước sôi sùng sục, trong xoong, khoai tây bốc hơi nghi ngút. Công việc nội trợ của gia đình U-li-a-nốp trong khu Cơ-rem-li do Xa-nhi-a đảm nhận. Chị là cô em họ của công nhân Ba-bu-skin trước đây đã bị bọn hiến binh Nga hoàng bắn chết năm 1906.

— Thưa Vla-đi-mia I-lích, chẳng lẽ đồng chí định đi thực ư ? — Xa-nhi-a lấy làm ngạc nhiên.

— Cái gì thế này ? — Vla-đi-mia I-lích hỏi, ánh mắt láu lỉnh. Và chỉ ấm nước sôi trên bếp lò và cái xoong. — Cái gì thế ? Ai đã chuẩn bị bữa ăn sáng cho tôi hôm nay sớm thế ? Cám ơn Xa-nhi-a. Ngồi xuống đây, chúng ta cùng ăn sáng.

Được quét bằng CamScanner

Vla-đi-mia I-lích ăn rất ngon miệng, còn Xa-nhi-a vừa rót nước trà đặc cho Người vừa tó vé ngạc nhiên :

— Có lẽ việc này không hợp với đồng chí, thưa Vla-đi-mia I-lích. Công việc của đồng chí là làm việc bằng trí óc.

— Nếu nhà nước Xô-viết cần thì cũng phải lao động chân tay một chút chứ ? — Vla-đi-mia I-lích vui vé mím cười.

Vla-đi-mia I-lích ăn sáng rất nhanh rồi bước ra khỏi nhà. Một buổi sáng trong lành và mát mé. Làn gió nhẹ làm rung rinh đám lá cây xanh rờn. Những đám mây trắng bay dạo trên bầu trời xanh biếc.

Ở Cơ-rem-li nhộn nhịp và đông đúc khác thường. Trên quảng trường Cơ-rem-li rộng lớn, các đội ngũ học viên lớp quân sự đứng xếp hàng — họ sống và học ngay ở Cơ-rem-li. Các cán bộ của Hội đồng dân ủy và Ban chấp hành Trung ương toàn Nga cũng có mặt tại đây.

Hôm đó là ngày mồng Một tháng Năm.

Đảng đã ra lời kêu gọi : hôm nay tổ chức ngày thứ bảy cộng sản thay cho những cuộc thị uy tuần hành nhân ngày lễ.

Một năm trước đây, vào ngày thứ bảy, sau những giờ làm việc, công nhân trên đoạn đường sắt Mát-xcơ-va — Ca-dan đã không trở về nhà. Họ ở lại các xưởng. Sửa chữa xong bốn đầu tàu và mười sáu toa tàu không lấy tiền. Lê-nin đã viết một bài báo về ngày thứ bảy cộng sản đầu tiên của công nhân nhan đề « Sáng kiến vĩ đại ». Lê-nin gọi việc làm tình nguyện không phải trả tiền đó là lao động cộng sản.

Thế là ngày lễ mồng một tháng Năm năm 1920 được tuyên bố là ngày thứ bảy cộng sản toàn nước Nga. Ở khắp mọi nơi trên đất nước Nga rộng lớn, mọi người đổ ra các đường phố, hoặc tới các phân xưởng trong các nhà máy và cùng nhau làm việc gì đó quan trọng vì lợi ích chung.

Học viên lớp quân sự ở Cơ-rem-li đứng xếp hàng gần doanh trại, cạnh khẩu đại bác đề vương. Khẩu đại bác này bằng đồng đó đặt ở trên giá súng bằng gang. Cạnh đó có để những viên đạn tròn cũ bằng gang. Người ta chưa bao giờ bắn khẩu đại bác đó cả. Những người thợ giỏi làm vũ khí ngày xưa đã đúc nên nó làm mọi người phải kinh ngạc, còn kẻ thù thì sợ hãi. Khẩu đại bác đó được đặt vĩnh viễn ở Cơ-rem-li.

Học viên lớp quân sự đứng xếp hàng, còn người chỉ huy thì tuyên bố những việc cần làm : dọn sạch gỗ ván và các vật linh tinh khỏi quảng trường Cơ-rem-li thu dọn lại Cơ-rem-li cho gọn gàng.

Được quét bằng CamScanner

— Xin tuân lệnh thu dọn lại Cơ-rem-li cho gọn gàng ! — học viên đồng thanh đáp.

Vừa lúc đó Vla-đi-mia I-lích tới. Người bước đi, dáng nhanh nhẹn. Người mặc chiếc áo vét cũ và đội mũ cát két trông nghiêm nghị nhưng có vẻ phấn khởi, trong cặp mắt ánh lên niềm vui.

— Tôi chịu sự phân công của đồng chí, — Vla-đi-mia I-lích đứng nghiêm theo lối quân sự, báo cáo với chỉ huy. — Yêu cầu cho tôi tham gia ngày Thứ bảy Cộng sản.

— Đề nghị đồng chí đứng vào hàng bên phải, — người chỉ huy nói.

Đồng hồ trên tháp Cơ-rem-li điểm giờ bằng một hồi chuông ngân vang. Những chiếc kèn đồng của đội nhạc vang lên.

— Bắt đầu làm việc ! — lệnh truyền đi, và được nhắc lại ở khắp các đội.

Mọi người vui vẻ bắt tay vào công việc. Tiếng nhạc làm vui tai, một ngày nắng ráo. Việc Lê-nin cũng làm với họ khiến các học viên lớp quân sự rất hào hứng.

Những cây gỗ thật là nặng. Mỗi cây phải sáu người khiêng. Một lát sau các học viên lớp quân sự nhận thấy : Vla-đi-mia I-lích luôn luôn cố giành lấy đầu nặng.

— Không thể như thế được, — học viên lớp quân sự quyết định. — Vla-đi-mia I-lích làm quá sức mình.

— Thưa đồng chí Lê-nin, — một người nói, — chúng tôi không thể để đồng chí khiêng nặng như vậy !

— Các đồng chí khiêng được, tại sao tôi lại không khiêng được ? — Vla-đi-mia I-lích phản đối.

Từ dưới mũ lưỡi trai, Người nhìn đồng chí học viên với vẻ thách thức, rồi bước tới gần cây gỗ tiếp theo.

— Thưa Vla-đi-mia I-lích, đồng chí đi về thôi. Không có đồng chí ở đây chúng tôi cũng khắc làm xong, — đồng chí học viên đuổi kịp Người, cố thuyết phục.

— Không, không, đồng chí không thể bắt tôi đi khỏi nơi đây được đâu. Tôi không đi đâu hết.

— Đồng chí đã năm mươi tuổi rồi, thưa Vla-đi-mia I-lích !

Đồng chí học viên nói câu đó và cảm thấy lúng túng. Vì đồng chí đó

Được quét bằng CamScanner

đã cư xử với Lê-nin quá tự nhiên. Làm như Người không phải là Chủ tịch Hội đồng dân ủy, mà là người anh của mình hoặc một người công nhân.

Vla-đi-mia I-lích quay lại, lấy ngón tay đe và cười :

— Nếu tôi lớn tuổi hơn đồng chí thì đồng chí lại càng không nên tranh cãi với tôi.

Vla-đi-mia I-lích nhớ lại một ngày tháng Năm khác, khi Người cùng với Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na bị đày ở Su-sen-xcôi-e. Ở đó còn có những người bị đày khác — một người Phần Lan tên là Ô-xcác En-béc-gơ và một người Ba Lan tên là I-an Prô-min-xki. Họ bí mật làm một lá cờ đỏ giấu bọn cảnh sát thôn. Và tới ngày mồng một tháng Năm họ tụ tập ở cánh đồng cỏ. Hát vang :

Ngày vui về tháng Năm đã đến,
Bóng đau buồn hãy lánh sang bên !
Hãy cất lên bài ca dũng cảm !
Trong ngày này ta sẽ bãi công !

Được quét bằng CamScanner

Và ở đó, ở nơi đi đày họ ước mơ về tương lai...

Tương lai đó đây rồi. Nhân dân được tự do, được lao động cho bản thân. Hồng quân trên các mặt trận đã chuyển sang thế tấn công. Chúng ta sắp đánh bại bọn can thiệp và bọn phản cách mạng, vĩnh viễn tống cổ bọn chúng đi.

Vla-đi-mia I-lích từ nơi lao động ngày thứ bảy cộng sản trở về, áo sơ-mi ướt đẫm mồ hôi. Một chiếc giày bật đế.

— Anh chẳng còn giày dự trữ nữa đâu, — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na nói.

Rồi bà lấy cho Vla-đi-mia I-lích một bộ quần áo lót mới. Còn Vla-đi-mia I-lích, vẻ mệt mỏi và hài lòng rửa ráy ở vòi nước dưới nhà bếp, thở phì phì, lắc lắc đầu, tia nước bắn ra tứ phía.

Sau đó Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na gắn vào áo vét của Vla-đi-mia I-lích một tấm băng đỏ nhỏ. Người đi tới quảng trường Nhà hát, nơi đặt tượng Các Mác và đọc một bài diễn văn cách mạng. Cũng ngày hôm đó, người ta đặt tượng « Lao động được giải phóng », Vla-đi-mia I-lích cũng tới đây đọc một bài diễn văn.

Buổi chiều Người phát biểu tại các cuộc mít tinh ở quận một, hai, ba. Rồi Người đi tới Cung công nhân. Ngày hôm đó, mồng một tháng Năm năm 1920, ở Mát-xcơ-va đã khánh thành Cung công nhân.

Vla-đi-mia I-lích vui mừng trước công việc của ngày hôm nay, ngày Thứ bảy Cộng sản toàn nước Nga. Người vui mừng trước những bức tượng mới, nền văn hóa mới.

Hai cánh tay và đôi chân của Vla-đi-mia I-lích mỏi rã rời. Nhưng Người cảm thấy rất vui.

NHỮNG ĐOÀN VIÊN THANH NIÊN CỘNG SẢN

Mọi người đều biết rằng đoàn viên thanh niên cộng sản là những thanh niên dũng cảm, tiên tiến. Vì lợi ích của nhân dân, Đảng cần cử những người gan dạ làm công việc nguy hiểm — ai là người đi trước ? Bao giờ cũng là những đoàn viên thanh niên cộng sản.

Được quét bằng CamScanner

Cần phải làm những con đường chưa từng thấy — ai sẽ hưởng ứng theo tiếng gọi đầu tiên ? Những đoàn viên thanh niên cộng sản. Chiến tranh — những đoàn viên thanh niên cộng sản không hề run sợ.

Những đoàn viên thanh niên cộng sản trong cuộc nội chiến đã lập hàng ngàn chiến công. Hàng ngàn nấm mồ của đoàn viên thanh niên cộng sản đã xanh cỏ và đầy hoa trên các mảnh đất Xi-bi-ri, U-cra-i-na, Crưm và vùng lưu vực sông Von-ga, ở gần Cuốc-xcơ và Pê-téc-bua. Hàng ngàn những anh hùng đoàn viên thanh niên cộng sản...

Vla-đi-mia I-lích gác bút chì sang một bên. Tờ giấy trên bàn ghi đầy những chữ nét nhỏ và cao. Lê-nin viết phác đề cương bài phát biểu.

Hôm nay Người phát biểu tại Đại hội lần thứ III của Đoàn thanh niên cộng sản. Đoàn thanh niên cộng sản toàn Nga mới ra đời được hai năm. Vla-đi-mia I-lích rất quan tâm suy nghĩ tới các đoàn viên thanh niên cộng sản. Họ là những người rất hăng hái, ngoan cường ! Con em của giai cấp công nhân và tầng lớp nông dân nghèo. Chúng ta đã làm cách mạng, Vla-đi-mia I-lích nghĩ bụng, nhưng chưa chắc kịp xây dựng hoàn tất xã hội cộng sản chủ nghĩa. Thế hệ trẻ sẽ xây dựng nốt. Các đồng chí, những đoàn viên thanh niên cộng sản, phải đi hàng đầu.

Chính là vào lúc này các đại biểu Đoàn thanh niên cộng sản kéo về dự Đại hội. Họ đi thẳng từ nơi tham gia lao động ngày Thứ bảy Cộng sản. Suốt cả buổi sáng họ bốc dỡ hàng ở các toa xe lửa không mui tại các nhà ga, xếp củi cho gọn ở các kho, lập lại trật tự trên các đường phố. Làm cho Mát-xcơ-va đẹp thêm lên.

Hôm đó là ngày mồng hai tháng mười một năm 1920. Trời lạnh. Bầu trời xám xịt. Bỗng nhiên gió thổi mạnh, những đám lá vàng từ các cành cây trên đại lộ bay lên, lượn tròn trong không khí rồi rơi xuống đất như một trận mưa phát ra những tiếng sột soạt.

Những đoàn viên thanh niên cộng sản vui mừng trước không khí trong lành của buổi sáng, trước tiếng lá rơi xào xạc, trước công việc chung mà chính tay họ tham gia. Nhưng cái chính là Lê-nin sắp phát biểu tại Đại hội !

Tất nhiên, các đại biểu Đoàn thanh niên cộng sản vội vàng nhanh chân tới ngôi nhà số 6 ở phố Ma-lai-a Đmi-tơ-rốp-ca vào giờ đã định. Bây giờ ngôi nhà đó là Nhà hát mang tên Đoàn thanh niên cộng sản Lê-nin. Lúc đó không có nhà hát, không có sân khấu gì cả. Thay vào sân khấu là cái bục bằng gỗ mộc không có màn che. Một chiếc bàn dài đặt trên bục và một diễn đàn. Những bức tranh cổ động và khẩu hiệu dán trên

Được quét bằng CamScanner

các tấm vải đỏ.

« Anh đã gia nhập đội quân tình nguyện chưa ? — một chiến sĩ Hồng quân đội mũ vải từ bức tranh cổ động chỉ thẳng ngón tay và hỏi với vẻ hách dịch : — Còn anh ? »

Nhiều đoàn viên thanh niên cộng sản vừa từ tiền tuyến về. Nên nhớ là các đại biểu Đoàn thanh niên cộng sản này từ các thành phố và làng mạc khác nhau đến, họ không phải là những học sinh. Có người biết chữ, có người không, có người chưa bao giờ cầm trong tay cuốn sách. Thế nhưng họ đã sẵn sàng nhảy vào nước sôi lửa bỏng vì chính quyền Xô-viết.

Những trái tim của đoàn viên thanh niên cộng sản hồi hộp dập : Lê-nin sắp đến. Sắp được nghe Lê-nin !

Trong khi chờ đợi, họ ngồi sát vai nhau trên các ghế băng. Họ mặc áo choàng và áo da. Các đoàn viên thuộc lứa tuổi hai mươi đặc biệt thích kiểu áo da đen như của Xvéc-lốp. Áo choàng là loại áo dài cũng khá

Được quét bằng CamScanner

tốt, áo choàng chiến đấu thấm mồ hôi và thuốc súng. Họ đội mũ lông cao hoặc mũ vải có gắn ngôi sao đỏ.

« Lê-nin sẽ nói gì ? » — các đại biểu đoán. Và chờ đợi : Người sẽ nói về cuộc chiến tranh. Sẽ kêu gọi đi chiến đấu, lập chiến công và nêu cao lòng dũng cảm. Hồng quân đã đuổi bọn bạch vệ. Nhưng cuộc nội chiến vẫn chưa kết thúc.

Chúng ta hãy dũng cảm đi chiến đấu.

tiếng hát bỗng nổi lên ở một đầu phòng họp. Và vang lên lúc lúc càng mạnh :

Vì chính quyền Xô-viết.
Và chúng ta, mọi người như một sẽ chết
Trong cuộc đấu tranh cho cái đó !

Nhưng kìa, tất cả bỗng im bặt. Bắt đầu bầu chủ tịch đoàn như thường thấy ở các cuộc họp. Bàn chủ tịch đoàn có hai tấm dạ đỏ. Các đồng chí ngồi vào chỗ. Chân dung Mác và Ăng-ghen treo trên tường, cả hai như đang chăm chú, thân ái nhìn các đoàn viên thanh niên cộng sản.

Tiếng reo hò phấn khởi đột nhiên vang lên :

— Lê-nin !

Các đoàn viên thanh niên cộng sản đứng phắt dậy, vỗ tay. Các đoàn viên thanh niên cộng sản đều tự hào yêu mến Lê-nin thiết tha, tuyệt đối.

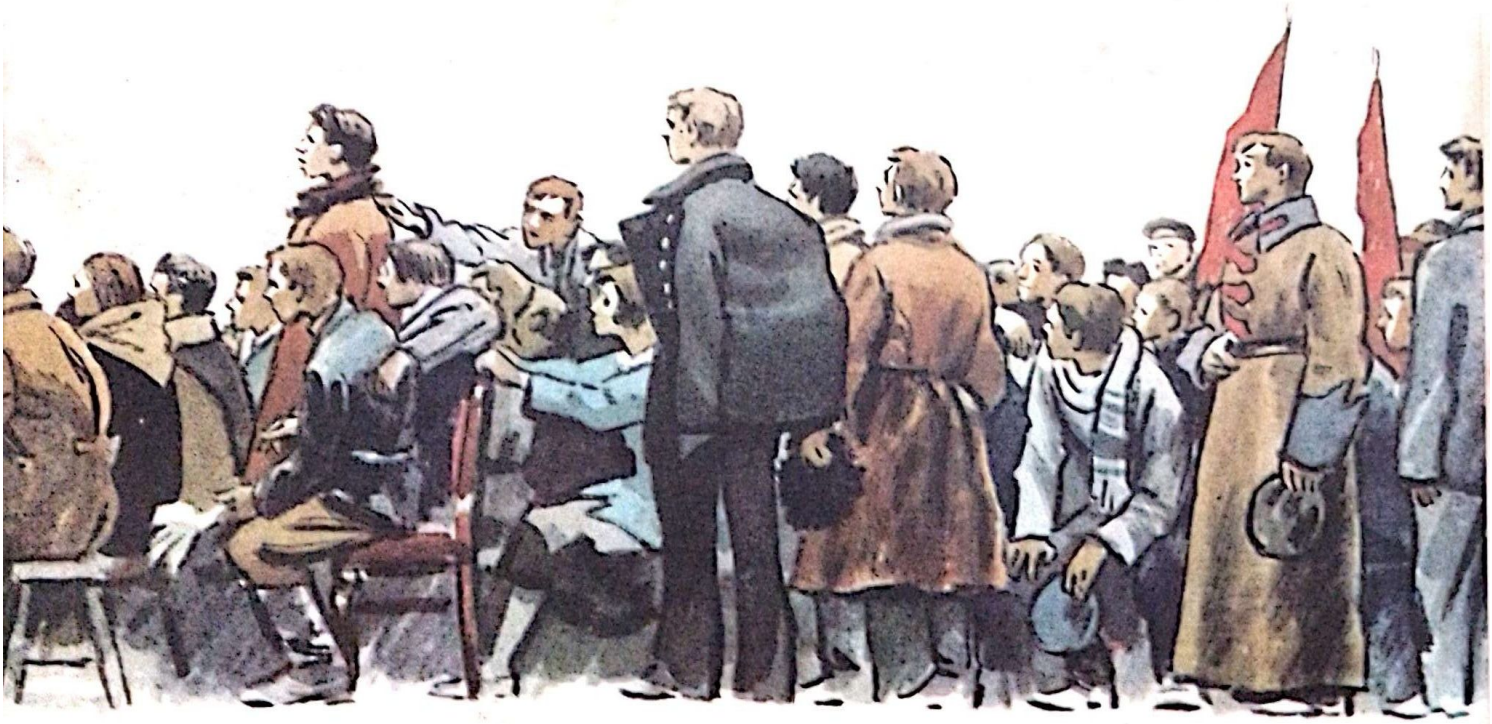

Được quét bằng CamScanner

Lê-nin cởi áo bành tô có cổ nhung đen vắt lên ghế tựa. Người bắt tay, chào hỏi các đồng chí trong chủ tịch đoàn. Tất cả mọi cử chỉ, nụ cười của Người, tất cả những gì Người đã làm và làm như thế nào đều khiến cho các đoàn viên rất thích. Người thật đẹp, đáng quý và đáng yêu. Người đã làm cho nhiều đoàn viên hăng hái này phải ứa nước mắt vì xúc động và vì gặp được dịp may hiếm có.

Lê-nin bước lại gần mép bục, rút ở túi áo gi-lê ra chiếc đồng hồ có dây đeo, không có nắp. Và ra hiệu như muốn nói : thôi chấm dứt vỗ tay, chúng ta bắt đầu làm việc.

Các đoàn viên lại càng thích thú hơn.

Và nếu như Người nói : « Các đồng chí ! Tất cả mọi người không trừ ai, không được chậm trễ một phút, hãy ra trận ngay » thì tất cả mọi người như một sẽ xông ngay ra trận.

Nhưng Lê-nin đã nói cái khác. Lúc đầu các đoàn viên thấy lúng túng. Ngạc nhiên, hoang mang. Lúc đầu họ không hiểu.

Lê-nin không đứng im một chỗ, mà đi đi lại lại ở mép bục. Rất đông người. Những người lớn tuổi hơn trong chủ tịch đoàn ngồi sau chiếc bàn. Thiếu ghế tựa, các ủy viên chủ tịch đoàn là đoàn viên, không cần phải suy nghĩ lâu, họ ngồi bệt xuống bục. Lê-nin thận trọng bước ngang qua chỗ họ. Người nói.

Về cái gì vậy ? Người nói rằng nhiệm vụ hiện nay của đoàn viên thanh niên cộng sản là học tập.

Các đoàn viên rất đỗi ngạc nhiên. Vla-đi-mia I-lích nhận thấy sự ngạc nhiên, vẻ hoang mang trên những khuôn mặt trẻ đang lắng nghe một cách khát khao, và cố giải thích thật rõ ý nghĩ của mình. Chúng ta sắp sửa kết thúc cuộc nội chiến. Sắp sửa tống cổ hết quân thù. Tiếp theo sẽ làm gì ? Cần phải bắt tay vào xây dựng nhà máy, công xưởng, máy kéo, máy bay, xe hơi. Cần phải điện khí hóa đất nước. Vậy điện khí là gì, các đồng chí đoàn viên, các đồng chí có biết không ?

Cần phải biết, biết nhiều !

Vla-đi-mia I-lích đã chứng minh rõ ràng và đơn giản cho các đoàn viên rằng không có kiến thức không thể xây dựng xã hội cộng sản chủ nghĩa.

Cần phải hiểu biết và lao động. « Chỉ có thông qua lao động cùng với công nhân và nông dân mới có thể trở thành những người cộng sản

Được quét bằng CamScanner

chân chính ». Vla-đi-mia I-lích nói rằng học tập chủ nghĩa cộng sản có nghĩa là phải gắn mỗi bước đi của đời mình với cuộc đấu tranh của những người vô sản nhằm chống lại xã hội cũ. Và phải xây dựng xã hội mới, xã hội cộng sản chủ nghĩa.

ƯỚC MƠ VÀ SỰ THẬT

Nhà văn Anh nổi tiếng Héc-be Oen-xơ ngồi trong phòng làm việc của Vla-đi-mia I-lích. Chắc là không một em học sinh nào không đọc những cuốn sách của Oen-xơ : « Cuộc đấu tranh của các loài », « Chiếc máy của thời đại », « Người tàng hình »,. Những cuốn sách của Oen-xơ đầy những chuyện viễn tưởng kỳ lạ, nổi tiếng khắp thế giới.

Oen-xơ đã phê phán những thiếu sót của cuộc sống tư bản chủ nghĩa, say mê khoa học và kỹ thuật, và vì vậy Vla-đi-mia I-lích thích làm quen với ông. Vla-đi-mia I-lích tươi cười nhìn người Anh phong nhã khá cao lớn và vạm vỡ, rẽ đường ngôi thẳng và có bộ ria ngắn. Ông mặc bộ quần áo rất sang. Chiếc cổ cứng áo sơ-mi trắng toát đỡ cái cằm tròn nhẵn nhụi. Rõ ràng là nhà văn nổi tiếng không biết đến thiếu thốn là gì.

Trong khi đó những người Xô-viết đang sống trong đói rét. Không mua đâu được áo sơ-mi. Các cửa hiệu đều trống rỗng.

Héc-be Oen-xơ kể cho Vla-đi-ma I-lích nghe về những ấn tượng của mình. Ông từ nước Anh tới hai tuần trước đây và đã đi khắp các phố phường Pê-tơ-rô-grát và Mát-xcơ-va không biết mỏi. Ông đi tới các nhà máy. Hơn một nửa nhà máy ngừng sản xuất. Các máy móc đều im lặng. Oen-xơ tới các trường học. Mỗi em học sinh được phát một mẩu bánh mì con để ăn sáng. Thiếu sách giáo khoa. Mỗi cuốn sách ba, bốn người học chung.

Oen-xơ quan sát, hỏi han, lắng nghe. Ông rất sửng sốt. Đất nước Xô-viết đang gặp khó khăn không thể tưởng tượng được ! Tình trạng rối loạn, nạn đói. Không có nhiên liệu, không có ánh sáng. Nước Nga đang chìm trong bóng tối.

Héc-be Oen-xơ đã nói với Lê-nin như vậy.

Trên khuôn mặt Lê-nin nụ cười dần dần tắt. Không. Người không bực mình với nhà văn Anh nổi tiếng. Lê-nin thích nói chuyện thẳng thắn, nghĩ sao nói vậy. Oen-xơ nói sự thật : ở nước Nga đang có tình trạng rối loạn. Oen-xơ lý luận rất đúng : không phải những người bôn-sê-vích

Được quét bằng CamScanner

đã đưa đất nước tới tình trạng rối loạn mà là chính phủ Nga hoàng, bọn tư sản trong nước và nước ngoài. Chính bọn chúng đã gây ra cuộc chiến tranh ở nước Nga. Nhưng Oen-xơ không tin rằng những người bôn-sê-vích sẽ phục hồi nước Nga, đưa đất nước ra khỏi tình trạng nghèo khổ và chiến tranh.

Lúc này Lê-nin ngồi sát gần Oen-xơ hơn và với cặp mắt tươi cười tinh nghịch Người hỏi :

— Thế ông có hình dung được những người bôn-sê-vích đang làm gì để khôi phục nước Nga không ? Ông có muốn biết không ?

Oen-xơ là một nhà viễn tưởng và nhà bác học. Vì vậy Lê-nin quyết định đem kế hoạch chia sẻ với ông ta. Kế hoạch đó thật là vĩ đại, vô cùng lớn lao ! Lê-nin đã suy nghĩ kế hoạch đó từ lâu.

Từ thời trẻ Vla-đi-mia I-lích đã có một người đồng chí gần gũi là Gơ-lép Mác-xi-mi-li-a-nô-vích Cơ-rơ-gi-gia-nôp-xki, một người cộng sản và một kỹ sư lớn. Đồng chí còn là nhà thơ. Ngay trong thời Nga hoàng đồng chí đã dịch ra tiếng Nga những bài hát cách mạng Ba Lan. Trước đây người ta đã hát những bài hát đó, và bây giờ cả nước vẫn hát vang :

Nhưng chúng ta tự hào
Và dũng cảm giương cao
Ngọn cờ đấu tranh
Vì sự nghiệp công nhân...

Nhiều buổi chiều Lê-nin đã thảo luận với Cơ-rơ-gi-gia-nôp-xki kế hoạch của mình. Hai trăm nhà bác học, những chuyên viên lớn nhất và giàu kinh nghiệm, đã được Lê-nin triệu đến để thiết kế và xem xét kế hoạch.

Và giờ đây Người chia sẻ với Oen-xơ. Oen-xơ không biết tiếng Nga. Nhưng Vla-đi-mia I-lích nói tiếng Anh như một người Anh chính cống. Oen-xơ khâm phục — Người nói tiếng Anh rất thoải mái, phong phú ! Còn ý nghĩ thì hay tuyệt ! Ý nghĩ sáng rực như tia chớp. Táo bạo hơn cả câu chuyện viễn tưởng táo bạo nhất. Kế hoạch của Lê-nin đã làm cho Oen-xơ sửng sốt. Điện khí hóa nước Nga ! Trong cảnh những đồng bằng rừng núi bao la. Những làng mạc dưới ánh sáng của ngọn đuốc. Những thành phố bị bỏ rơi. Những nhà máy thì im lặng. Việc buôn bán bị ngừng trệ. Các đường sắt bị phá hủy.

— Trong những điều kiện khủng khiếp như vậy mà ông mơ ước thắp điện khắp đất nước mênh mông của ông ư ?

Được quét bằng CamScanner

— Vâng. Chúng tôi sẽ xây dựng các nhà máy điện. Sẽ cung cấp năng lượng cho các nhà máy. Sẽ sản xuất các xe lửa chạy bằng điện.

« Một người rất kỳ lạ ! — vừa nghe Lê-nin, Oen-xơ vừa nghĩ bụng. — Nhưng ôi... nhà mơ mộng của điện Cơ-rem-li ». Nhà văn viễn tưởng cảm thấy kế hoạch của Lê-nin là một chuyện hoang đường không thể thực hiện được.

Hai tháng sau, tại Nhà hát lớn đã khai mạc Đại hội lần thứ VIII các Xô-viết toàn Nga. Sự kiện đó xảy ra vào tháng chạp năm 1920.

Trên những chiếc ghế bành bọc nhung thấy xuất hiện những người mặc áo sơ-mi cổ đứng cài cúc bên sườn, áo va-rơ, áo vét đã sờn và đi ủng, thấy xuất hiện những người có bộ mặt kiên cường và bất khuất, thấy xuất hiện chính quyền Xô-viết. Họ tụ tập tại đây để phê chuẩn những đạo luật mới và kế hoạch xây dựng đời sống cùng nền kinh tế trong tương lai.

Trên sân khấu có đặt một tấm sa bàn lớn về điện khí hóa nước Nga. Vla-đi-mia I-lích rất quan tâm tới sa bàn này. Nhiều lần Người gọi dây nói cho Cơ-rơ-gi-gia-nốp-xki, giục họa sĩ và những người thợ điện làm xong đúng thời hạn ! Vla-đi-mia I-lích muốn những đại biểu các Xô-viết thấy rõ : đây là kế hoạch điện khí hóa của chúng ta, chúng ta sẽ cải tạo nước Nga như thế đó. Mười năm sau xin mời ông Oen-xơ trở lại đây coi...

Kỹ sư Cơ-rơ-gi-gia-nốp-xki mắt đen, dáng người thâm thấp, đứng trên sân khấu. Đồng chí vốn cương nghị, hoạt bát, nhưng bây giờ đồng chí im lặng. Đồng chí rất xúc động.

Hôm qua cũng ở nơi đây, trên sân khấu này, Lê-nin đã nói : « Chủ nghĩa cộng sản là chính quyền Xô-viết cộng với điện khí hóa toàn quốc ». Hôm nay kỹ sư Cơ-rơ-gi-gia-nốp-xki cần phải làm sáng tỏ : tất cả những cái đó sẽ được tiến hành như thế nào. Đồng chí rất xúc động. Chiếc gậy bằng gỗ để chỉ trong tay đồng chí hơi run run. Đồng chí giơ chiếc gậy lên, khẽ đụng vào tấm sa bàn. Ánh sáng trong phòng bỗng tắt đi. Và trên tấm sa bàn, khi chiếc gậy đụng vào đâu thì một ngọn đèn nhỏ liền bật lên. Một ngọn. Ngọn thứ hai, thứ ba. Cơ-rơ-gi-gia-nốp-xki thuyết minh : chúng ta sẽ xây dựng các nhà máy điện ở đâu, sẽ xây dựng như thế nào, nền công nghiệp của chúng ta sẽ được khôi phục lại ra sao, đồng ruộng của chúng ta sẽ hồi phục như thế nào. Những ngọn đèn lần lượt được bật sáng, chỉ rõ những nơi đặt các nhà máy điện. Tấm sa bàn sáng rực lên một cách diệu kỳ. Cơ-rơ-gi-gia-nốp-xki nói giọng khỏe khoắn, mạnh mẽ.

Được quét bằng CamScanner

Vla-đi-mia I-lích nhìn khuôn mặt hồ hởi của người bạn ; nhận thấy cử tọa vô cùng chú ý ; rồi nhìn những ngọn đèn trên tấm sa bàn — ánh bình minh của tương lai. Và Người hiểu : giờ đây kế hoạch mà Người đã dốc hết tâm sức vào đó sẽ trở thành ước mơ và sự thật của tất cả các đại biểu. Ước mơ và sự thật của nhân dân. Người không lẻ loi. Cùng với Người có nhân dân xô-viết và các đồng chí.

NĂM MỘT NGHÌN CHÍN TRĂM HAI MƯƠI MỐT KHẮC NGHIỆT

Tháng chạp năm 1920 trên báo « Sự thật » đã đăng thông báo cuối cùng của Hội đồng quân sự cách mạng : « Trên các mặt trận đã yên tĩnh ». Hồng quân đã quét sạch bọn can thiệp. Đã đánh bại bọn bạch vệ. Chính quyền Xô-viết còn chưa tới được vùng Viễn Đông. Chờ một chút nữa, chính quyền Xô-viết sẽ tới.

Hầu khắp đất nước cuộc chiến tranh đã kết thúc. Chế độ cộng sản thời chiến không thích hợp với cuộc sống nữa. Lê-nin đã suy nghĩ một chính sách mới thích hợp với thời bình.

Nhưng tai họa khủng khiếp đã lén đến gần đất nước Xô-viết.

Mùa đông không có tuyết rơi. Không có những cơn bão tuyết rít lên, không có những đống tuyết phủ. Giá lạnh thấm vào lớp đất trần trụi. Những mầm non mùa xuân bị vàng úa. Những mầm mảnh dẻ khao khát chờ mưa. Vô ích. Suốt mùa xuân và mùa hè trời nắng như thiêu đốt. Mặt trời nóng như đổ lửa. Bầu trời ngột ngạt không một gợn mây. Chiều chiều ánh hoàng hôn đỏ rực vẻ dữ tợn. Làn gió nóng hút khô lớp nhựa cuối cùng trong những mầm non cằn cỗi. Đất rắn lại vì nắng gắt. Ở vùng lưu vực sông Von-ga các cánh đồng đều bị tàn lụi. Nạn hạn hán lan đến vùng Crưm và Nam U-ran. Nạn đói hiện ra sờ sờ trước mắt hàng triệu người.

Vla-đi-mia I-lích đi tới Hội đồng dân ủy. Phiên họp bắt đầu vào giờ quy định. Trong chương trình nghị sự có bàn về vấn đề giúp đỡ những người đang bị đói. Vla-đi-mia I-lích hướng dẫn, chỉ đạo, đòi hỏi những hành động cấp bách, dứt khoát.

Cũng như trong thời chiến, chính phủ Xô-viết đã kêu gọi nhân dân. Những bức điện theo đường điện thoại bay đi khắp các tỉnh và các thành phố : « Các đồng chí, hãy chia sẻ những gì có thể được ! »

Được quét bằng CamScanner

Đơ-giéc-gin-xki, Chủ tịch Ủy ban đặc biệt toàn Nga đấu tranh chống phản cách mạng và chống phá hoại đã tới Xi-bi-ri để thu thập lúa mì cho vùng lưu vực sông Von-ga.

Ở U-cra-i-na mùa màng rất tốt. Lê-nin đã viết một bức thư gửi nhân dân U-cra-i-na.

« Cần sự giúp đỡ nhanh chóng. Cần giúp đỡ thật nhiều », — Vla-đi-mia I-lích viết.

Người gửi lời kêu gọi công nhân nước ngoài. Hãy giúp đỡ !

Chính phủ Xô-viết đã thành lập một Ủy ban do Ca-li-nin đứng đầu, cứu trợ những người bị đói. Lê-nin đặt hy vọng vào Mi-kha-in I-va-nô-vích (1), vào tính nhanh trí của con người vốn xuất thân từ nông dân và tính nhạy cảm vô sản của đồng chí.

Mi-kha-in I-va-nô-vích đi tới vùng lưu vực sông Von-ga trên một chuyến xe lửa đặc biệt mang tên « Cách mạng tháng Mười ».

— Cần phải quan tâm tới trẻ em. Đặc biệt tới trẻ em, — Vla-đi-mia I-lích nói. Và nói thêm : — Mong đồng chí giúp cho !

Ca-li-nin đã nhận thức được sự quan tâm ấy, sự đau khổ ấy trong giọng nói của Lê-nin. Vị Chủ tịch Hội đồng dân ủy coi hàng triệu trẻ em miền Von-ga có bộ mặt gầy hốc hác đều như những con đẻ của mình. Mi-kha-in I-va-nô-vích đằng hắng giọng như để che giấu sự bối rối. Đồng chí vuốt râu cằm :

— Chúng tôi sẽ cố hết sức. Sẽ làm hết khả năng.

— Làm vượt khả năng chứ ! — Vla-đi-mia I-lích nói.

*
* *

Đêm khuya. Trong phòng làm việc của Chủ tịch Hội đồng dân ủy một ngọn đèn chiếu sáng lờ mờ. Vla-đi-mia I-lích xếp chồng giấy tờ đã ký và giải quyết sang một bên.

Rức đầu. Rức đầu không thể chịu nổi. Vla-đi-mia I-lích cố chịu đựng. Không được ốm đau trong lúc này. Nhưng bây giờ không ai nhìn thấy, và Người tựa trán vào bàn tay vẻ mệt mỏi. Ý nghĩ về nạn đói luôn luôn ám ảnh.

« Làm vượt khả năng chứ ! » — Vla-đi-mia I-lích suy nghĩ.

Chính phủ Xô-viết đã làm vượt khả năng. Trong các nhà ngân hàng

---

(1) *Tức Ca-li-nin — N.D.*

Được quét bằng CamScanner

xô-viết rất ít vàng. Nhưng Lê-nin đã ký sắc lệnh rút ra mười hai triệu đồng rúp vàng để mua hạt giống ở nước ngoài cho những cánh đồng bị khô héo.

Công nhân viết thư gửi tới Hội đồng dân ủy :

« Thưa đồng chí Lê-nin ! Ở nước Nga dất mẹ của chúng ta có hàng ngàn, hàng ngàn nhà thờ. Những cây thánh giá bằng vàng ở các nhà thờ và các đồ vật quý nên tịch thu và đem đổi lúa mì cho những người đói ».

Công nhân thật là cừ ! Lê-nin đã nắm lấy lời gợi ý đó của công nhân. Cần phải soạn thảo một sắc lệnh về việc tịch thu các vật quý của nhà thờ. Còn đợi gì nữa ?

Có tiếng chuông điện thoại. Ca-li-nin nói từ vùng lưu vực sông Von-ga. Lê-nin lo lắng áp tai vào ống điện thoại :

— Thế nào, Mi-kha-in I-va-nô-vích ?

— Tình hình xấu lắm, thưa Vla-đi-mia I-lích.

Các cánh đồng lúa đều chết. Các làng mạc đều bị sương mù bao phủ. Không nghe thấy tiếng bò rống. Gia súc bị giết thịt hoặc bị chết vì thiếu ăn. Ngay cả nấm và quả rừng cũng không mọc được trong mùa hè đáng nguyền rủa này. Nhân dân nấu cháo bằng lá cây và cỏ. Ngã gục vì yếu. Có nhiều gia đình chết dần chết mòn, tựa như bị bệnh dịch hạch. Chó sói lùng sục mồi từ làng này sang làng khác ...

Lê-nin ngồi hồi lâu sau khi nghe điện thoại, ngả người ra lưng ghế, không động đậy. Cái đó không quen đối với Lê-nin.

Được quét bằng CamScanner

Việc Ủy ban cứu trợ những người bị đói tổ chức chở trẻ em ra khỏi các nơi đó là một chủ trương rất đúng đắn. Và thật là khủng khiếp : các toa tàu đầy trẻ em cứ im thin thít...

Các đoàn tàu từ các tỉnh bị đói chạy tới những thành phố khác nhau. Thành phố Mát-xcơ-va nhận trẻ em người Tsu-vát. Ở những ngôi nhà lớn của bọn quý tộc và tư sản trước đây, người ta đã thành lập các nhà trẻ dành cho trẻ em mồ côi người Tsu-vát.

Đêm đã khuya. Vla-đi-mia I-lích khe khẽ bước vào nhà. Mọi người đã ngủ. Nhưng không, Ma-nhi-a-sa chưa ngủ, vẫn đợi. Chị mời xuống bếp.

— Anh không giữ gìn sức khỏe à, anh Vô-lô-đi-a. Anh uống một cốc nước trà nóng nhé. Chị Na-đi-a đi làm về mệt quá đã đi nghỉ rồi.

Vla-đi-mia I-lích trông thấy trên bàn một gói bưu kiện bọc vải thô. Nông dân làng Tam-bốp-si-na viết rằng họ gửi giăm bông và mỡ : « Đồng chí nếm thử sản phẩm nông thôn của chúng tôi, Vla-đi-mia I-lích, mong đồng chí bồi dưỡng cho khỏe thêm ».

— Vô-lô-đi-a, anh chưa bao giờ nhận quà cáp cả, — Ma-ri-a I-li-nhít-na nói, — em và chị Na-đi-a hoàn toàn tán thành. Nhưng, Vô-lô-đi-a... trông dáng anh mệt mỏi thế kia...

Được quét bằng CamScanner

Vla-đi-mia I-lích mỉm cười với cô em gái. Ma-nhi-a-sa thân yêu ! Người rất yêu quý cô em gái. Năm 1887, khi người anh ruột A-lếch-xan bị tử hình, cô còn nhỏ. Cả thành phố xa lánh ngôi nhà của gia đình U-li a-nốp. Chỉ có I-van I-a-cô-vlê-vích I-a-cô-vlép người Tsu-vát, bạn của cha, là không xa lánh, không bỏ rơi. Và cả người Tsu-vát tên là Ô-khốt-nhi-cốp cũng không bỏ mặc gia đình U-li-a-nốp trong cơn hoạn nạn. Cám ơn họ.

— Em có biết chúng ta sẽ làm gì với món quà đó không ? — Vla-đi-mia I-lích vừa nói vừa gõ gõ vào gói bưu kiện bọc vải thô. — Vừa rồi người ta chở trẻ em Tsu-vát tới Mát-xcơ-va của chúng ta. Chúng ta sẽ gửi đến nhà trẻ dành cho trẻ em Tsu-vát. Đồng ý chứ, Ma-nhi-a-sa ?

Ma-ri-a I-li-nhít-na chăm chú nhìn người anh. Trông vẻ mặt Người thật xanh xao, mệt mỏi. Trái tim chị như thắt lại, buồn rầu.

— Chúng ta yêu cầu phân chia cho những trẻ em yếu nhất, gầy yếu nhất, — Vla-đi-mia I-lích nói.

Ma-ri-a I-li-nhít-na gật đầu.

Vla-đi-mia I-lích lại nhức đầu như lúc nãy. Nhưng Người vui hẳn lên. Món quà của nông dân miền Tam-bốp như một giọt nước bỏ biển. Nhưng dẫu sao người cũng vui mừng vì ngày mai những đứa trẻ yếu nhất nào đấy đến bữa ăn trưa sẽ được thêm một miếng giăm-bông màu hồng rất ngon của miền Tam-bốp.

NEP LÀ GÌ ?

Công nhân tới gặp Lê-nin báo cáo tình hình họ sống và làm việc ra sao. Chỉ huy Hồng quân tới bàn bạc chiến sự. Các nhà bác học cũng đến. Lê-nin hỏi ý kiến tất cả, chăm chú lắng nghe từng người.

Sau đó Hội đồng dân ủy họp bàn những vấn đề do nhân dân gợi ý ; Chính phủ thông qua các đạo luật cần thiết đối với đất nước Xô-viết.

Nông dân tới. Những tháng đầu, nông dân nêu vấn đề cơ bản là ruộng đất của bọn địa chủ và cu-lắc. Phân phối số ruộng đất đó như thế nào giữa bần nông và trung nông, sử dụng như thế nào cho có lợi.

Thế rồi cuộc nội chiến bắt đầu.

Lúc đó Chính phủ Xô-viết đã quy định chế độ phân phối lương thực đối với nông dân. Họ gặt hái lúa mạch đen : để giống, để ăn, không

Được quét bằng CamScanner

được nhiều, mà vừa đủ. Số còn lại phơi khô quạt sạch nộp cho nhà nước. Nếu không nộp thì lấy gì nuôi Hồng quân ? Lấy gì nuôi công nhân ?

Thời kỳ đó thật là nặng nề đối với nông dân. Nhưng biết làm thế nào được ? Mọi người đều gặp khó khăn cả.

Nhưng giờ đây chiến tranh đã kết thúc. Những đại biểu nông dân lại đi bộ từ các làng mạc tới gặp Lê-nin. Từ làng Tam-bốp-si-na, từ tỉnh Vla-đi-mia và Oóc-lốp, từ Xi-bi-ri. Họ đến tới tấp. Đó là những người để râu dài, họ không phải là những người nông nổi, mà có kinh nghiệm sống. Lê-nin rất vui mừng. Người hỏi ý kiến của họ về tương lai.

Những người nông dân nói : cần phải bãi bỏ chế độ phân phối lương thực. Thay vào đó quy định chế độ thuế má.

Cái đó có nghĩa là thế nào ? Có nghĩa là không phải toàn bộ số lúa mạch đen đã gieo và gặt đều phải đem nộp hết. Ai gặt được nhiều thì người đó được để lại nhiều. Đó là quyền lợi của nông dân. Người ta sẽ muốn gieo nhiều hơn, muốn cày sâu hơn. Bởi vì trừ số thuế quy định sẽ nộp cho nhà nước ra, vẫn còn lại đôi chút để dành trong kho. Số thừa sẽ đem bán. Có thể mua sắm ở thành phố : xà phòng, dầu hỏa, vải vóc, những dụng cụ lao động như liềm hái, lưỡi cày, máy gặt. Lưỡi cày và máy gặt không mọc lên ở cánh đồng.. Có nghĩa là các thành phố, công xưởng và nhà máy phải phục hồi toàn bộ. Để thỏa mãn tất cả những yêu cầu đó.

Chẳng lẽ nhân dân lao động với hai bàn tay của mình không thể giành được cuộc sống ấm no ư ? Chúng ta đã quét sạch bọn tư sản, đã đánh tan bọn bạch vệ, chúng ta sẽ tự quyết định lấy số phận của mình.

Qua những cuộc nói chuyện như vậy với nông dân, qua những cuộc trao đổi ý kiến với các đồng chí và qua những ý nghĩ của riêng mình, một kế hoạch đã nảy sinh ở Lê-nin. Lê-nin gọi kế hoạch đó là chính sách kinh tế mới.

Sau cách mạng, ở nước ta những tên dài được rút gọn đã thành một. Thế là chính sách kinh tế mới được gọi tắt là NEP (1).

Chính quyền Xô-viết đã cho phép tư nhân mở mang buôn bán. Nhưng có mức độ. Không nguy hiểm đối với đất nước Xô-viết. Vì chính quyền là của công nông. Chính quyền công nông chú ý theo dõi những cái chính : củng cố, phát triển nền công nghiệp, đường sắt, vận tải đường

---

(1) *Tên ghép của ba chữ cái đầu : Nô-va-ia Ê-cô-nô-mi-se-xca-ia Pô-li-ti-ka — N.D.*

Được quét bằng CamScanner

biển và dường sông — tất cả những cái đó là của nhân dân, là tài sản của nhà nước.

Trong thời kỳ nội chiến, Chính phủ Xô-viết đã áp dụng những chế độ khắt khe và nghiêm khắc. Cần phải làm như vậy. Trong thời bình cần phải thay đổi những chế độ đó.

Tất cả những gì Lê-nin đã làm, đã cố gắng để đạt được, tất cả đều vì lợi ích, vì hạnh phúc của nhân dân. Giờ đây, sau chiến tranh, Lê-nin muốn phát triển kinh tế, thương mại, công nghiệp, điện khí hóa, ngành chế tạo máy và tình hữu nghị vững chắc giữa nông thôn và thành thị.

Đây, NEP cần thiết cho công cuộc đó. Đại hội lần thứ X của Đảng đã phê chuẩn kế hoạch NEP của Lê-nin.

Lê-nin không phải dễ dàng đã xây dựng lại được cuộc sống theo lối mới. Thực tế có nhiều trở ngại. Có những sự tranh cãi, công kích thậm tệ. Tưởng như không có gì để tranh cãi ? Thế mà Tơ-rốt-xki đã tranh cãi. Như mọi khi, y đã đưa ra ý kiến riêng. Ý kiến không đúng, có hại. Y đã từng chống hòa ước Bơ-rét-xli-tốp, y đã đem đến cho nhân dân xô-viết nhiều điều ác.

Bây giờ y lại chống đối Lê-nin. Y đã tranh cãi với Lê-nin và Đảng về nhiều vấn đề khác nhau. Không tán thành những kế hoạch của Lê-nin. Lôi kéo những đảng viên thiếu kiên định về phía mình. Lập ra những nhóm chống Lê-nin. Và Lê-nin còn phải đương đầu với nhiều kẻ địch khác nữa.

Cần phải cùng nhau, thân ái, hòa thuận xây dựng cuộc sống hòa bình. Lê-nin mơ ước như vậy, — muốn Đảng luôn luôn hòa thuận.

Nhưng có những kẻ đã cản trở cuộc sống mới.

Lê-nin thẳng tay đấu tranh chống lại bọn chúng.

Đa số những người cộng sản đứng về phía Lê-nin. Họ đã thắng và dẫn dắt Đảng cùng nhân dân xô-viết tiến lên chủ nghĩa cộng sản.

KHI BĂNG CẤT TIẾNG HÁT

— Chúng ta đi thôi ! — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na nói.

— Nhất định chứ, anh Vô-lô-đi-a ! — Ma-ri-a I-li-nhít-na tiếp lời, trong lòng chí sợ Người sẽ không đi.

Được quét bằng CamScanner

Nhưng Vla-đi-mia I-lích không phản đối, mặc dù Người đang say sưa ngồi viết báo trong phòng làm việc vắng vẻ, đặc biệt yên tĩnh nhân ngày chủ nhật. Và cần phải viết những bức thư quan trọng nữa.

Nhưng buổi sáng tháng mười trong tréo đã lôi cuốn việc đi dạo chơi ngoài trời. Vào ngày đẹp trời như thế này đi dạo ở vùng ngoại ô thật là tuyệt, hãy tạm gác công việc hôm nay lại ! Trên tờ lịch dẫu sao cũng là con số in màu đỏ chói. Họ ngồi vào chiếc xe lớn màu đen mang nhãn hiệu Anh « Rolls-rois », và đồng chí Ghin chở Vla-đi-mia I-lích cùng Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na và Ma-ri-a I-li-nhít-na tới làng Go-ki.

Họ rời khỏi Mát-xcơ-va. Vla-đi-mia I-lích thở hít không khí trong lành căng lồng ngực. Cảnh bình minh ửng hồng buổi sớm mới đáng yêu làm sao ! Mặt trời từ từ nhô lên, dịu dàng tỏa ánh sáng trên bầu trời xanh nhạt. Con đường bắt đầu có băng đóng. Bánh xe kêu lạo xạo ở những chỗ đất gồ ghề và đường có ổ gà. Ghin lái xe đi thong thả, thận trọng. Nhưng Vla-đi-mia I-lích lại thích đi nhanh. Thích để gió tạt mạnh vào hai má và trái tim rạo rực niềm vui !

— Đồng chí Ghin, đồng chí lái xe gì mà như đi chào từng con gà ấy, — Vla-đi-mia I-lích nói đùa.

Những câu nói đùa của Vla-đi-mia I-lích đã làm đồng chí Ghin vui thêm. Nhưng đồng chí không tăng thêm tốc độ. Không, đồng chí nghĩ rằng thà đi chào từng con gà khi đi qua các làng còn hơn là để cho Vla-đi-mia I-lích bị sóc trên con đường gồ ghề.

Go-ki là một trang trại cổ có công viên đẹp bao quanh biệt thự với những hàng cột trắng và hai ngôi nhà phụ. Đường đi rợp bóng bồ đề cành lá sum sê và những cây sồi lớn. Những bãi cỏ nhỏ rất thoáng. Ở đó có những góc nhỏ kỳ lạ — từ nơi này nhìn được khá xa, thấy rõ khu vực Pô-đôn-xcơ.

Vla-đi-mia I-lích thích nhìn về phía xa xa xanh biếc, thích phỏng đoán thành phố ở bên kia khu rừng và con sông nhỏ Pa-khơ-ra chảy xiết. Vla-đi-mia I-lích đã tới Pô-đôn-xcơ từ thời trẻ, khi Người đi đày trở về. Dạo ấy là vào năm 1900, khi bà Ma-ri-a A-lếch-xan-đrốp-na cùng với người con trai Mi-chi-a bị trục xuất khỏi Mát-xcơ-va về sống ở đó. Các chị em gái của Vla-đi-mia I-lích cũng sống ở đây, hồi Vla-đi-mia I-lích tới thăm những người thân, trước khi rời đi Thụy Sĩ. Hồi này Vla-đi-mia I-lích đang chuẩn bị xuất bản tờ « Tia lửa » ở nước ngoài, một tờ báo cách mạng của công nhân.

Được quét bằng CamScanner

Xe ô-tô đi vào công viên và nhẹ nhàng tiến đến gần ngôi nhà phụ phía bắc. Vla-đi-mia I-lích không thích ngôi nhà chính lắm. Người thích ngôi nhà phụ phía bắc hơn, ở đó có những căn phòng nhỏ, trần không cao lắm, cửa sổ không lớn. Dưới thời các ông chủ, nơi đây chắc là những buồng dành cho các viên chức. Sau Cách mạng tháng Mười, các ông chủ vội vàng chạy trốn ra nước ngoài và Chính phủ Xô-viết tiếp đó đã mở nhà nghỉ ở Go-ki. Sau khi Lê-nin bị thương, người ta quy định nơi nghỉ cho Chủ tịch Hội đồng dân ủy ở đây. Các bác sĩ đã nghiêm khắc ra lệnh cho Người phải chữa bệnh bằng không khí trong lành!

Đúng. Vla-đi-mia I-lích vừa mới thoát khỏi không khí ngột ngạt của các phiên họp và sự ồn ào của Mát-xcơ-va, đi vào công viên Go-ki. Đầu óc Người hầu như không còn nhức nữa.

— Hít một hơi không khí nồng thôn vào là tập tức má hồng lên ngay, — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na hài lòng nhận xét.

— Thưa các quý bà, chúng ta đi tiếp thôi, — Vla-đi-mia I-lích tuyên bố.

Trời khô ráo và lạnh. Đất dưới chân kêu lạo xạo. Lá cây đã rụng hết. Khắp công viên nhìn quang quẻ, chỉ có hoa tử đinh hương nằm buồn rầu trong đám lá tàn úa. Và cây thanh lương trà với những cành nặng trĩu chùm quả đỏ.

Một đàn chim sơn tước vàng bay rào rào từ bụi nọ sang bụi kia.

— Chao ôi, những chiếc áo gi-lê xinh xinh! — Vla-đi-mia I-lích bỗng kêu lên.

— Nói cái gì thế! — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na không hiểu.

— Trông đây, tựa như những chiếc áo gi-lê vàng xinh xinh khoác trên mình lũ chim, — Vla-đi-mia I-lích nói.

Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na rất quý trọng tình cảm và sự mê say của Người đối với thiên nhiên. Khi còn sống lưu vong, trong những giờ rỗi rãi, họ thường leo núi hoặc đi dạo chơi bằng xe đạp. Rừng càng sâu, đường mòn càng dốc, càng vắng người, thì Vla-đi-mia I-lích càng hăng say.

— Na-đi-u-sa, chúng ta đi tới chỗ có tảng đá cheo leo ở trên hồ đi...

Những hồ và núi của Thụy Sĩ rất hùng vĩ, tráng lệ. Nhưng cảnh thiên nhiên yên tĩnh của Nga vẫn gần gũi hơn, thân thiết hơn.

Được quét bằng CamScanner

— Trông kìa, cái ao nhỏ ! — Vla-đi-mia I-lích nói.

Ma-ri-a I-li-nhít-na vui mừng báo :

— Thế thì chúng ta đã đi tới một chỗ hay tuyệt dầy !

Cái ao đã phủ băng. Lớp băng mỏng trong suốt màu xanh nhạt như niêm phong cái ao nhỏ lại. Cái ao tựa như có một lớp kính che kín, qua lớp kính đó phản chiếu xuống ao những thân cây đổ nhào, cành cây trơ trụi và bụi rậm mọc trên bờ bằng phẳng. Qua lớp băng có thể thấy rõ những cây rong ở phía dưới.

Bỗng nhiên ở trên mặt ao vang lên tiếng ngân lanh lảnh. Tựa như có người dụng vào dây đàn của một thứ nhạc cụ kỳ lạ nào đó, và dây đàn bỗng rung lên dịu dàng, ngân nga.

Một hòn đá nhỏ do ai đó ném trượt trên mặt băng từ bờ đến giữa ao. Tiếng băng dội lại.

— Thật kỳ diệu ! — Vla-đi-mia I-lích khe khẽ thốt lên.

Ngay khi đó họ nhìn thấy một chú bé và một cô bé khoảng mười tuổi đứng cách họ một bụi cây. Đó là chú bé đã ném hòn đá xuống mặt băng.

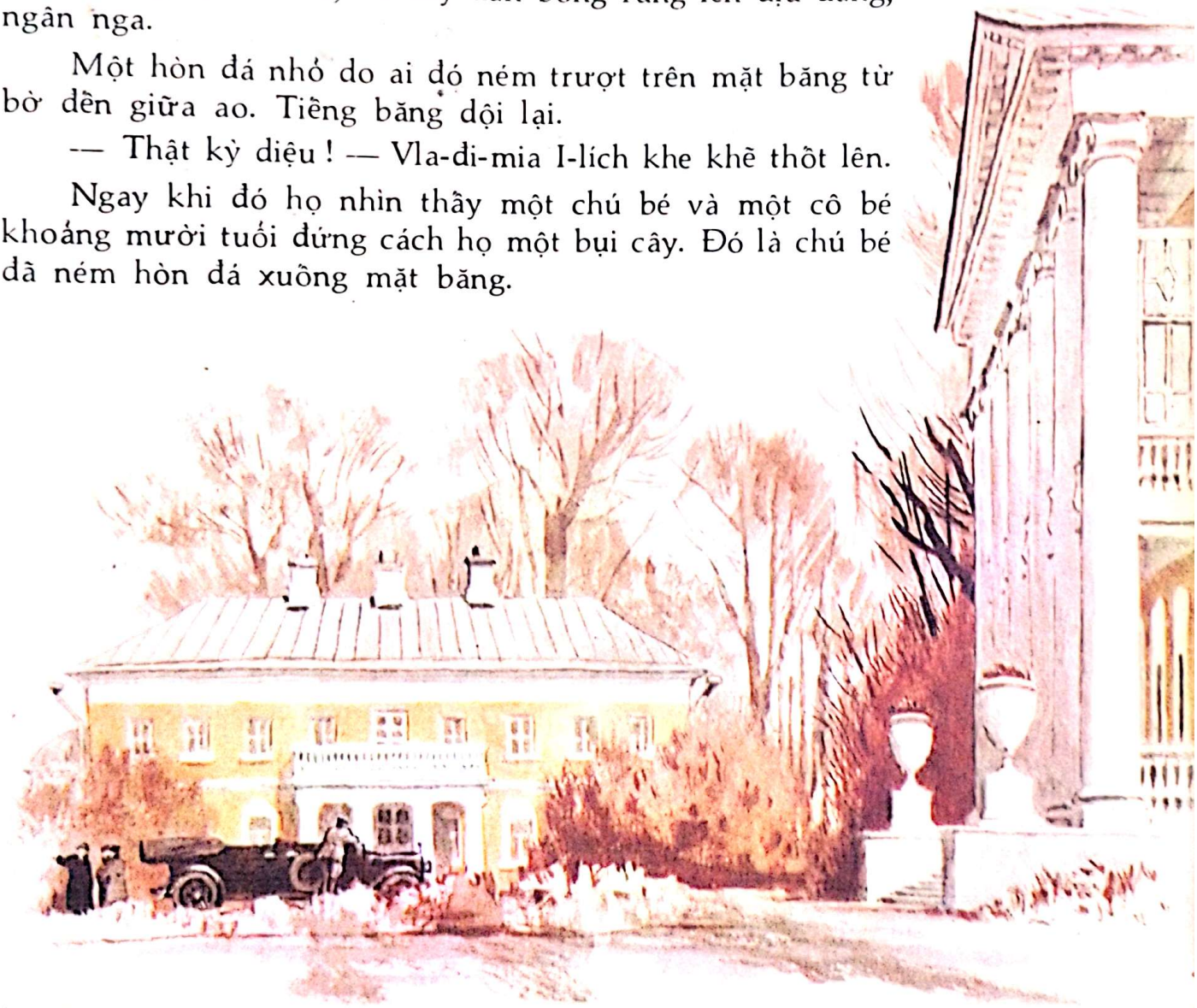

Được quét bằng CamScanner

— Như hát ấy ! Khắp ao vang lên tiếng ngân, — cô bé nói.

— Cần phải chộp ngay lấy cái ngày ao đóng băng lần đầu tiên này, — chú bé đáp. — Nếu không thì băng sẽ cứng mất hoặc bị tuyết phủ, khi đó ao sẽ thôi không hát nữa.

— Ném nữa đi, — cô bé yêu cầu.

Một hòn đá nhỏ lại trượt trên mặt ao và có tiếng ngân từ bờ này đến bờ kia.

— Ối — cô bé bỗng kêu lên.

Bọn trẻ nhìn thấy người lớn. Chú bé vội bỏ mũ ra chào.

— Chào các bác.

— Chào các cháu, — Vla-đi-mia I-lích vừa đáp vừa tiến lại gần. — Các cháu ở đâu tới ?

— Chúng cháu là người địa phương. Ở gần đây thôi, ở làng Go-ki. Chú bé chỉ tay về phía làng Go-ki mà đứng ở ao cũng trông thấy. — Còn các bác chắc là người Mát-xcơ-va phải không ?

— Đoán đúng rồi, — Vla-đi-mia I-lích cười. — Băng của các cháu hát hay lắm.

— Đúng đấy ạ ! Cần phải chộp được đúng lúc, không phải ai cũng có thể làm được, — chú bé đáp với giọng khoe khoang. — Có lẽ các bác là cấp lãnh đạo phải không ?

— Ở làng chúng cháu « bóng đèn của I-lích » đã thắp sáng, — cô bé nói.

— Đèn điện. Không kém gì Mát-xcơ-va. Đến tối cả làng đều sáng trưng, — chú bé khoe.

— Có nghĩa là các cháu hài lòng chứ ? — Vla-đi-mia I-lích hỏi nửa đùa nửa thật.

— Tại sao bác lại hỏi thế ? Chắc là sau này sẽ tốt hơn.

Hai đứa trẻ liếc nhìn nhau, và chú bé lại bỏ mũ ra chào : « Tạm biệt », — rồi chúng chạy đi đâu đó, có thể đi về nhà, cũng có thể còn đi rình tiếp những điều kỳ diệu và những điều bí ẩn của khu rừng mùa thu.

Còn Vla-đi-mia I-lích với Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na và Ma-ri-a I-li-nhít-na càng đi sâu hơn nữa vào công viên, bởi vì cái ao nhỏ ở

Được quét bằng CamScanner

Được quét bằng CamScanner

cách nhà không xa, mà Vla-đi-mia I-lích thì muốn ngày hôm nay mời hai người đi chơi xa.

NGỌN ĐÈN BIỂN

Vùng lên hỡi các nô lệ ở thế gian.
Vùng lên hỡi ai cực khổ bần hàn
Sục sôi nhiệt huyết trong tâm đầy chứa rồi
Quyết phen này sống chết mà thôi.

Bài quốc tế ca vang lên, đập vào các cửa sổ có hai lần cửa của hội trường trong Cung lớn Cơ-rem-li, bay lên những bức trần chạm trổ:

Nay mai cuộc đời của toàn dân khác xưa,
Bao nhiêu lợi quyền tất qua tay mình.

Mấy trăm người đứng trong hội trường Cơ-rem-li hát bài quốc tế ca bằng năm mươi thứ tiếng : tiếng Pháp, Đức, Ý, Phần Lan, Thổ Nhĩ Kỳ, E-xtô-ni, Lét-xtô-ni và... tất nhiên bằng tiếng Nga nữa.

Lê-nin cũng hát. Bài quốc tế ca của công nhân bao giờ cũng làm Người xúc động. Nhưng bây giờ, khi hàng trăm người cộng sản của các nước khác nhau tới dự Đại hội thứ IV Quốc tế cộng sản ở nước ta, ở đất nước Xô-viết, và hát tự do trong cung điện của Nga hoàng trước đây thì tâm hồn Người mới thật tràn đầy niềm hạnh phúc.

Dẫu tranh này là trận cuối cùng.
Kết đoàn lại để ngày mai.
Lanh-te-na-xi-o-na-lơ
Sẽ là xã hội tương lai.

Nhiều nhà cách mạng nước ngoài, Vla-đi-mia I-lích đã biết khi Người còn sống lưu vong. Người biết Giăng

Được quét bằng CamScanner

Giô-rê, đảng viên Đảng xã hội Pháp có tài, người đã sáng lập ra tờ « Nhân đạo », tờ báo cách mạng nổi tiếng ở Pháp.

Và các nhà mác-xít Đức ! Cla-ra Xét-kin, Rô-da Lúc-xăm-bua, Các Líp-nếch ! Bao nhiêu công nhân cách mạng người Phần Lan mà Vla-đi-mia I-lích biết ! Rô-vi-ô, cảnh sát trưởng của Hen-xinh-pho đã từng giấu Vla-đi-mia I-lích khỏi bọn mật thám Nga hoàng. Phơ-rít Plát-ten người Thụy Sĩ đã giúp Vla-đi-mia I-lích cùng với các đồng chí trở về Tổ quốc, khi ở nước Nga bắt đầu nổ ra cuộc cách mạng ! Và còn rất nhiều nhà cách mạng nước ngoài, những công nhân và không phải công nhân mà Vla-đi-mia I-lích đã gặp và kết bạn.

Bây giờ, khi cuộc cách mạng tháng Mười của công nhân thắng lợi ở nước Nga, những nhà cách mạng mác-xít cũng thành lập ở trong nước mình các đảng cộng sản.

— Chúng ta sẽ liên hiệp lại thành một Liên-minh thống nhất, — Vla-đi-mia I-lích nói.

Các đảng cộng sản đã liên hiệp lại thành một Liên minh được gọi là Quốc tế Cộng sản.

Vla-đi-mia I-lích bước lên diễn đàn. Hàng trăm cặp mắt đổ dồn về phía Người. Vla-đi-mia I-lích nhìn thấu nỗi nóng lòng chờ đợi trong những khóe mắt. Người sẽ nói gì với những người cộng sản của các nước khác nhau.

Chắc là nói về cuộc sống của xã hội xô-viết. Về xã hội mới.

Vla-đi-mia I-lích bắt đầu kể về tình hình kinh tế ở đất nước Xô-viết : chúng tôi đã đạt được những gì trong năm năm, còn những gì chưa đạt được. Chúng tôi đã thắng cuộc chiến tranh, đã thắng nạn đói. Đang khắc phục tình trạng rối loạn. Nông dân sống đã khá hơn. Công nhân cũng khá hơn. Chúng tôi đang học tập buôn bán. Những máy móc chúng tôi chế tạo chưa tốt, còn ít. Cần phải chế tạo nhiều máy móc hơn nữa. Không có máy

Được quét bằng CamScanner

móc không thể xây dựng được chủ nghĩa cộng sản. Mục tiêu trước mắt của chúng tôi là chủ nghĩa cộng sản. Còn mục tiêu trước mắt của các đồng chí, các đồng chí nước ngoài, là cuộc cách mạng.

Đây là những điều Vla-đi-mia I-lích nói tới. Người nói bằng tiếng Đức. Tiếng Nga thời đó còn ít người nước ngoài biết, nhưng tiếng Đức thì nhiều người hiểu.

« Người nói tiếng Đức rất cừ » — những người cộng sản Đức khen thầm.

Bản báo cáo kết thúc.

Tất cả đứng dậy, cả một đội quân rất đông những người cộng sản.

— Hoan hô, Lê-nin, Lê-nin muôn năm !

Một trận bão nổi lên trong hội trường có hai lần cửa sổ, một trận bão thực sự !

Chắc là cái biển tình yêu ấy đã khiến Vla-đi-mia I-lích xúc động. Nhưng những tiếng hoan hô to như vậy đã làm Người bối rối. Người định mau chóng đi ra khỏi hội trường. Đi làm sao được ! Một đám đông đã vây chặt lấy Người. Mỗi người đều muốn nói câu gì đó. Muốn hỏi điều gì đó. Hoặc chỉ là một câu chào hỏi.

— Chào đồng chí Lê-nin ! — một người tóc quăn chen lại gần hơn, nói to bằng tiếng Pháp. Cặp mắt đen nhánh của đồng chí ngời sáng, đồng chí nhắc lại, giọng vô cùng thân ái : — Chào đồng chí Lê-nin ! — Và nói bằng tiếng Nga một cách khó khăn, từng tiếng một : — Lãnh tụ Lê-nin !

Lê-nin mỉm cười :

— Đồng chí là người địa phương nào của Pháp ?

— Tôi là người Ý. Nhưng đồng chí không biết tiếng Ý của chúng tôi...

— Có biết chút ít, — Vla-đi-mia I-lích phản đối lại bằng tiếng Ý.

— Ôi ! Đồng chí Lê-nin biết tất cả ! — người Ý tóc quăn bỗng thốt lên.

Từ khắp mọi nơi truyền đi bằng tiếng Ý, Đức, Pháp, Anh :

— Lê-nin là người bạn ! Lê-nin là lãnh tụ của các đảng cộng sản ! Lê-nin là người thầy !

Được quét bằng CamScanner

Một người thợ mỏ ngoại quốc mặc áo sơ-mi trắng như tuyết, khuôn mặt còn đầy những chấm đen của bụi than, đặt hai bàn tay lên mồm như ống loa và hét lên, giọng phấn khởi :

— Đất nước Xô-viết là ngọn đèn biển của chúng ta ! Chúng ta hãy hướng về phía ngọn đèn biển đó.

ĐÊM GIAO THỪA

Vla-đi-mia I-lích bị ôm. Ốm nặng. Rất nguy hiểm.

Một số người nghĩ rằng bệnh tật đã ập đến bất ngờ. Không, cái bệnh quỷ quyệt đã từ lâu lén đến gần. Bệnh mất ngủ. Đôi khi thâu đêm đến sáng Người không thể chợp mắt được. Một đêm vô tận kéo dài đau đớn. Đầu hầu như luôn luôn bị nhức. Đã đến cái giờ phút tai ác, Vla-đi-mia I-lích phải nằm liệt giường.

Người nằm trong căn phòng nhỏ tại nhà riêng ở Cơ-rem-li.

— Vla-đi-mia I-lích làm việc quá nhiều, vượt quá sức mình, làm nhiều quá ! — các bác sĩ nói. — Cần phải tĩnh dưỡng tuyệt đối.

Nhưng Vla-đi-mia I-lích không thể không làm việc, không thể ! Căn bệnh thật hiểm nghèo. Cần phải nói gấp với các đồng chí những ý nghĩ cần thiết.

Vla-đi-mia I-lích nằm, cánh tay bất động đặt duỗi trên chăn. Miếng vải chườm lạnh đặt trên trán làm nguội bớt cái đầu nóng rực.

Buổi tối. Trên bàn có để một ngọn đèn ngủ chiếu sáng mờ mờ. Các bác sĩ ra lệnh cho Vla-đi-mia I-lích phải nghỉ ngơi sau bữa ăn trưa. Người vẫn không ngủ.

Hôm qua ở Mát-xcơ-va đã khai mạc Đại hội lần thứ I các Xô-viết toàn Liên bang. Hôm qua ngày 30 tháng chạp năm 1922 tại Đại hội đã thông qua hiệp ước thành lập Liên bang Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Xô-viết.

Vla-đi-mia I-lích đã chuẩn bị khá lâu cho cái ngày kỳ lạ đó.

Không phải tất cả đều hiểu ngay tại sao cần phải thành lập Liên bang Xô-viết. Tại sao Vla-đi-mia I-lích lại cố gắng để đạt được một cách nhiệt tình như vậy, kiên trì như vậy.

Được quét bằng CamScanner

Lê-nin muốn rằng Liên Xô là một quốc gia hoàn toàn mới, hoàn toàn khác với nước Nga thời Nga hoàng. Vì dưới thời Nga hoàng vẫn là như vậy. Vẫn là nước Nga. Còn nước U-cra-i-na tựa như hoàn toàn không có. Nước Bê-lô-rút-xi cũng không có. Nước Ác-mê-ni, nước A-déc-bai-gian, nước Gơ-ru-di chỉ được coi là một phần của nước Nga. Các dân tộc đó không có độc lập chút nào. Ở các trường học người ta không cho phép dạy trẻ em bằng tiếng mẹ đẻ. Nhiều dân tộc thậm chí không có cả bảng chữ cái và chữ viết riêng. Các dân tộc nhỏ bé không được phát triển. Bị làm nhục. Lê-nin căm thù sự bất bình đẳng đó.

Người đã suy nghĩ khá sâu về điều đó! Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na dừng lại bên cửa ra vào, lắng nghe xem Người ngủ chưa.

— Na-đi-u-sa, anh chưa ngủ. Anh đang chuẩn bị làm việc.

Bà lặng lẽ bước vào. Tắt ngọn đèn ngủ đi. Bật đèn chính lên. Căn phòng sáng sủa hẳn. Khuôn mặt xanh xao trên chiếc gối cũng được chiếu sáng.

— Con người hiếu động của tôi ơi! — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na nói.

Chiếc đồng hồ quả lắc trong phòng ăn điểm sáu tiếng dõng dạc. Đến tiếng thứ sáu thì chị viết tốc ký Vô-lô-đi-sê-va tới. Chị khoảng ba mươi tuổi, dáng người mảnh dẻ, trông thông minh. Chị ngồi bên chiếc bàn con cạnh giường. Bút chì đã sẵn sàng.

— Như vậy, — Vla-đi-mia I-lích nói.

Hôm nay các bác sĩ đã cho phép Người đọc cho người khác viết bốn mươi phút.

Bốn mươi phút — khá nhiều thời gian! Hơn nữa, toàn bộ bài đã được viết sẵn trong đầu.

Nếu như Vla-đi-mia I-lích tới dự Đại hội thì Người sẽ nói tất cả những gì bây giờ Người đọc cho viết. Đó là lời huấn thị cho các đồng chí. Các đồng chí lắng nghe Lê-nin, tiếp nhận huấn thị của Người. Người nói rằng cần phải xây dựng và củng cố Liên Xô như thế nào. Không được để cho các dân tộc nhỏ bé bị khốn khổ. Không được làm nhục các dân tộc! Các nước cộng hòa Xô-viết cần được bình đẳng, thân ái. Liên Xô sẽ trở thành một quốc gia hùng cường và công bằng. Và các dân tộc bị chủ nghĩa đế quốc áp bức trên toàn thế giới sẽ thức tỉnh...

Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na ở phòng ăn bên cạnh lắng nghe giọng nói của người thân. Hai tay bà chồng cằm. Khuôn mặt hốc hác biểu lộ rõ tình thương lẫn sự lo âu.

Được quét bằng CamScanner

Nhưng đọc xong, chị viết tốc ký Vô-lô-đi-sê-va liền đi ra. Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na thay chị ngồi bên cạnh giường bệnh nhân. Nụ cười của bà rất trong sáng khiến cho Vla-đi-mia I-lích không thấy được nỗi đau khổ lẫn sự sợ hãi trong cái nhìn của bà. Sự bình tĩnh của Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na đã làm Vla-đi-mia I-lích yên tâm.

— Na-đi-u-sa có biết anh đang nhớ lại những gì không ? — Vla-đi-mia I-lích trầm ngâm. — Anh nhớ ông bố đã gắng sức mở các trường học ở tỉnh Xim-biếc, đã tổ chức các trường học để cho con em những người thuộc dân tộc Tsu-vát, Moóc-đvin, Tác-ta. Trước cụ, ở tỉnh Xim-biếc chưa từng có chuyện đó.

— Cụ là một người hiếm có, — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na đáp. — Cụ đã bắt đầu từ cái nhỏ. Còn bây giờ ở nước ta cuộc cách mạng đã mở ra những con đường lớn.

Bà nhìn thấy Vla-đi-mia I-lích hài lòng về công việc ngày hôm nay. Ngay cả cặp mắt cũng sáng lên như trước đây. Người bớt miếng vải chườm ra, có nghĩa là đầu đã nhẹ bớt. Có thể sắp dậy được chăng ?

« Có thể ? Mình rõ lạ chưa ? » — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na sợ hãi. — Không phải có thể, mà là nhất định chứ ! Nửa năm trước đây cũng giống như vậy, Vla-đi-mia I-lích đã khỏi bệnh và dậy được. Bây giờ cũng như thế.

Bà cẩn thận sửa lại chiếc khăn đắp trên mình Vla-đi-mia I-lích.

— Đêm nay là đêm giao thừa, Vô-lô-đi-a ạ, — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na chợt nhớ ra. — Không phải vô cớ trông anh rất tươi. — Bà cúi xuống hôn Vla-đi-mia I-lích. — Chúc mừng năm mới, Vô-lô-đi-a.

ĐẤU TRANH KHÔNG NGỪNG

Các bác sĩ lo lắng : việc đọc cho người khác viết các bài báo có thể tác hại đến sức khỏe của Vla-đi-mia I-lích. Cần để cho đầu óc nghỉ ngơi, Vla-đi-mia I-lích ! Đừng nghĩ tới những việc quốc gia. Cần ngừng đọc những bài báo nói về công việc.

Vô hiệu quả !

Nhưng cãi lý với các bác sĩ cũng không phải chuyện dễ. Vla-đi-mia I-lích đành phải dùng mưu.

Được quét bằng CamScanner

— Tôi sẽ không đọc cho viết các bài báo nữa, mà đọc nhật ký vậy.

Người đã đánh lừa các bác sĩ. Họ phải nhượng bộ : thế thì được. Tuy nhiên, chắc các bác sĩ đều hiểu : cuốn nhật ký ấy sẽ không nói về chuyện thời tiết. Chẳng lẽ cầm Lê-nin quan tâm tới số phận của nhà nước do Người xây dựng nên ư ? Đầu óc Vla-đi-mia I-lích căng thẳng, hoàn toàn không thể ngủ được, khi Người không được phép đọc cho người khác viết. Các bác sĩ đã cho phép, có điều là nên dè dặt. Nửa giờ, bốn mươi phút một ngày. Không hơn.

Vào đúng giờ quy định, chị viết tốc ký Vô-lô-đi-sê-va tới. Đôi khi chị ghi một trang một ngày, không thì hai hoặc ba trang. Trong những trang đó chứa đựng toàn bộ kế hoạch tổ chức xã hội của chúng ta sau này. Vla-đi-mia I-lích phê phán những khuyết điểm, khuyên nên làm thế nào để tổ chức hợp lý hơn bộ máy nhà nước, giữ vững sự thống nhất và tình đoàn kết trong Đảng cộng sản. Lê-nin sợ nhất là trong Đảng xảy ra sự bất hòa.

Trên giường bệnh, Vla-đi-mia I-lích cân nhắc cẩn thận hồi lâu từng ý, từng lời cho các bài báo của mình.

Các bài báo của Lê-nin đăng trên tờ « Sự thật ». Những người lao động đọc, chia sẻ với nhau :

— I-lích hiểu đúng về cuộc sống của chúng ta. Người hiểu thấu tới tận cốt lõi. Người thấy được tất cả những gì mà chúng ta không thấy !

Và vui mừng :

— Chắc là sức khỏe I-lích của chúng ta đang bình phục.

Đột nhiên... Một ngày tháng ba. Mặt trời mùa xuân vui vẻ chiếu sáng. Chim sẻ hót ríu rít trên các đường phố lớn và trong các vườn hoa. Những rãnh nước sủi bọt chảy ào ào như suối dọc theo đường lát (1). Tất cả mọi thứ trong thiên nhiên đều ngời lên sức sống và niềm vui. Nhưng vào buổi sáng hôm đó, 14 tháng ba, khi mọi người giở tờ báo ra thì nét mặt đều đăm chiêu và buồn rầu. Mọi người đứng tụ tập thành đám đông trên các đường phố cạnh các tủ kính treo báo. Khắp nơi đều dán các tờ giấy « *Thông báo của chính phủ* ».

Nếu là của Chính phủ có nghĩa là có tin gì quan trọng. Không biết có xảy ra chuyện gì bất hạnh không ?

« Thông báo về tình hình sức khỏe của Vla-đi-mia I-lích.

---

(1) *Mùa xuân tuyết tan — N.D.*

Được quét bằng CamScanner

Trong những ngày gần đây tình hình sức khỏe của Vla-đi-mia I-lích sút kém khá nhiều... »

Những dòng chữ đen như muốn nói cái điều bất hạnh đã đến, đã xảy ra... « Sút kém khá nhiều ». Đọc đến chỗ đó phát sợ. Mọi người cúi đầu rời đi.

Vào ngày hôm đó, trong các phân xưởng công nhân rất buồn bã.

— I-lích của chúng ta ! — một bác công nhân già thở dài.

Đám thanh niên không tin điều khủng khiếp đang từ từ đến gần.

— Không, không phải vô cớ ra thông báo, — những người già buồn phiền. — Ôi, I-lích !

Tình hình sức khỏe của Vla-đi-mia I-lích rất kém. Bệnh tật đã tấn công một cách không thương xót. Vla-đi-mia I-lích bị mất tiếng. Còn gì cay đắng hơn nữa ! Lê-nin không nói được. Không còn được nghe giọng nói sinh động, hơi uốn lưỡi, mau lẹ của Người nữa.

Suốt ngày đêm các bác sĩ túc trực trong căn nhà ở của Vla-đi-mia I-lích. Khoa học, tài năng, nghệ thuật của các thầy thuốc đều tham gia vào trận chiến đấu lớn để cứu sinh mạng tuyệt diệu của Người. Cả nước theo dõi với một niềm hy vọng. Buổi sáng mọi người vội vã tới xem báo, đọc bản thông báo.

Buổi tối. Gió xuân làm bay phấp phới lá cờ đỏ trên tòa nhà của Hội đồng dân ủy. Còn trong căn nhà ở Cơ-rem-li thì sao ?

Buổi tối. Những công việc lao động và bận rộn trong ngày đã chấm dứt. Hàng ngàn trái tim thắt lại buồn rầu : liệu trong căn nhà ở Cơ-rem-li có chuyện gì xảy ra không ?

Trong căn phòng của Vla-đi-mia I-lích yên lặng. Yên lặng đến nỗi tiếng gõ đều đều của quả lắc đồng hồ từ buồng ăn cũng vọng đến. Ở đó có cô nữ hộ lý ngồi trực. Cạnh giường là Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na.

Vla-đi-mia I-lích giương mi mắt nặng trĩu lên. « Na-đi-a, mình ở đây ư ? ».

Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na hiểu tất cả những gì Người muốn nói và muốn hỏi. Bà nói với Người, dường như nghe thấy tiếng Người trả lời.

— Hôm nay trông anh khỏe hơn, — bà nói với giọng tin chắc.

Vla-đi-mia I-lích cũng cảm thấy có khỏe hơn thực. Cặp mắt của Người đáp : « Đúng ».

Được quét bằng CamScanner

— Anh sẽ khỏi. Các bác sĩ nói rằng cần phải đem hết nghị lực ra. Vô-lô-đi-a, hãy cố gắng hết sức mình.

« Anh sẽ cố gắng », — Vla-đi-mia I-lích đáp lại bằng mắt.

— Suốt đời anh đã đấu tranh vì hạnh phúc của nhân dân, vì cách mạng. Anh hãy đem hết sức mình ra mà đấu tranh !

Vla-đi-mia I-lích lại trả lời một cách dễ hiểu đối với Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na : « Đúng ».

Lòng thương xót không sao chịu nổi, đột nhiên đã làm bà đau nhói. Nước mắt trào lên đến cổ họng. Bà bị kiệt sức trong giây lát. Nhưng bà đã khắc phục được. Bà đã nuốt nước mắt trong cổ họng và với giọng âu yếm nói :

— Bây giờ đến giờ nghỉ ngơi rồi. Anh ngủ đi để lấy sức. Mọi việc rồi sẽ tốt đẹp. Ngủ đi. Tôi sẽ không đi đâu cả. Tôi sẽ ngồi bên cạnh.

MÙA THU MỘT NGHÌN CHÍN TRĂM HAI MƯƠI BA

Tháng tư. Đại hội lần thứ XII của Đảng cộng sản Nga khai mạc. Đại hội đã gửi lời chào mừng tới Vla-đi-mia I-lích.

« Thay mặt Đảng, giai cấp vô sản và toàn thể nhân dân lao động. Đại hội xin chân thành gửi tới vị lãnh tụ của mình, bậc thiên tài của tư tưởng vô sản và hành động cách mạng, lời chào và những lời kính yêu nồng nhiệt nhất.

Hơn bao giờ hết, Đảng nhận rõ trách nhiệm của mình trước giai cấp vô sản và lịch sử. Hơn bao giờ hết, Đảng muốn và sẽ xứng đáng với lá cờ và vị lãnh tụ của mình... »

Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na đã đọc lời chào mừng. Vla-đi-mia I-lích đáp lại bằng cái nhìn vô cùng sâu sắc, tràn đầy tình cảm.

Vla-đi-mia I-lích không đầu hàng bệnh tật. Vào giữa tháng năm Người chuyển tới Go-ki, tới ngôi nhà chính. Chủ tịch Hội đồng dân ủy chọn cho mình một căn phòng nhỏ nhất trong ngôi nhà đó. Căn phòng ở góc, có cửa sổ cao. Qua cửa sổ nhìn thấy vườn cây. Trong đám cây cối đầy tiếng chim hót ríu rít. Những con quạ đen kêu quác quác. Từ mỗi cành cây vang đến sự hân hoan. Cả không trung đều ngân vang.

Ban đêm chim họa mi hót. Những vì sao ngó nhìn vào cửa sổ.

Được quét bằng CamScanner

Vla-đi-mia I-lích thở hít không khí trong sạch. Tình trạng sức khỏe của Người có khá hơn. Cám ơn Go-ki. Sống trong không khí nông thôn, Vla-đi-mia I-lích bắt đầu ngủ được, ăn được và sức khỏe tăng thêm.

Sự bình phục từ từ. Vla-đi-mia I-lích bắt đầu đi lại được, tay trái chống gậy. Người tập viết tay trái. Luyện tập để khôi phục lại tiếng nói.

Người thầy dạy là Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na. Cửa phòng đóng lại trong giờ học. Họ chỉ có hai người. Không ai nghe thấy Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na lên lớp như thế nào.

Trong ngôi nhà đã hơi vui vui. Tất cả đều sung sướng khi tiếng cười của Vla-đi-mia I-lích bỗng vang lên. Vì Người vốn rất vui tính và hay cười. Bây giờ, khi đã khỏe hơn, Vla-đi-mia I-lích hoàn toàn vui mừng trước mỗi lời nói đùa hoặc lời nói khôn khéo, trước mỗi cuộc đến thăm của bạn bè từ Mát-xcơ-va đến hoặc một cuốn sách mới, trước những chiếc lá màu da cam trong khu vườn mùa thu. Bắt đầu mùa thu năm một nghìn chín trăm hai mươi ba.

Vào tháng mười, một hôm Vla-đi-mia I-lích chống gậy đến nhà để xe ở Go-ki và tỏ ý muốn đi Mát-xcơ-va : Cho xe ô-tô ra, chúng ta đi nào ! Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na và Ma-ri-a I-li-nhít-na rất lo lắng.

— Chẳng lẽ lại có thể như thế được ? Cái đó có thể kết thúc ra sao !

Và các bác sĩ cũng phản đối.

Nhưng Vla-đi-mia I-lích là người rất kiên định. Cái gì đã quyết là làm.

Chiếc xe ô-tô « Rolls-rois » màu đen chạy ra khỏi công viên rắc đầy lá màu da cam và đi về Mát-xcơ-va. Xe chạy chầm chậm, tránh những ổ gà. Mát-xcơ-va đã hiện ra : những mái tròn vàng óng của nhà thờ, những bức tường bằng đá trắng, những làn khói tỏa trên các ống khói nhà máy. Vla-đi-mia I-lích khi nhìn thấy Mát-xcơ-va đã bỏ mũ cát-két ra vẫy vẫy trên đầu. Mát-xcơ-va ! Sắp tới Cơ-rem-li rồi !

Trái tim trong lồng ngực đập mạnh, khi Người bước qua ngưỡng cửa phòng họp của Hội đồng dân ủy. Mọi cái ở đây đều quen thuộc đối với Vla-đi-mia I-lích. Chiếc bàn dài trải tấm dạ màu xanh. Chiếc ghế bành mây đặt ở đầu bàn. Từng giờ trong gian phòng này đều đáng ghi nhớ !

Cặp mắt Người tình cờ nhìn về phía lò sưởi ở góc, và Vla-đi-mia I-lích đã cười lên. Người nhớ lại những người nghiện thuốc đã nấp sau lò sưởi ấy như thế nào. Họ hút thuốc, còn khói thì phả vào lỗ thông hơi.

Được quét bằng CamScanner

Vla-đi-mia I-lích dứt khoát cấm hút thuốc trong các phiên họp Hội đồng dân ủy. Nhưng có ủy viên nhân dân nào đó không chịu nổi liền lén ra sau lò sưởi và hút trộm ở đó, chừng nào Chủ tịch chưa gõ bút chì xuống bàn.

Có cái gì đó vừa nghiêm khắc vừa dịu dàng đã rộn lên trong lòng Vla-đi-mia I-lích. Người thương yêu các đồng chí.

Vla-đi-mia I-lích đứng một lát, nhớ lại rồi đi vào phòng làm việc của mình. Người nhìn khắp phòng làm việc. Khi nhìn những tấm bản đồ địa lý, bức chân dung của Mác, chiếc máy điện thoại đặt trên bàn, những giá sách, thì bao nhiêu ý nghĩ lại ùa đến.

Nhưng Vla-đi-mia I-lích không từ giã. Không, Người muốn sống và trở lại nơi đây.

Người đứng một lát. Đưa mắt nhìn. Rồi đi lại gần cây cọ. Cây cọ lớn, cành lá sum sê, trồng trong cái thùng gỗ cạnh cửa sổ. Những cành của nó giống những chiếc ô nhỏ xòe ra ở những xứ nóng. Người ta đã gìn giữ nó. Vla-đi-mia I-lích yêu cầu chăm sóc nó.

Thời thơ ấu, trong ngôi nhà ở Xim-biếc của họ có nhiều hoa. Trong phòng ăn cũng có đặt một cây cọ cành lá sum sê và luôn luôn xanh tươi như thế này.

Sau đó họ đi thăm Mát-xcơ-va. Đi xem triển lãm nông nghiệp và thủ công nghiệp.

Triển lãm đầu tiên của Xô-viết ! Vla-đi-mia I-lích nhất định muốn xem triển lãm đó.

Triển lãm đặt trên bờ sông Mát-xcơ-va, cạnh khu vườn Ne-xcu-snưi. Trước kia, đây là khu rác rưởi. Rác rưởi đã được thu dọn đi nơi khác. Ở đây người ta trồng những khóm hoa. Dựng những tòa nhà triển lãm. Một thành phố nhỏ bằng gỗ, rất đẹp, tựa như trong truyện thần thoại, đã mọc lên.

Mọi người còn nhớ rất rõ cuộc chiến tranh, nạn đói và nạn rét. Tất cả những cái đó vừa mới xảy ra cách đây không lâu.

Vì vậy những tòa nhà chạm trổ bằng gỗ này giống như trong câu chuyện thần thoại vậy.

Lại càng giống chuyện thần thoại hơn nữa ở chỗ trong các tòa nhà triển lãm có những đồng lúa mì vàng óng và lúa mạch đen, những khối tháp bắp cải to mập, những núi khoai tây sớm màu hồng, những quả dưa hấu và dưa bở — những hoa quả trồng ở ruộng và ở vườn.

Được quét bằng CamScanner

Rõ ràng là nông thôn đang sống lại.

Các nhà máy và công xưởng cũng gửi những sản phẩm của mình tới nơi triển lãm. Rõ ràng là thành phố đang thoát khỏi cảnh nghèo khó và tình trạng rối loạn.

Vla-đi-mia I-lích từ Mát-xcơ-va trở về tuy mệt mỏi, nhưng tinh thần rất sảng khoái và đầy sức sống.

Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na còn nhớ mãi bài phát biểu của Lê-nin ở Nhà hát lớn ngày 20 tháng mười một năm 1922. Đó là bài phát biểu cuối cùng của Người trước khi lâm bệnh.

Lê-nin nói : « từ nước Nga của kế hoạch NEP sẽ xuất hiện một nước Nga xã hội chủ nghĩa ».

TÌNH YÊU CUỘC SỐNG

Chiếc xe trượt tuyết chạy băng băng. Tuyết tung lên dưới vó ngựa. Những thanh xà kêu rít lên theo vết trượt. Mặt trời vừa mới lặn. Ở nửa chân trời ánh hoàng hôn vẫn rực rỡ. Nhưng bóng tối nhanh chóng kéo tới, bức màn xanh trên cánh đồng phủ tuyết dần dần sẫm lại, cánh rừng ở phía xa xa mỗi lúc một thẫm hơn. Và đây, trên vòm trời, một ngôi sao yên tĩnh ở trên cao bắt đầu tỏa sáng.

Vla-đi-mia I-lích từ nơi đi săn trở về. Người vẫn chưa cầm được súng, chỉ xem những người khác săn ra sao. Nhưng cái đó cũng đem lại một niềm vui không gì sánh được. Người thích đi săn và tất cả những gì có liên quan đến đi săn. Người đi dạo khắp khu rừng, lắng nghe, ngắm nhìn cuộc sống ở trong rừng. Theo dõi dấu chân con vật. Người thích bắn súng.

Nhưng có những lúc ở địa vị người đi săn khác nhất định sẽ bắn, thì Vla-đi-mia I-lích lại không. Có lần cũng vào mùa đông, họ đi săn cáo bằng cờ. Những người đi săn lấy một lô cờ đó và rào quanh một khu rừng khá lớn. Ở đó có chú cáo. Cáo sợ những lá cờ đó, tìm lối ra.

Những người đi săn để lại một lối ra. Họ hô hoán để đuổi chú cáo về phía đó.

Vla-đi-mia I-lích đứng cầm súng. « Chà, nếu gặp mày thì chỉ bắn bị thương thôi ! » Bỗng nhiên — thật là kỳ lạ ! — từ sau dám cây thông chú cáo đi thẳng về phía Người. Vla-đi-mia I-lích lặng người đi. Chú cáo

Được quét bằng CamScanner

đẹp quá, lông màu da cam in trên nền tuyết trắng, mõm nhọn, chiếc đuôi đầy lông tơ rất đẹp! Nó đi thẳng về phía khẩu súng, mỗi lúc một gần. Vla-đi-mia I-lích không bắn. Vì chú cáo trông rất đẹp! Và ngày hôm đó cũng đẹp như hôm nay, trong sáng, có tuyết phủ lấp lánh.

Vla-đi-mia I-lích mỉm cười, nhớ lại câu chuyện xảy ra với con cáo.

Những thanh xà của xe trượt tuyết kêu như tiếng chuông ngân nghe đến vui tai! Buổi tối lặng lẽ đến gần. Ánh hoàng hôn từ từ nguội đi. Phía trên khu rừng, đối diện với nơi có ánh hoàng hôn, mảnh trăng lưỡi liềm hiện ra.

Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na nhìn mảnh trăng lưỡi liềm ấy qua cửa sổ và nói với Ma-ri-a I-li-nhít-na :

— Hôm nay tựa như ngày hội vậy. Trông kìa, vầng trăng hôm nay rất đặc biệt.

— Trong lòng chúng ta cảm thấy nhẹ nhõm, bởi vì Vla-đi-mia I-lích khỏe hơn. Chị thử nghĩ mà xem, thậm chí anh ấy đi săn, thế mới cừ chứ! — Ma-ri-a I-li-nhít-na đáp.

— Thế cô có nhớ lúc anh ấy cười ở chỗ cây thông Nô-en không, gần như hồi trước vậy!

Hai người bắt đầu nhớ lại cây thông Nô-en mới đây đặt trong ngôi nhà chính ở Go-ki để cho con em công nhân và viên chức nông trường quốc doanh, nhớ lại Vla-đi-mia I-lích đứng cạnh cây thông, cười rất hiền hậu với bọn trẻ, nhớ lại Ma-ri-a I-li-nhít-na chơi đàn dương cầm, còn Vla-đi-mia I-lích thì lắng nghe.

Vào ngày hôm nay họ chỉ muốn nhớ lại những chuyện thú vị.

Được quét bằng CamScanner

Vla-di-mia I-lích từ khu rừng mùa đông trở về với cặp má ửng hồng. Cặp mắt sáng long lanh một cách huyền diệu. Không khí giá lạnh, cuộc đi săn, chuyến đi xe trượt tuyết đã làm cho Người hồi sức và làm cho tinh thần sảng khoái. Nhưng cần phải nghỉ ngơi. Chế độ là như vậy. Các bác sĩ không rời mắt khỏi Vla-di-mia I-lích. Người phải đi nằm một giờ đồng hồ.

Trong khi Vla-di-mia I-lích nghỉ ngơi, Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na và Ma-ri-a I-li-nhít-na không được nói chuyện với nhau, mà người nọ chỉ ngăn ngừa người kia bằng cách đặt ngón tay lên môi : suỵt, không được đánh thức.

Trong lòng cả hai người có một niềm vui thầm lặng tuy còn mỏng manh, chưa mạnh dạn. Họ nhìn tương lai với niềm hy vọng. Các bác sĩ làm họ yên lòng. Một người mới đây nói :

— Chắc chắn là đến mùa xuân này chúng tôi sẽ chữa khỏi cho Người.

Buổi tối Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na thường đọc cho Vla-di-mia I-lích nghe. Khi Người bắt đầu bình phục, hàng ngày bà đọc báo « Sự thật » cho Người nghe. Nhưng hôm nay bà đọc truyện của Giắc Lơn-đơn.

Vla-di-mia I-lích ngồi trong chiếc ghế bành, cặp mắt hơi nheo nhìn qua cửa sổ với vẻ tư lự. Ở đó, trong dám tuyết màu xanh là công viên cũ. Không nhìn thấy công viên. Băng giá đã đọng trên kính cửa sổ. Những cành dương xỉ trắng xóa nở ra một cách kỳ dị trên các cửa sổ. Những bông hoa băng thần diệu như trong thời thơ ấu...

Câu chuyện nhan đề « Tình yêu cuộc sống ». Một người đang chết đói băng qua sa mạc tuyết. Người đó bị yếu đến nỗi không thể đi được mà phải bò trên sa mạc tuyết. Bên cạnh đó có một con chó sói cũng bò lê, nó bị ốm và cũng sắp chết. Giữa con chó sói và con người bắt đầu có cuộc đấu tranh. Ai sẽ thắng ? Chẳng lẽ chó sói ư ? Không. Con người đã thắng. Tình yêu cuộc sống khát khao đã tiếp thêm sức cho con người. Con người có mục đích — chiếc tàu biển đã hiện ra ở cuối sa mạc cạnh bờ biển. Ở đó là cuộc sống. Và con người đã cố bò tới đó.

Vla-di-mia I-lích rất thích câu chuyện đó. Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na hiểu được điều gì đã khiến Người xúc động như vậy. Phải chăng là lòng dũng cảm, sự kiên trì, ý chí vươn tới cuộc sống của con người. Không được đầu hàng !

Vla-di-mia I-lích đã không đầu hàng. Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na hiểu những ý nghĩ và tình cảm của Người được tạo ra qua buổi đọc hôm nay. Những ý nghĩ về sự trở về với cuộc sống. Với lao động.

Được quét bằng CamScanner

Chẳng lẽ vào buổi tối tháng giêng ấy bà có thể nghĩ rằng Vla-đi-mia I-lích còn sống được rất ít ư ?

Một cơn bệnh mới đã quật ngã đột ngột, tàn ác. Và vĩnh viễn.

Lê-nin mất ngày 21 tháng giêng năm 1924 hồi sáu giờ năm mươi phút tối ở Go-ki.

ĐỨNG DẬY, CÁC ĐỒNG CHÍ !

Nhiều chiến sĩ Hồng quân và đội viên du kích trong thời kỳ nội chiến đã biết đầu máy xe lửa « U-127 ». Suốt thời kỳ chiến tranh nó đã chở các chiến sĩ và vũ khí ra mặt trận. Và chở những người bị thương từ mặt trận trở về hậu phương. Nó đã làm việc không mệt mỏi. Lựu đạn và đạn của bọn bạch vệ đã quất vào nó một cách không thương xót và làm nó hư hỏng. Đến cuối cuộc chiến tranh, đầu tàu hoàn toàn bị phá hủy, không dùng được nữa.

Người ta nhớ tới nó trong khi nhân dân xô-viết bắt đầu khôi phục nền kinh tế trong nước. Khi đó công nhân đã tìm thấy « U-127 » ở nghĩa địa đầu tàu và quyết định : anh em ơi, sửa chữa lại !

Họ đã chữa lại rất tốt. Đầu tàu « U-127 » đã được chữa lại như mới. Những người thợ chữa là quần chúng ngoài đảng, nhưng họ quyết định trao tặng những người cộng sản chiếc đầu tàu mới được họ sửa chữa ngoài giờ. Và Vla-đi-mia I-lích đã được bầu là người lái danh dự. Người ta đã trích ra cho Lê-nin một cuốn sổ lương.

Được quét bằng CamScanner

Trong những ngày đau thương, khi Lê-nin mất, chiếc đầu tàu này đã được ủy nhiệm chở đoàn tàu tang từ Go-ki về Mát-xcơ-va.

Suốt hai đêm và một ngày liền, những người nông dân từ các làng gần xa đi bộ tới Go-ki để vĩnh biệt vị lãnh tụ.

Trời rất giá lạnh. Gió buốt thổi dồn từng cơn. Ở công viên Go-ki cành cây đu đưa trước gió, đập vào nhau xoàn xoạt. Những tấm vải đen và vải đỏ quấn xung quanh dám cột trắng của ngôi nhà chính. Các con đường đều rải cành thông. Trên tuyết những bông hoa nằm có vẻ buồn bã.

Linh cữu được những người công nhân, nông dân, những người cộng sản, các đồng chí, các ủy viên trong chính phủ khiêng trên tay từ ngôi nhà ra đến ga bồn dặm. Và đầu tàu « U-127 » » đã chở đoàn tàu đau thương về Mát-xcơ-va.

Người lái tàu là Mát-vây Cu-dơ-mích Lu-sin đã lái tàu hai mươi mốt năm. Bây giờ đồng chí lái đầu tàu « U-127 ». Đoàn tàu chạy không dừng lại ở các ga. Đúng một giờ cần phải chở linh cữu với thi hài của Lê-nin tới Mát-xcơ-va.

Dọc theo suốt con đường sắt, những người nông dân đứng chật cả hai bên.

Đầu tàu tới gần, huýt một hồi còi dài báo nguy. Nhưng mọi người không nhúc nhích. Đứng im trên đường ray. Vai kề vai. Im lặng. Đầu tàu không đi được tới ga, dừng lại, thở phì phì có vẻ nặng nề. Người lái tàu bước ra khỏi đầu tàu, đứng trên bậc thang.

Được quét bằng CamScanner

— Các đồng chí ! — người lái tàu nói. — Trên đầu tàu này Vla-đi-mia I-lích là người lái danh dự cùng lái với tôi. Tôi đã hứa với Vla-đi-mia I-lích không bao giờ chậm giờ. Hôm nay có lệnh đúng một giờ phải tới Mát-xcơ-va. Bà con hãy giúp tôi giữ đúng lời hứa. Tôi đã hứa với I-lích...

Đồng chí khóc. Mọi người cùng khóc, tránh sang hai bên mở đường cho đoàn tàu.

Mát-xcơ-va. Các đồng chí lại khiêng trên tay linh cữu với thi hài của I-lích kính yêu. Từ phố này sang phố khác, hàng ngàn người lặng lẽ từ từ tiến về phía Trụ sở công đoàn.

Bỗng nhiên ở đâu đây trên các mái nhà có tiếng động cơ ầm ầm lan khắp bầu trời. Những chiếc máy bay bay vút qua rất thấp. Và những tờ giấy nhỏ bay đi khắp nơi, tựa như những con chim bồ câu trắng. Mọi người bắt lấy. Đọc về Lê-nin.

Và trên các quảng trường còn dặt những tấm bảng gỗ giới thiệu tiểu sử Lê-nin, vì Lê-nin là người rất khiêm tốn. Người không cho phép viết về mình, với bất kỳ lý do nào cả.

Giờ đây, khi Người không còn nữa, nhân dân đứng tụ tập thành dám đông cạnh những tấm bảng gỗ đọc tiểu sử tóm tắt về cuộc đời vĩ đại của Lê-nin.

Trời rất rét. Trên các đường phố Mát-xcơ-va đã đốt những đống lửa. Mọi người kéo về phía Trụ sở công đoàn thành những chuỗi dài vô tận. Suốt ngày suốt đêm. Họ sưởi bên cạnh những đống lửa một lát rồi lại đi tiếp, hoặc đứng giậm giậm chân tại chỗ để khỏi bị lạnh chân, trong khi hàng người chỉ nhích lên từng bước nhỏ.

Những người Mát-xcơ-va và những người từ khắp đất nước Xô-viết tới. Những người Nga và U-cra-i-na, Ác-mê-ni và Cô-dắc, Bê-lô-rút-xi và Gơ-ru-đi... Những người cộng sản và công nhân quốc tế.

Tại Trụ sở công đoàn, linh cữu được đặt giữa biển hoa. Tiếng nhạc vang lên khe khẽ. Mọi người bước đi lặng lẽ.

Tang lễ Vla-đi-mia I-lích được cử hành vào ngày chủ nhật 27 tháng giêng hồi bốn giờ, theo giờ Mát-xcơ-va.

Trên Hồng trường đã dựng xong Lăng mộ. Lăng được xây dựng suốt ba ngày đêm trong cơn rét buốt ghê người... Người ta đã đào bới, nổ mìn, dùng lửa làm tan lớp đất cứng bị đóng băng, đào móng. Và một tòa nhà nghiêm trang đã mọc lên. Lúc đó còn làm bằng gỗ. Sau này ở nơi đây dựng lên một lăng đồ sộ bằng đá hoa cương và cẩm thạch.

Được quét bằng CamScanner

Buổi sáng ngày 27 tháng giêng các đoàn đại biểu của các nhà máy và công xưởng, các thành phố khác nhau và các nước Cộng hòa Xô-viết, các đảng cộng sản nước ngoài kéo tới Hồng trường. Từ sáng, dưới bầu trời giá lạnh tháng giêng, linh cữu I-lích được đặt trên chiếc bục cao có phủ những lá cờ đỏ.

Hàng rào danh dự đứng im không động đậy. Hồng trường im lặng như tờ. Bỗng một đội kỵ binh hộ tống phi rất nhanh ngang qua linh cữu vị thống soái của Cách mạng xã hội chủ nghĩa đầu tiên trên thế giới. Những cỗ pháo do ngựa kéo chạy băng băng kính chào vĩnh biệt Lê-nin.

Những đội ngũ công nhân khi tới gần chiếc bục đã hạ cờ tang xuống sát đất.

Đúng bốn giờ, tại các thành phố và các thị trấn có đài truyền thanh đã truyền đi những lời sau đây :

« Đứng dậy, các đồng chí ! Thi hài của I-lích đang được đưa vào Lăng ».

Các máy đều dừng lại. Các xe hơi đều đỗ. Mọi người đứng cúi đầu. Ở nước ngoài, công nhân cũng ngừng việc. Đứng năm phút mặc niệm. Tiếng còi các nhà máy và công xưởng vang lên. Xe lửa trên tất cả các tuyến đường đều đỗ lại và kéo còi. Các tàu thủy của Liên bang Xô-viết ở các biển đều ngừng chạy. Giọng nói đau thương kéo dài, không gì an ủi được đã truyền đi khắp các cánh đồng, làng mạc, thành phố, khắp đất nước Liên bang.

Một làn gió lạnh buốt lồng lộn trên Hồng trường, đập vào những tấm vải tang và những lá cờ đỏ, làm nước mắt đóng băng trên những khuôn mặt.

Một loạt súng chào vĩnh biệt gầm vang.

Linh cữu với thi hài của Lê-nin được đặt vào Lăng mãi mãi.

Trời bắt đầu tối. Sắp đến đêm. Những hàng người vẫn lần lượt đi qua Hồng trường ngang qua Lăng mộ.

NHỮNG CÂY ANH ĐÀO NỞ HOA

Mùa xuân đến. Những con quạ đen bay tới công viên Go-ki. Chúng bay về quê hương và loay hoay làm tổ, xây dựng cuộc sống, tiếng ồn ào vui vẻ làm náo động vùng xung quanh. Những con chim sơn ca cũng bay

Được quét bằng CamScanner

tới. Tiếng hót của chim sơn ca không ngừng dội xuống từ tít trên bầu trời trong xanh cao vời vợi. Những con chuồn chuồn có cánh màu trong suốt nhào lượn trên cái ao nhỏ dưới tia nắng.

Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na đứng cạnh cái ao. Trong công viên Go-ki, bà thuộc tất cả những nơi và những con đường nhỏ mà Vla-đi-mia I-lích ưa thích.

Nhưng có một góc nhỏ Vla-đi-mia I-lích chưa kịp nhìn, còn Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na lại thích tới đây. Bây giờ bà tới. Ngồi xuống chiếc ghế dài. Bà suy nghĩ, hai bàn tay nhăn nheo, có những đường gân phồng lên, đặt trên đầu gối.

Ở đây, những cây anh đào đã nở hoa. Những cây anh đào mảnh dẻ hãy còn non, có những cành mềm dẻo màu đỏ sẫm, tựa như được đánh véc-ni.

Những cây anh đào nở hoa lần đầu tiên, Vla-đi-mia I-lích chưa kịp nhìn thấy màu sắc của chúng.

Vào mùa thu trước, một đoàn công nhân của xưởng Gơ-lu-khốp tới Go-ki thăm Vla-đi-mia I-lích. Họ mang đến cho Vla-đi-mia I-lích bức thư của xưởng và một tặng phẩm — đó là những cây anh đào ươm ở vườn xưởng.

Vla-đi-mia I-lích rất vui mừng tiếp đoàn công nhân ! Cặp mắt sáng lên niềm sung sướng...

Lúc chia tay, một công nhân già nói :

— Tôi là công nhân thợ rèn, thưa Vla-đi-mia I-lích. Tôi là thợ rèn. Tôi sẽ rèn tất cả những cái do đồng chí vạch ra.

Và ôm hôn Vla-đi-mia I-lích rất thắm thiết. Hai người đứng ôm chặt lấy nhau một lúc. Thông qua người thợ rèn già này, Vla-đi-mia I-lích dường như gửi lời chào nồng nhiệt tới toàn thể giai cấp công nhân. Và công nhân đã hứa với Lê-nin.

« Chúng tôi xin hứa, I-lích, I-lích thân yêu của chúng tôi ! » — Na-đê-giơ-đa Côn-xtan-ti-nốp-na nhắc lại lời thề của công nhân.

Những con ong bay vo ve trên những cây anh đào...

Nhiều mùa xuân đã qua kể từ thời kỳ đó.

Những cây anh đào trong vườn Go-ki đã lớn lên.

Nhà nước do Lê-nin sáng lập cũng lớn lên, trưởng thành. Đảng do Lê-nin sáng lập đã lớn mạnh.

Cũng có những thời kỳ khó khăn, những năm tháng khắc nghiệt và

Được quét bằng CamScanner

nặng nề. Tổ quốc đã phải chịu đựng mọi thử thách. Liên bang Xô-viết ngày càng trở nên hùng cường hơn, đẹp đẽ hơn. « Những bóng đèn điện của I-lích » đang chiếu sáng ở những miền xa xăm nhất của Tổ quốc. Tổ quốc với các nhà máy điện, nhà máy và công xưởng, sân bay vũ trụ, nông trang tập thể, nông trường quốc doanh, thành phố mới, trường học, câu lạc bộ, nhà hát...

Giá như Vla-đi-mia I-lích có thể nhìn thấy những thứ đó !

Chắc là Lê-nin sẽ nói :

« Không được dừng lại. Không phải tất cả đều đã đạt được. Vì mục đích của chúng ta là chủ nghĩa cộng sản ».

Chủ nghĩa cộng sản đó là sự công bằng và sự thật. Đó là sự lao động chung vì lợi ích chung. Đó là những con đường dũng cảm luôn luôn tiến lên phía trước, tìm tòi cái mới. Đó là ước mơ của chúng ta về hạnh phúc và cuộc sống đẹp đẽ, cao cả.

Lê-nin đã chỉ cho chúng ta con đường đi tới đó.

Được quét bằng CamScanner